

CSÁVOSSY ELEMÉR SJ.

A SZERETET NAGY TITKA

KÖRÖR RT. KÁROLYS BÉRES
• PÁL DY •

CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.:

A SZERETET NAGY TITKA

SZENTBESZÉDEK, ELMÉLKEDÉSEK ÉS GYAKORLATI UTASÍTÁSOK, EUCHARISZTIKUS TRIDUUMOK, LELKIGYAKORLATOK, MISZSZIÓK, ELŐADÁSOK, SZENTÓRÁK VÉGZÉSÉRE ÉS TARTÁSÁRA, TEKINTETTEL FŐLEG AZ EUCHARISZTIKUS ÉVRE.

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST, 1937.

NR. 461—1937. IMPRIMI POTEST. BUDA-
PESTINI, DIE 23. MAI 1937. EUGENIUS
SOMOGYI S. J. PRAEP. PROV. HUNG.
— NIHIL OBSTAT. DR. JULIUS CZAPIK
CENSOR DIOECESANUS. NR. 1603—1937.
IMPRIMATUR. STRIGONII, DIE 28. MAI
1937. DR. JULIUS MACHOVICH VICARIUS
GENERALIS.

KORDA R. T. NYOMDÁJA, BUDA-
PEST, VIII. KER., CSEPREGHY-U. 2. SZ.

SZENTBESZÉDEK.

MI VOLT ISTEN GONDOLATA AZ EUCHARISTIÁVAL?

Ha feltekintünk a csillagos égre, vagy a tenger mérhetetlen szélességét folyton változó gyönyörűségében szemléljük, vagy a hegycsúcsok hótakart ormait az esti napsugárban ragyogni látjuk — ha az egész mindenség nagyságát és elragadó szépségét csodáljuk, ez a kettős kérdés merül fel lelkünkben: *honnét* mindez a nagyság és szépség, *miért* ez a báj és gyönyörűség?

Első kérdésünkre a Makkabeusok anyjának szavával felel nekünk a Szentírás, amikor az gyermekéhez szól: „Kérlek, fiam! Tekints az égre, a földre és mindenre, ami bennük van, és értsd meg, hogy mindezt semmiből teremtette az Isten.” (2 Makk. 7, 28.) A második kérdésre ugyancsak a Szentírás válaszol Szent János szava által: „Szeretet az Isten.” (Jn. 4, 16.) Szeretetből, önzetlen szeretetből teremtette az önmagában végtelenül boldog Isten az egész mindenséget s mindazt, ami csak benne van.

Isten minden művének, minden alkotásának végcélja a szeretet. Isten szeretetben magához akarja vonni az embert, bensőleg egyesülni vágyik lelkével, eggyé akar lenni vele! Ez a teremtés célja. Fokozatról-fokozatra, jobban és bensőbben magához vonzza Isten az embert, míg végre az Oltáriszékségekben, a szentáldozásban az egyesülés e földön legmagasabb fokát, legbensőbb módját éri el — ez Isten terve az Eucharistiával, ezt a gondolatát valósította meg, mikor a miénk lett a kenyér és bor színe alatt.

„Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának,

bölcsességének és tudásának!" kiált fel Szent Pál. „Ki ismerte meg az Úr gondolatát? Vagy ki volt az Ő tanácsadója?” (Róm. 11, 33—34.) És mégis szent alázattal bele akarunk tekinteni ebbe a titokba, és nem tévedünk, ha mondjuk, hogy Isten minden művének végcélja az egyesülő szeretet, és ennek az egyesülő szeretetnek legmagasabb foka ezen a földön az Oltáriszentség, a szentáldozás.

A mindenség, a lélek, a kegyelem, a megtestesülés, az Eucharistia Isten e törekvésének emlékoszlopai; stációk-, mérföldjelzőkként állnak ott alkotó tevékenységének utain és jelzik, mily messzire ment teremtményei szívének keresése közt szeretetében a nagy Isten.

I. A MINDENSÉG.

Minden teremtmény, minden csillag az égen, nap és hold fényességükben, minden virág a réten, minden forrás és patak, minden fényes lepke és daloló madár, amit csak nagyot, szépet és gyönyörűséget rejt magában ez a látható világ, Isten egy tulajdonságának: hatalmának, szépségének, bölcsességének, jóságának, szentségének, szeretetének visszatükrözése.

Mindezt Isten azért teremtette, hogy az ember mintegy lépcsőfokokon felemelkedve jobban és jobban megismerje Őt, a teremtőt, az alkotót, és e megismerésből mindig nagyobb és bensőbb szeretetre gyulladjon az iránt, aki oly sok szépséget és gyönyörűséget öntött bele a nagy mindenségbe s annak legkisebb részeibe. A mindenség végcélja, hogy az embert teremtője iránt szeretetre gyullassza s lelkét Istenével szeretetben egyesítse. Szépen mondja a protestáns Müller Miksa: „Ez a világ földi mennyország lehetne, ha Isten műveit megvalósítanók és akaratát teljesítenők.” És Krisztus követése: „Ha szíved rendben volna, minden teremtmény eleven könyv lenne számodra, hogy Istent megismerjed.”

II. A LÉLEK.

A második mérföldjelző, stáció, a lélek maga. Isten az embert boldogságra teremtette, beleje ültette a boldogság utáni vágyat, melyet egyedül csak Ő képes kielégíteni.

Minden ember boldog akar lenni. Kérdezd a gazdagot, miért keresi a gazdagságot? Azt feleli neked: Mert boldog akarok lenni. Kérdezd a világit: Miért merülsz bele az élvezetekbe? Azt válaszolja: Mert boldog akarok lenni. Kérdezd a szentet: Miért mondasz le minden földi jóról, miért sanyargatod testedet, miért imádkozol, miért böjtölsz, miért adod oda a szegényeknek minden vagytonodat? Válasza: Mert boldog akarok lenni. Minden ember boldogságát keresi, az egyik helyes, a másik téves úton, de mindegyik boldog akar lenni; mert Isten oltotta bele az ember lelkébe a boldogság utáni vágyat.

De egyúttal úgy rendezte be az emberi szívet, hogy csak Ő képes azt boldoggá tenni. Minden, ami alatta van, nem képes betölteni, csak ürességet, sóvárgást és szomjúságot hagy maga után. Az ember vágyai végtelenek, azért csak a Végtelen képes betölteni a végtelent. „Magadnak teremtetél minket, Uram, — mondja Szent Ágoston — és nyugtalan a mi szívünk, míg csak el nem pihen benned.”

Mily csodálatos szent cselszövénye az isteni szeretetnek, hogy az ember szívét magához láncolja! Boldogság utáni vágyat olt belé, és ezt a vágyat csak Ő képes betölteni. A lélek boldogság utáni vágya jelzi a második lépést, melyet Isten tett, hogy az embert szeretetben magához vonja.

III. A KEGYELEM.

De Isten nem állt meg ennél a határkőnél. Tovább ment. Neki nem volt elég az egyesülés az emberrel a puszta természet rendjében, Ő nagyobb, mélyebb, természetfölötti egyesülésre vágyott. Nem akarta, hogy az ember csak szolgája legyen, gyermekévé tette őt.

Azért vett valamit magából, isteni szikrát vett s ezt az ember lelkébe beleoltotta: ez a megszentelő kegyelem, mely által lelkünk megistenül és hozzá egészen hasonló lesz. Ez tesz minket az Ő gyermekeivé: „Lássátok, minő szeretetet tanúsított irántunk az Atya, hogy Isten fiainak neveztetünk és azok is vagyunk.” (I Jn. 9, 1.)

Mily magasztos foka ez az egyesülésnek, melyből egykor majd a mennyei boldogság sarjad ki Isten látásában és élvezésében! De már itt a földön is az igaz lelkében ott lakik az Isten mint szentélyében Krisztus szava szerint: „Ha valaki szeret engem, Atyám is szeretni fogja őt, és hozzája megyünk és lakóhelyet szerzünk nála.” (Jn. 14, 23.)

Mily csodálatos dolog megy végbe a cserjében, amikor beléoltják a nemes sarjat! Előbb vad, gyümölcs-telen; most nemes, gyümölcstermő. Egész természete megváltozik. Ez megy végbe az ember lelkében is, amikor Isten beléje oltja isteni természetének oltványát a megszentelő kegyelemben. Lelke megistenül, képes lesz Istent megismerni, szeretni, úgy, amint Isten maga megismeri és szereti önmagát: „Hasonlók leszünk hozzá, mert látni fogjuk őt, amint van.” (1 Jn. 3, 2.) A léleknek Istennel való e természetfeletti egyesülése: a gyermek egyesülése atyjával, a jóbaráté jóbarátjával, a jegyesé jegyesével. Ez a megszentelő kegyelem titka.

IV. A MEGTESTESÜLÉS.

Itt történt a nagy szakadás. Az ember belekon-tárkodott Isten művészi tervébe: vétkezett, és a maga részéről örökre elvesztette Isten kegyelmét, az isten-fiúság, az istenjegettség kiváltságát. Itt látjuk, mily borzasztó dolog a bűn, mely Istentől, az Ő életétől fosztja meg a lelket!

De Isten jósága nagyobb az ember gonoszságánál, Isten bölcsesége nagyobb az ember esztelenségénél, a szeretet hatalma nagyobb a bűn hatalmánál. Isten

vágya az ember lelke után győzött az emberi szív hálátlansága fölött. Még az eredetinel is csodálatosabb tervet gondolt ki, hogy necsak jóvátége a bűn okozta kárt és meggyógyítsa az ember lelkén ütött sebet, hanem őt még szorosabb egységbe kapcsolja magával, mint az a pusztá kegyelem által lehetséges lett volna: emberré lett, hogy az embert megváltsa. Ezáltal a bűn okozta sérelmet a teljes igazságosság mértéke szerint jóvátette, de egyúttal testvérünkkel, vérrokonunkkal is lett, emberi természetünkkel egyesült, hogy minket isteni természetének újból és még tökéletesebb módon részeseivé tegyen. „Ő, szerencsés vétek, kiált fel az Egyház, mely ily nagy és ekkora fölségű Megváltót érdemelt!”

Isten a megtestesülés titka által személyes egységbe lépett az emberi természettel. Ez az egység mérhetetlenül felülmúlja azt az egységet, mely Isten és az ember közt pusztán csak a kegyelem által létesülhetett. Igaz ugyan, hogy ily szoros személyes egységbe csak egyetlenegy természetet vont magához: az Úr Jézus emberi természetét; de azért valamennyiünket sokkal mélyebben belevont isteni titkaiba, Krisztusban egy titokzatos test tagjaivá tett, melynek a megtestesült Ige maga a feje, s így mi valamennyien titokzatos módon az Ő testét alkotjuk, istenségével egyesülünk, sokkal tökéletesebb módon megistenülünk. Őbenne, mint az Ádámnál megvolt a pusztá kegyelemközlés által. Mi Istennek nemcsak lélek szerint gyermekei, hanem test szerint testvérei, vérrokonai vagyunk: „Eredj atyámfiaihoz, így szól az Údvözítő Magdolnához, és mondjad nekik: Fölmegyek az én Atyámhoz, és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez.” (Jn. 20, 17.)¹

¹ Isten a megtestesülésben egy emberi természetet vett magára, egy másikat pedig emberi természetének édesanyjává választotta.

V. AZ OLTÁRISZENTSÉG.

Krisztus látható alakban csak 33 évig élt köztünk a földön, csak egy nemzedéket, egy országot boldogított jelenlétével. Ez nem volt elég Isten vágyának, mellyel az emberrel való legteljesebb egyesülés, együtt-lét után vágyódott. Azért jelenlétének és a velünk való egyesülésnek még csodálatosabb módját gondolta ki és emberi jelenlétét kiterjesztette a világ minden részére, minden századra, minden nemzedékre a világ végezetéig: „Ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt. 28, 20.)

Ez az Oltáriszentség, ez az Eucharistia. Ahol csak tabernákulum van az egész világon, ahol csak egy konszekrált szentostya van, mindenütt jelen van, köztünk él a kenyér és bor színe alatt és a legbensőbbben egyesül velünk a szentáldozásban. Egy test, egy lélek leszünk vele, Szent Pál szavai szerint „egyetestbeliek” (Ef. 3, 6), oly szorosan egyesülünk vele, amilyen szorosan csak a táplálék egyesül azzal, aki azt magához veszi. Ebben a táplálékban azonban Ő tesz minket magához hasonlókká, Ő kapcsol minket isteni természetéhez, Ő „asszimilál” minket. Az Oltáriszentség, a szentáldozás, Isten vágyának betetőzése, koronája itt a földön, hogy köztünk és velünk lehessen, hogy lelkünkkel egyesüljön. Itt valósul meg a legteljesebben, amennyire ezen a földön lehetséges, Isten nagy világterve — és ez a világterv: a szeretet egyesülése Isten és ember közt. Gyönyörűen mondja Schuster hercegérsek 1909-i bőjtí pásztorlevélében: „Isten s ember mintegy eggyé lesznek a szentáldozásban.”

Jól tesszük, ha ebben az eucharistikus triduumban naponként járulunk a szentáldozáshoz. Ne úgy tegyünk, mint más lelkigyakorlat alkalmával, hogy a végén meggyónunk, és szentáldozásunk mintegy befejezője, koronája lesz a lelkigyakorlatnak. Máskor ez helyes és jó; most azonban tisztítsuk meg lelkünket azonnal a bűnbánat szentségében, ha esetleg véték

terhelné, s azután járuljunk naponként az élet forrásához, hogy magával az Élettel egyesüljünk. Így minden elmélkedés, minden szentbeszéd egészen más, sokkal termékenyebb talajra fog esni szívünkben, ha Őt előbb mintegy tapasztalatilag megismertük a reggeli szentáldozásban, utána pedig elmélkedésben belemélyedünk a titokba, melynek reggel részeseivé lettünk. Ez legyen eucharistikus triduumunk napi programja: „Megismerték Őt a kenyérszegésben.” (Lk. 24, 35.) Amen.

A SZERETET FENSÉGE ÉS MÉLYSÉGE AZ EUCHARISTIÁBAN.

Isten gondolata, szándéka az Oltáriszentségben: a lehető legbensőbb, legmélyebb egyesülés az emberrel már itt ezen a földön.

Istennek ez a terve, szándéka már magában véve is csodálatos. Csodálatos a mozzanatokban, melyeket magába zár, csodálatos megvalósításának mondhatni történeti egymásutánjában és kifejlődésében, amint azt első beszédünkben kifejtettük.

Még csodálatosabbnak látjuk azonban Istennek szándékát és gondolatát, ha három kérdést vetünk fel: Ki az, aki így keresi az embert? Mibe került neki ez a keresés? Mily csodálatos a mód, a kivitel, ahogy tervét megvalósította!

Három fényszóróból vetjük rá a fényt előbbi beszédünk tartalmára, három fényszóróból világítjuk meg Isten tervét az Eucharistiában, három oldalról tekintjük meg a hit fényében csodálatos titkát.

I. KI AZ ISTEN ?

Ha földi nagyság, vagy fejedelem leereszkedik és szóba áll az alatta álló emberekkel, már nagy dolognak tekintjük. De felfoghatatlannak, meg nem érthetőnek, ha királyfi koldusleány kezét kéri, hogy magához emelje. Ezt csak a mesék világa gondolta ki. A természetfölötti, isteni világban azonban tény és igazság. Ezt a fényt és világosságot árasztja ki Isten tervére az Oltáriszentségben az első fényszóró: Ki az Isten, aki ily hő vággyal keresi az egyesülést az emberrel?

Ki az Isten? — A mindenség, a történelem és a lélek hirdeti nagyságát, bölcsességét, jóságát és szépségét.

1. Hirdeti a *mindenség*, a nagy természet.

A csillagvilág mérhetetlen távolságai, a tejút-rendszerek, a csillaghalmazok, a keletkező és alkonyodó nagy világok, naprendszerek, új csillagok, a bolygók járása, az üstökösök száguldása a világűrben. Az anyag csodálatos szerkezete, a láthatatlan sugarak, melyek fényt és hangot hordanak szárnyaikon, a rádió és fotocella titkai. Az élet maga csodálatos rejtélyeivel, a kis növénysejt, az állatvilág csodái — mindez, mindez hirdeti, mily nagy, mily szép, mily fenséges és bölcs az Isten.

2. Hirdeti a *történelem*, az emberiség nagyjai.

Tekintsünk el egy pillanatra a büntől, mely nem egyszer a történelem nagyjainak személyére is fekete árnyékot vet, tekintsük most csak természetes nagyságukat. Mily csodás hatalom, kormányzói bölcsesség, hadvezéri zsenialitás, államférfiúi előrelátás a nagy uralkodókban, világhódítókban, népvézerekben: egy Nagy Sándorban, Caesarban, Nagy Konstantinban, Nagy Károlyban, Napóleonban és a többi nagy államférfiúban, hadvezérben, fejedelemben! Mily elragadó szellemi nagyság és szépség a világ nagy tudósaiban és felfedezőiben: egy Newtonban, Ampèreben, Aristotelesben, Plátóban, Marconiban és a számtalan lángészben, aki a természet, a történelem és a lélek mélységeit értelmével felkutatta, rejtélyeit feltárta, az életet a technika csodáival gazdagította. Mily elbájoló szépség, megigéző fenség a művészek hosszú sorában: egy Dantében, Palestrinában, Calderonban, Shakespeareben, Beethovenben, Murilloban, Michelangelóban, Raffaelben és mindazokban a lángelmékben, akik új világokat alkottak, mintegy önmagukból teremtték meg művészi meglátásukban a nyelvet, a hangot, a színt, a kő és az érc eszközeivel, melyekbe lelkük gondolatát csodás érzékelhetőséggel belelehelték, mintegy testbe öntötték!

Mindez csak gyenge visszfénye, kisugárzása az isteni Értelem mélységének, fenségének, az isteni Hatalom és Bölcsesség nagyságának, egyedülvalóságának, erejének. Mily bölcs, mily nagy, mily fenséges az Isten!

3. Hirdeti a *lélek*, s a lélek nagyjai, a szentek.

Mily gyönyörű látvány: a szentek végnélküli sora a századokon át, mindmegannyi erkölcsi nagyság és szépség, a lélek nagysága és szépsége! Mily változatoság! Szent Pál lángbuzgalma, Szent János mélységes odaadása és benső látása, Szent Péter hite, Szent Ágoston lelki mélysége, Aranyszájú Szent János és Szent Atanáz hitvalló bátorsága, Szent Ágnes szűzi bájában tündöklő vértanú lelkülete, Szent István és Szent Lőrinc kínhalált és tüzet legyőző krisztusi szeretete, Assisi Szent Ferenc elragadó egyszerűsége s alázata, Xavéri Szent Ferenc világot bejáró apostoli buzgósága, Nagy Szent Teréz szeráfi szeretete és magasztos imádsága, Kis Szent Teréz gyermekdedsége, Szent Alajos csodálatos tisztasága, Páli Szent Vince felebaráti szeretete, Szalézi Szent Ferenc szelidsége, Loyolai Szent Ignác akarateréje és okossága — s mind a többi szent és lelki nagyság, mily beláthatatlan sora az erkölcsi szépségnek, nagyságnak! Mindez Isten szentségének és erkölcsi szépségének, nagyságának csak gyenge visszfénye és tükröződése az ember lelkén át.

Az egész mindenség, a látható világ, az emberiség és a lélek nagyjai mind együttvéve, hogy tűnnek el a megdicsőült szentek szépsége és nagysága, az ég birodalma mellett! S ott ismét az összes angyalok és dicsőséges szentek együttvéve sem érik el a Boldogságos Szűz lelki szépségét és nagyságát. Viszont a Boldogságos Szűz maga az ég összes szentjeivel és angyalaival együtt sem közelíti meg Krisztus emberi természetének fényét, ragyogását, nagyságát és dicsőségét. De mi ez mind együttvéve Istenhez képest! Mindez csak teremtettség és nagyság; Isten a teremtetlen, önmagától létező, végnélküli nagyság, a kimeríthetetlen szépség és tökéletesség, aki mellett ezer

és millió világ olyan, mint a csepp a világtengerhez képest. Mily nagy, mily szép, mily bölcs, mily hatalmas az Isten! És ez a nagy, ez a bölcs, ez a hatalmas Isten szeret engem, keresi szeretetemet, mintegy eped szeretetem után, ez adja magát nekem az Oltáriszentségben legbensőbb egyesülésre.

„Tetszik tudni, ki jön ma hozzám?” — kérdezte a szentéletű, fennkölt Mária hercegnő. „Ezt a gyönyörű világot aki teremtette, az jön ma hozzám a kis ostyában.” „Domine non sum dignus — és az egész világ meghalt számomra.”

Ez a szeretet fensége s mélysége az Eucharistiában, a szentáldozásban.

II. MIBE KERÜLT ISTENNEK AZ EUCHARISTIA ?

Azt hinnők, hogy az Eucharistia Istennek nem került semmibe, hiszen mindenhatósága egy szóval teremtette az egész világot és megerőltetés nélkül táplált a pusztában öt kenyérrel ötezer embert. Ez igaz. De akkor is felfoghatatlan ennek a hatalmas, nagy Istennek leereszkedése hozzánk, aki hatalmát arra használja, hogy lelkünk tápláléka, kenyere legyen.

De ne tévedjünk! A mindenség teremtése Istennek csak egy szavába, az Oltáriszentség utolsó csep vérebe került. Isten mindenható, igen, de az Oltáriszentség feltételezi a megtestesülést, a kereszthalált, az áldozatot. Szenvedés, véráldozat és kereszthalál nélkül nem születhetett meg az Eucharistia. Isten vérebe, életébe került, hogy nekünk szeretetének ezt a szentségét adja.

Háromféle szeretetet tart nagynak a közfelfogás: a szülői, a baráti és a jegyesi szeretetet. Mindezt meghaladja az a szeretet, melyről az Eucharistia tesz tanúságot.

1. Több évvel ezelőtt Északamerika partjain elhagyatott szigeten indián *édesanyát* találtak gyermekével. A gyermek még élt, az édesanya már halott volt.

Valami hajótörés vethette ki őt gyermekével együtt a szigetre. Mivel már mással nem táplálhatta kicsikéjét, felszakította keblét és vérét adta neki. A gyermek megmenekült, az édesanya belehalt. Mily csodálatos, mily fenségesen nagy és meghatóan áldozatos az édesanyai szeretet!

De mi ez Isten szeretetéhez képest, mely irántunk az Oltáriszentségben megnyilatkozik! Mondhatni összes ereit feltépi, megnyitja keblét, szívét, hogy testével-vérével tápláljon minket. Az Olajfák-hegye a véres verejtékkel, az ostromozás színhelye a vértócsákkal, a töviskorona, a keresztút, a vértől patakozó őt seb, minden kő a Via dolorosa-n, minden fűszál a kereszttövében hirdeti, mit tett Isten, hogy magát az Eucharistiában, a szentáldozásban nekünk adhassa.

2. Valahol az Egyesült-Államokban temető mellett haladt el egy utas. A temetőben zokogó férfit látott egy sír mellett. Nem közönséges dolog! Az utas résztvevőtől indítva odalép és megkérdezi a zokogó férfit: „Mondja csak, jó uram, milyen bánat üli meg oly nagyon lelkét? Talán hitvesét, édesanyját, legkedvesebb gyermekét rejtí magában ez a sír?” A férfi tagadólag int fejével, majd lassan hozzáteszi: „Meghalt értem.” Azután elmondja, hogy a polgárháborúban, mely az északi és déli államok közt dúlt a múlt század közepén, őt is besorozták katonának. Ekkor hozzálép legjobb barátja és mondja: „Barátom, te családos ember vagy, van feleséged és gyermeked. Ha elesel, ezek árván, özvegyen maradnak. Én helyetted elmegyek a háborúba; ha elesem, nem oly nagy baj, mert nincs családom.” „Meg is tette — folytatja a férfi — elment és elesett. Ő van itt eltemetve, őt siratom.”

„Meghalt értem”, ez a baráti hűség legszebb bizonyítéka. Maga Jézus mondta: „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mintha valaki életét adja barátaiért.” (Jn. 15, 13.) Ezt tette Isten értünk. Életét adta: „Én vagyok a jó pásztor; és életemet adom a juhokért.” (Jn. 10, 14—15.) „Meghalt értem”, ez a szó visszhangzik minden szentmisében; ennek emléke újul meg

mindennap, amikor az átváltozásnál Jézus vére titokzatosan elválíék testétől. Ennek emlékéét üljük meg, valahányszor őt a szentáldozásban magunkhoz vesszük, valahányszor vére ott piroslik ajkunkon: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.“ (Luk. 22, 19.) Minden szentmise, minden szentáldozás hirdeti, mily messzire ment Isten baráti szeretetében irántunk, mibe kerültünk neki, hogy magát nekünk táplálékul és italul adhassa az Oltáriszentségben.

3. A régi görög legenda meséli, hogy a bosporusi tengersizorosnál Abydosban volt egy leányzó. *Völegénye* a tengersizoros másik partján lakott. Szeretete arra indította, hogy a tenger hullámaiba vesse magát, hogy menyasszonyát felkeresse. Ez meg epedő vággyal várta már jegyese látogatását. A tengerparton ült és kitekintett a kékszinű hullámokra. Egyszer csak észreveszi, hogy a habok valami fehér testet vetnek ki a part felé: odanéz és jegyese holttestét látja lábai előtt.

Isten is mintegy a világ túlsó partjairól, a mennyországából beleveti magát a megtestesülés által a tenger hullámaiba, hogy hozzánk jöjjön az Oltáriszentségben. Epedő vágya lelkünk iránt hajtja Őt erre, de ezt csak halála árán teheti. Ily nagy az ő szeretete lelkünk iránt, ennyibe került neki hő vágyának megvalósítása, hogy velünk legyen.

A középkori mese szerint a lovag az örvénylő tengerbe veti magát, hogy az aranyserleget visszahozza, melyet a király a habokba dobott, és így asszonyának kegyét megnyerje. Emberi örület ez. De Istenben igazság. A szenvedés örvényébe veti magát, hogy megszerezze azt a gyönyörű serleget, melyben majd vérével, szíve szerelmével részegíti meg lelkünket. Meghal, hogy a halál torkából új életre kelve, élő testével és vérével tápláljon minket. Ennyibe került neki szeretete tervének megvalósítása az Oltáriszentségben.

III. MILY CSODÁLATOS AZ Ő JELENLÉTE KÖZTÜNK.

Nemcsak Isten nagysága, nemcsak az ár, melyet a nagy Isten értünk lefizetett, hogy köztünk és velünk lehessen, hanem jelenlétének csodálatos módja is mutatja szeretete nagyságát, mélységét.

Mily csodálatos az Ő lakozása közöttünk! Csodálatos fizikai természetében és csodálatos misztikus jelenlétében.

1. Csodálatos jelenlétének *fizikai természete*. Valóban, a csodák szentsége az Oltáriszentség. Aquinói Szent Tamás a csodák egész sorozatát említi, melyeket Isten mindenhatósága művel, hogy az Oltáriszentségben köztünk lehessen. (Summa theol. 3. p. 2. 75—77.)

A három legnagyobb: leveti isteni létezésének természetes módját és a szentostya legkisebb részeiben is egészen jelen van; a kenyér és a bor színei természetes hordozójuk nélkül maradnak és jelzik Krisztus jelenlétét a színek leple alatt; Krisztus számtalan helyen, ahol csak tabernákulum van a világon, ahol csak egy konszekrált szentostya van a tabernákulumban, jelen van ezer és millió helyen az egész nagy földkerekségen.

Valóban, csodát-csodára halmoz, hogy velünk jelenlétét, életét megossza. Mily nagy a vágya, mily nagy a szeretete irántunk, hogy velünk lehessen, táplálékunk, áldozatunk lehessen az Oltáriszentségben!

2. De csodálatos jelenlétének *misztikus jelentése* is. Mintegy újból éli velünk földi életét, hogy azt bennünk és általunk titokzatos módon folytassa, miután valóságos teste vétele által titokzatos testének tagjai lettünk.

Az Eucharistiában ismétlődik Betlehem és Názáret titka: titokzatos megtestesülés, születés és rejtett élet ez a szentségi színek alatt. Megismétlődik az utolsó vacsora és a Kálvária titka; mert minden szentmise a keresztdózat vérontás nélküli megújítása és megismét-

lése annak, amit Krisztus az utolsó vacsora termében tett, amikor kezébe vette a kenyeret és a kelyhet, és szentséges testét s vérét adta tanítványainak. Megismétlődik a Tábor, Emmausz, a kenyérszaporítás, a kánai menyegző, a jeruzsálemi dicsőséges bevonulás, a megváltói szeretettől sugalt irgalmas tanító és gyógyító körutak titka a Szentföldön, amikor ünnepélyes imádásra tesszük Őt ki az oltár trónjára, vagy díszes körmenetben az ország és város előkelőségeitől s a nép tömegétől kísérve, visszük a tereken és utcákon szentségi jelenlétében, vagy amikor az áldoztatópadránál, az Ő asztalánál az élet kenyerével, testével táplálja a „sereget”, a hívek sokaságát, édes „borral”, szentséges vérével örvendezteti meg őket, vendégeit, meglátogatója szolgálai kezében a betegeket, szegényeket, és vigaszt, erőt, kegyelmet önt a szívekbe. Mily csodálatos az Ő jelenléte, járása köztünk titokzatos, szentségi életében!

És mi ezzel szemben hidegek maradnánk? A nagy Isten lehajol hozzánk, keresi szívünket, kéri szeretetünket, csodákat művel, hogy közöttünk lehessen, vérét adja, hogy táplálhasson, életét feláldozza, hogy nekünk életet adjon — és mi távol maradnánk tőle, megvonnók szeretetünket, nem fogadnók Őt magunkhoz, nem keresnők fel szentségi lakásában, nem kapcsolódnánk bele áldozatába, a szentmise titkába, nem táplálnók lelkünket szent teste vétele által, nem egyesülnénk vele az élet kenyerének élvezésében? Távol legyen minden hívő s szerető lélektől ez a közömbösség, hidegség és lelki tunyaság! E neki szentelt triduum alatt kapcsolódjunk bele áldozatába naponként és vegyük Őt magunkhoz naponként a szentáldozásban, hogy növekedjék és teljes legyen bennünk élete az ő saját szavai szerint: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne.” (Jn. 6, 57.) „Maradjatok énbennem és én ti-bennetek.” (Jn. 15, 4.)

Ó nagy Isten, szentségi Jézus, add, hogy ez a három nap teljessé tegye köztéd és köztünk a szeretet egységét, hogy szentséges tested vétele által titokzatos

testedbe beleoltva, már csak benned és általad éljünk,
és sem halál, sem élet, sem magasság, sem mélység,
sem egyéb teremtmény el ne szakítson minket szere-
tetedtől! Amen. (V. ö. Róm. 8, 38—39.)

A LEGMÉLYEBB TITOK.

Az Oltáriszentség bizonyos tekintetben hitünk legmélyebb titka. Nem mintha az összes hittitkok közt a legalapvetőbb, a legmagasztosabb volna. Mert alapvetőbb, magasztosabb a Szentháromság titka, mely az egész keresztény hit és élet forrása, mely nélkül sem Megtestesülés, sem Oltáriszentség nem volna, s mely a titkok titka, mit emberi értelem soha felfogni, megérteni nem képes. Alapvetőbb és magasztosabb a Megtestesülés titka is, mely nélkül az Oltáriszentség el sem képzelhető, s melynek ez, amint láttuk, csak kiterjesztése a századokra és nemzetekre a világ végéig.

De mindezekben a hittitkokban az emberi értelem csak a felfoghatatlant látja, gyarlóságát érzi a titok vakító fényével szemben; az Eucharistia titkában azonban az érzékek maguk is látszólag másról tanúskodnak, mint amit a hit tanít. Ha úrfelmutatáskor az oltárra nézünk, ha az imádásra kitett szentséget szemléljük a szentségtartóban, szemünk csak fehér ostyáról, kenyérről tanúskodik; ha áldozunk, nyelvünk csak a kenyér ízét érzi; mikor a pap kezébe veszi a konzekrált Ostyát, a kehelyből a szent Vért élvezzi, tapintása csak kerek kis kenyérdarabról, ízlése csak borról szól neki: a hit pedig tanítja, hogy az átváltozás szavai után, amikor a pap isteni hatalommal kimondja a szavakat: „Ez az én testem, ez az én vérem“, már nincs kenyér és bor az oltáron, hanem csak Krisztus teste és vére, melybe a kenyér és bor lényege az isteni mindenhatóság ereje által átmént, átlényegült. Ez az Oltáriszentség mélységes titka.

Az átlényegülés által a szentségi színek alatt Krisztus teste és vére, az egész Krisztus testével és

lelkével, istenségével és emberségével valóban, igazán és állagilag jelen van. Az Eucharistia nemcsak jelkép, mint a feszület, vagy a Krisztus-kép és szobor, mely az eleven, élő Krisztusra csak emlékeztet; az Eucharistia az eleven, élő Krisztus maga. Az Eucharistia nemcsak szentség, melyben Krisztus megváltó ereje működik, mint a keresztségben és a többi szentségben, hanem a szentségek szentsége, a szentségek Szerzője maga, aki a kenyér és bor színének leple alatt rejtőzik megközelíthetetlen fenségben. Az Eucharistiában Krisztus nemcsak az áldozás pillanatában van jelen, hanem állandóan, mindig, amíg csak a szentségi színek el nem enyésznek. Nem magában a kenyérben és borból, mintegy annak legkisebb részei közt van jelen Krisztus, hanem csak a kenyér és bor külső színe alatt, úgyhogy a kenyérből és borból a külső színeken kívül semmi sem marad meg; a kenyér és bor állaga egészen Krisztus testévé és vérévé lesz, egészen Krisztusba „átlényegül”. Krisztus nem veszi magára a kenyér és bor természetét, mint a Megtestesülésben az isteni Ige magára öltötte az emberi természetet: az Eucharistia nem megtestesülés, hanem átlényegülés, ahol az egyik természet megszűnik, hogy a másiknak csodálatos módon helyt adjon.

Mindezeket a mélységes igazságokat az Egyház tana ezzel a három rövid szóval fejezi ki: valóban, igazán, állagilag. Ezzel meg is védi az Eucharistia tiszta tanát a századok összes eretnekségeivel szemben. (Trid. sess. 13.)

I. A HITITKOK TERMÉSZETES FOLYOMÁNYA.

Amilyen mélységes azonban ez a titok, éppoly természetesen folyik mintegy hitünk egyéb dogmáiból. Voltaképen félúton állanak meg, következetlenek azok, akik a Megtestesülés és Megváltás, Betlehem és Golgota titkát elfogadják és vallják, de az Eucharistia titka elől kitérnek. Mi több, mi nagyobb: hogy Isten emberré lett és értünk kereszthalált szenvedett, vagy hogy

a kenyér és bor színe alatt elrejtí magát és lelkünk tápláléka lesz? Ha nem bálványozás az emberré lett Isten emberi testét imádni, akkor a kenyér színe alatt rejtőző Istenembert imádni éppoly kevésbé bálványozás.

Ha felfoghatatlan, hogy a nagy Isten „szolgai alakot” öltött magára és a gonosztevők s rabszolgák halálát vállalta, és mi mégis hisszük ezt a felfoghatatlant; miért ne hinnők azt is, ami nem felfoghatatlabb az előbbinél: hogy szeretete rabláncokkal kötötte oltárainkhoz a kenyér és bor igénytelen színei alatt?

A nagy lépés voltaképp a Megtestesülés maga. Minden további már csak tovább haladás a megkezdett úton: „Mint a hős, ujjongva indul neki útjának.” (Zsolt. 18, 6.) A Megtestesülés által „üresítette ki önmagát” (Fil. 2, 7); hogy azután ezen az úton nem állt meg a keresztségig, nem állt meg a kenyér színe alatt elrejtőző Istenig, az már csak fokozat, lépcső a „kiüresítés” útján, mely nem okozhat nehézséget annak, aki Isten nagy szeretetétlkába, a Megtestesülés csodájába belehatolt. Aki felfogja a szeretetet, melyet Isten azzal tanúsított, hogy „egyszülött Fiát adta” a világ életéért (Jn. 3, 16), aki felfogja Krisztus szeretetét, melyet irántunk tanúsított, hogy „önmagát adta” értünk (Gal. 2, 20), az nem ütközhetik meg azon, hogy testét is adja a kenyér színe alatt „a világ életéért”. (Jn. 6, 52.)

Sőt az Eucharistia titka bizonyos értelemben természetszerűleg folyik a kinyilatkoztatás egyéb titkaiból. Isten a keresztség szentségében gyermekévé fogadja az embert, lelkébe, mint láttuk, beleönti a megszentelő kegyelmet, saját isteni természetének csíráját, szikráját ülteti bele a lélekbe, részt ad istenségéből. (2 Pét. 1, 4.) Csodálkozunk-e, ha Isten a Szentlélek által a keresztségben új, természetfölötti életre szült minket, az Oltáriszentségben saját testével és vérével táplálja bennünk ezt az isteni életet?

Visszamaradhat-e Isten szeretete a földi édesanya szeretete mögött, melyet maga az Isten ültetett szívébe?

A földi édesanya nemcsak életet ad gyermekének, hanem ezt az életet saját vérével táplálja. Kevesebbet várhatunk-e Istentől, aki nekünk a természetfölötti, kegyelmi életet adta? Nem természetes, nem bizonyos tekintetben magától értetődő-e, hogy ezt az életet testével és vérével táplálja? Az Eucharistia tehát az örökbe-fogadás titkának mondhatni természetes folyománya.

II. AZ IGÉRET SZAVAI.

Amilyen mély ez a titok, oly világosan van kifejezve a kinyilatkoztatás forrásaiban, az evangéliumban és hagyományban. Talán nincs is hitünknek más titka, melyet világosabban kifejtve találunk meg az evangéliumban, mint épp az Oltáriszentség titkát, Krisztus valóságos jelenlétének titkát a kenyér és bor színe alatt.

Menjünk azért vissza gondolatban két évezredre és álljunk oda a sereg közé, mely Krisztust a Genezareti-tó partján körülveszi. Ötezer embert táplál csodálatos módon öt kenyérrel s ezzel már megmutatja előre, hogy neki, aki ötezer embert öt kenyérrel tud táplálni, hatalma van arra is, hogy testével és vérével táplálja az egész világot. A kenyérszaporítás csodája előképe, de megerősítője is az Eucharistia csodájának.

Krisztus előrelátta a nehézségeket, melyeket másnap következő beszéde az Oltáriszentségről a lelkekben támasztani fog; azért csodával megelőzte a nehézségeket és megerősítette hitükben azokat, akik jó szívvel fogadják majd szavait.

A sereg követi Krisztust, amikor tanítványaival áthajózik a tavon a túlsó partra, s másnap újból felkeresi Őt, aki előző nap csodálatosan táplálta őket az öt kenyérrel. Krisztus lelkükbe tekint. Látja, hogy nem egészen tiszta szándék hozza őket közelébe, nem, mint mikor éhen-szomjan kitartottak nála a pusztában, hogy tanítását hallgassák. Azért szelíd szemrehányást tesz nekik, mikor mondja: „Kerestek engem, nem azért, mert jeleket láttatok, hanem mivel ettetek a kenyerekből és jóllaktatok.” (Jn. 6, 26.)

Erre megragadja az alkalmat, hogy beszédjét az eucharistikus kenyérre áttérítse, melynek ígérését most akarja nekik adni. Azért folytatja: „Fáradozzatok, de ne olyan eledelért, mely veszendő, hanem azért, mely megmarad az örök életre, melyet majd az Emberfia ad nektek.” (Jn. 6, 27.) Majd rátér magára az eucharistikus kenyérre és mondja: „Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállott alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él; és a kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért.” (Jn. 6, 51—52.)

Ezekkel a szavakkal Krisztus egészen világosan kifejezte, amit az Oltáriszentség titka tanít, hogy a szentségi kenyér valóban és igazán az ő teste. Szó sem esik arról, hogy ez a kenyér csak jelképezi az ő testét, vagy csak kegyelmének ereje működik abban, hanem világosan világosabb szavakkal mondja: „A kenyér, melyet majd én adok, az én testem.” És hogy még kifejezőbben és világosabban szóljon, hozzáteszi: „a világ életéért”. Az a test, akarja mondani, mely szenvedni és meghalni fog, hogy életet adjon a világnak; s ezt az életet épp az a szentségi kenyér fogja közvetíteni, melyet majd én adok, s ez nem egyéb, mint az én testem, mely a világ életéért meghalt.

Szavai értelmét hallgatói nem értették félre. Egész teljességében felfogták, hogy itt valóban és igazán az ő testéről van szó. E nélkül válaszuk Krisztus szavára nem is lett volna érthető. Vitatkozás támadt ugyanis közöttük, s így szóltak: „Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül?” (Jn. 6, 53.) Mintha csak egy modern kételkedőt, racionalistát hallanánk, aki az Eucharistiának hallatára vállát vonogatja s felkiált: Hogyan adhatja egy ember az ő testét eledelül?!

De épp a zsidók kételye az, ami minket hitünkben megerősít és Krisztus szavait félreérthetetlenekké teszi, amint később Tamás apostol kétkedése is feltétlenül bizonyossá tette Krisztus feltámadását. Ha ugyanis Krisztus másképp értette volna szavait, mint ahogy a zsidók azt felfogták, bizonyára megmagyarázta volna, mert ő nem a félreértések és csalások, hanem az igaz-

ság és egyenesség Istene. De mitsem vont vissza szavai-
ból, mitsem magyarázott, mitsem igazított helyre, hanem
ellenkezőleg még nagyobb hangsúllyal ismétli: „Bizony,
bizony mondom nektek: Ha nem eszitek az Emberfia
testét és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet ti-
bennetek.” (Jn. 6, 54.) És még kifejezőbben hozzáteszi:
„Mert az én testem bizonynal étel és az én vérem
bizonynal ital.” (Jn. 6, 56.)

Hogy azonban hitünk még szilárdabb legyen és
szavai értelméhez semmiféle kétség ne férjen, még azt
is megengedi, hogy szavai hallatára tanítványai közül
elpártoljanak sokan: „Kemény beszéd ez, mondják, ki
hallgathatja azt?” (Jn. 6, 61.) És ezután már nem jártak
vele.

Ha valamikor, úgy most helyreigazította, meg-
magyarázta volna szavait az a Krisztus, aki oly nagy
szeretettel szerette tanítványait, apostolait, aki magáról
mondta: „Én vagyok a jó pásztor, és életemet adom
a juhokért.” (Jn. 10, 14—15.) Aki mondta: „Nagyobb
szeretete senkinek sincs annál, mint ha valaki életét adja
barátaíért.” (Jn. 15, 13.) Aki halála előtt búcsúimádságá-
ban vallotta: „Senki sem veszett el közülök más, mint
a kárhozat fia.” (Jn. 17, 12.) De ő mitsem von vissza,
sőt odafordul a tizenkettőhöz és mondja nekik: „Csak
nem akartok ti is elmenni?” (Jn. 6, 68.) Mintegy eléjük
állítja: Tudjátok, mennyire szeretlek s mennyire szíve-
men viselem üdvösségeteket, de szavaimból nem vonok
vissza semmit. Ha nem akartok hinni abban, amit mondok,
ám hagyjatok el ti is, de szavaim örökké igazak marad-
nak. — Ó, hogy köszönjük meg neked, Urunk, azt a
határozottságot, azt a vakító világosságot, mellyel szent-
ségi jelenlédet titkát előttünk felfedted, melyben ezt a
mélységes titkot öltöztetted! Hogy köszönjük meg, hogy
még a kételyből és hűtlenségből is érveket teremtetél
számunkra, hogy hitünk szemét jobban megnyissad és
minden kételyt távol tarts lelkünkötől!

III. A SZENTSÉG SZERZÉSE.

Éppoly világosak Krisztus szavai akkor is, mikor ezt a szentséget már nemcsak megígéri, hanem el is rendeli.

Menjünk fel lélekben az utolsó vacsora termébe és lássuk Jézust, amint kezébe veszi a kenyeret és bort, s tanítványainak nyújtja e szavakkal: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem. Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem.” (Mt. 26, 27—28.) Ennél világosabban nem lehet kifejezni, amit az Egyház tanít. Ha Krisztus a kenyérben és borban testének, s vérének csak jelképét akarta volna adni, homályosabban, megtevesztöbben nem fejezhette volna ki magát. Annál is inkább, mert még hozzáfűzi: „Ez az én testem, mely értetek adatik; ez az én vérem, mely értetek kiontatik.” (Lk. 21, 19—20; v. ö. Mt. 26, 28.) Az a test, mondja, mely pár óra mulva értetek meghal a kereszten; az a vér, mely nemsokára az Olajfák-hegyn, a haláltusában, az ostorcsapások, a töviskoszorú alatt, átfúrt kezemből, lábamból és szívemből folyik majd. Ezt a testet, ezt a vért nyújtom most nektek: Egyetek és igyatok abból mindnyájan! Ha e szavakat még az ígéret szavaival is összevetjük, napnál világosabb Krisztus szándéka, hogy a kenyér és bor színe alatt valóban és igazán testét és véréát akarta nekünk adni.

Hála neked, Urunk, végtelen jószágodért! Hogy is lehetünk oly vakok mi emberek, hogy jószágod s szereteted titkát el akarjuk vetni, ki akarjuk küszöbölni tanításodból, kétkedő s hűtlen hallgatóidat akarjuk követni, mikor mi is mondjuk: „Kemény beszéd ez, ki hallgatja azt?” Nem, édes Urunk s Üdvözítőnk, mi Szent Péterrel valljuk: „Mi hittünk és megismertük, hogy te vagy Krisztus, az Isten Fia.” (Jn. 6, 70.) „Uram! Kihez mennénk? Az örök élet igéi nálad vannak.” (Jn. 6, 69.)

IV. AZ ÓSEGYHÁZ ÉS A SZENTATYÁK.

Oly világosak Krisztus szavai, hogy az egész Egyház az apostolok korától kezdve mindig így értette azokat. Már Szent Pál írja levelében a korintusiakhoz: „Az áldás kelyhe, melyet megáldunk, nemde Krisztus vérében való részesülés-e? És a kenyér, melyet megtörünk, nemde az Úr testében való részesülés-e?” (1 Kor. 10, 16.) Tehát már az apostolok idejében minden keresztény hívő meggyőződése volt, hogy a szentáldozásban Krisztus valóságos testét és vérének veszi magához. „Így oktattak minket, írja Szent Jusztin vértanú egy emberöltővel az utolsó apostol halála után, hogy ez a megszentelt eledel az emberré lett Istenszónak teste és vére.” A keleti egyházak, a legrégibbek is, melyek még az első századokban elszakadtak a katolikus Egyház törzsétől, mind egytől-egyig hiszik és vallják Krisztus valóságos jelenlétét az Oltáriszentségben.

Mindez bizonyítéka annak, hogy ez a hit oly régi, amilyen régi maga az Egyház, tehát eredetét magából Krisztusnak és az apostoloknak tanításából veszi. Ez a tény oly világos, hogy még a protestáns Leibnitz is bevallotta: „Kétségtelen, hogy az első keresztények imádták a szentséget.” (System der Theol. 255.) De, ha imádták, akkor csakis azért tették, mert hittek az emberré lett Isten valóságos jelenlétében a szentségi színek alatt. Erről tanúskodnak a katakombák világa, erről a vértanú akták, erről az őskeresztény irodalom, erről a szentatyák mind. Még maga Luther sem tagadta Krisztus valóságos jelenlétét az Oltáriszentségben, csak az áldozás pillanatára korlátozta. De épp ebben rejlik következetlensége.

V. A SZÁZADOK SZAVA.

De maguk a tények is Krisztus valóságos jelenléte mellett szólnak a szentségben.

Lehetséges volna-e, hogy már 19 századon át az emberiség legnagyobbjai, fejedelmei, tudósai, művészei, bölcselői és szentjei imádván leborulnak e szentségi

kenyér előtt, ha abból valóban isteni erő nem sugározna felénk? Lehetséges volna-e, hogy már évtizedeken át a világ minden részében eucharistikus világkongresszusokat tartanak, amelyekre a hívek, a nagyok és kicsinyek, az előkelők és egyszerűek ezrei és tízezrei, az összes nemzetek nyelv- és fajkülönbőség nélkül nagy anyagi áldozatok és fáradságos utazások árán elzarándokolnak, hogy a kenyér színe alatt rejlő Istenember előtt imádó hódolatukat bemutassák, ha ebben a kenyérben valóban nem lakoznék az, aki mondotta: „Én vagyok az élő kenyér, aki mennyből szállottam alá.” (Jn. 6, 41.) Lehetséges volna-e, hogy ezt a rettenetes tévedést és csalást a századok legnemesebb és legnagyobb elméi fel nem derítették volna? Lehetséges-e ma, hogy valaki odalépjen a világ elé egy darab kenyérral kezében és azt mondja: Emberek, én Isten Fia vagyok, s ez a kenyér, melyet kezemben tartok, az én testem. Imádjátok és boruljatok térdre előtte! — és a világ nagyjai és tudósai ennek az embernek szavára imádva leboruljanak előtte, körmeneteket, világkongresszusokat tartsanak tiszteletére? Lehetséges-e, hogy épp ez a tévedés forrása legyen a leghősiesebb önfeláldozásnak, a legmagasztosabb erényeknek, melyekre csak emberi lélek képes volt a századokon át — a szüzességnek, a vértanúságnak, az apostolok és hit hirdetők lángbuzgalmának, a szeretet angyalai emberfeletti türelmének? Ez a csoda nagyobb volna, mint az, hogy Krisztus valóságban jelen van az Oltáriszentségben.

Ebből a kenyérből merítették az önfeláldozásnak azt a hősies erényét azok, akik szülőföldet, anyanyelvet, gyönyörű kilátásokat a világban, katedrákat, fejedelmi pompát, vagyont és gazdagságot, kényelmet és szeretetet megvetve idegen országok felé vették útjukat, hogy ott Krisztus országát hirdessék, belpoklosokat ápoljanak, vérüket ontsák, elfeledve, kietlen szigeteken fejezzék be életüket. Ekkora lelki nagyságnak csak az igazság lehet forrása. A szentségben élő Krisztus

tehát igazság és élet. Ez a tények, ez a századok szava az Oltáriszentség titka mellett.

Az Oltáriszentség, az Eucharistia az egész katolikus Egyház középpontja. Minden hit és vallás bizonyossága romba dőlne az Egyházzal együtt, ha ebben a titokban tévedett volna. A kánai menyegző, a kenyérszaporítás, Lázár feltámasztása, Krisztus feltámadása maga bizonyítékot nyujtanak az eucharistikus Krisztus valóságos jelenléte mellett a szentségi színek alatt. Az, akinek hatalma volt a vizet borrá változtatni és öt kenyérből ötezer embert táplálni; aki a négynapos halott Lázár sírja előtt állva mondotta: „Én vagyok a föltámadás és az élet” (Jn. 11, 25) és azután szólott: „Lázár! jöjj ki” (Jn. 11, 43); aki saját magáról mondotta: „Bontsátok le e templomot, és harmadnapra felállítom azt” (Jn. 2, 19), és föltámadásával szavának igazságát bebizonyította: annak hatalma van arra is, hogy a kenyeret testévé, a bort vérévé változtassa és számtalan helyen szaporítsa jelenlétét és a feltámadás és örök élet csíráját elhintse a lelkek és testek millióiban a századokon át az egész földkerekségen.

Most is Lourdes-ban ennek a szentségi Krisztusnak áldásából fakad nemcsak a lelki, hanem sokszor még a testi élet is, hogy a századok után is bebizonyosodjék szavának igazsága: A kenyér, melyet majd én adok nektek, az én testem a világ életéért. (V. ö. Jn. 6, 52.)

Hála neked, szentségi Jézus, hogy ily szilárd alapokra állítottad hitünket szentségi jelenlétedben! Előtted leborulva imádunk téged és áldunk szentségi elrejtettségedben és magasztaljuk jóságodat. Hálaánk azonban csak akkor lesz tökéletes, ha szívünkkel bele is hatolunk azokba az irgalmas isteni szándékokba, melyek szent Szívedet vezették, mikor szeretetenednek ezt a szentségét számunkra elrendelted. Add kegyelmedet, hogy azokat megértsük és szívünk, akaratunk egész odaadásával, felajánlásával meg is valósítsuk! Amen.

ÖRÖK IMÁDÁS.

Csodálatos Krisztus szavainak ereje. Az ő szava nem ismer akadályt, nem ismer távolságot. Meghallja az értelmetlen és érzéknélküli természet, meghallja a süket ember füle, lehatol a sírboltokba, és megérti a halott; az emberi lélek mélységeit átjárja, és megérti a bűnös kemény szíve.

Csodálatos, nagy szó, mikor felemelkedett és parancsolt a tengernek és viharoknak, és lőn nagy csend. (Mt. 8, 26.) Csodálatosabb és hatalmasabb szó, mikor a süket fülébe kiáltotta: Effeta, nyílj meg! és megnyílt a süket ember füle. (Mt. 7, 34—35.) Még csodálatosabb szó, mikor a távolba parancsolt: Menj, a te fiad él! és abban a pillanatban meggyógyult a halálos beteg. (Jn. 4, 50—52.) De legcsodálatosabb szó, mikor a négynapos halott Lázár sírja előtt áll és kiált: Lázár, jöjj ki! és felkel, akit eltemettek, és kezén és lábán megkötözve lebeg ki sírjából feltámasztója elé. (Jn. 11, 43—44.)

Csodálatos szó, mellyel átváltoztatja a vizet, és bor lesz belőle. (Jn. 2, 8—9.) Csodálatosabb, mely által keze alatt megszorodik a kenyér és 5000 embert táplál a pusztában. (Mt. 14, 20—21.) Még csodálatosabb, mikor kezébe veszi mindkettőt, a kenyeret és bort, és mondja: Ez az én testem, ez az én vérem. (Mt. 26, 26—28.) De valamennyinél hatalmasabb, valamennyinél csodálatosabb a szó, mellyel a szívek fölött uralkodik és Szívéhez vonzza a halhatatlan lelkeket. Ott a természet kényszererői, itt az emberi szabadság hajlik meg előtte. Nehezebb dolog leverni a szenvedélyt, mint elsimítani a tenger hullámain. Nehezebb megtörni a szívet, mint szétrepeszteni a kösziklákat.

Nehezebb meghajlítani a szabadakaratot, mint parancsolni a szélvésznek és a tenger erői rideg kényszerének. Kikényszeríteni mindent lehet, csak egyet nem, a szeretetet.

Azért mondta Napóleon császár, aki ezrek és milliók fölött uralkodott, Szent Ilona szigetén: Sikertől csodálatot keltenem, sikertől népeket és országokat alávetnem hatalmamnak, de egy dolog nem sikerült, nem sikerült elérnem azt, hogy az emberek szeressenek. Krisztus odalép a világ elé s mondja: „Aki atyját, vagy anyját jobban szereti, mint engem, nem méltó énhozzám” (Mt. 10, 37), és a világ meghajol előtte és az emberek szeretik, szeretik lángolóan, áldozatos, égő szeretettel — halála után is, már kétezer éven át. Melyik ember volt képes elérni, hogy még halála után is szeressék? Ebből ismerem meg, hogy Krisztus Isten volt.

Azért csodálatos a szó, mellyel Péterhez és Jánoshoz szólt a halászbárkában: Kövessetek engem! és otthagyták hálóikat, bárkájukat, atyjukat, otthonukat és tüstént követték őt. (Mt. 4, 18—22.) Csodálatos a szó, mellyel Mátét a vámpadról hívta magához: Kövess engem! és az fölkel, otthagytott mindent és követte őt. (Mt. 9, 9.) Még csodálatosabb a szó, melyet a tarzusi Saul hallott a damaszkuszi úton: Saul, miért üldözesz engem? Én Jézus vagyok, akit te üldözesz! és Saulból egy pillanat alatt a nagy Pál apostol lett, a népek és nemzetek tanítója, Isten szavának hatalmas harsonája, és ő, aki a keresztények vérént ontotta, vérént adta az ostiai úton Rómában azért, akit egykor üldözött. (Csel. 9, 4—6.) Legcsodálatosabb azonban a szó, mikor a századok távlatába parancsol és mondja: Te vagy Péter, a kőszál, és erre a kőszálra építem az én egyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. (Mt. 16, 18.)

Itt a még nem is létező emberek szabadságát tartja hatalmában; az üldöző római császárok, az eretnekek és szakadárok, az elvilágiasodott papok és püspökök, a politikai hatalmasságok, a Leo, Frigyes

és Napóleon császárok, a Voltairek, Renanok és Zolák, a Darwinok, Marxok és Leninek, a modern szabadgondolkozók valamennyien, a szabadkőmíves egyház-üldözők, a nyilvánosak és titkosak, felvonulnak szemei előtt — és ő azt mondja: A pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Látja a titáni munkát, hogy vakolnak és építenek, látja a diplomácia és politika, a tudomány és fegyveres erő hatalmát — és amit építenek, romba dől, kiesik a fegyver a katonák kezéből, porba hull a korona a Frigyesek és Napóleonok fejről, a Nérók és Diokléciánok helyébe Nagy Konstantinok és Nagy Károlyok ülnek, a Sándor pápákat Szent Piusok váltják föl, a szabadkőmíves minisztereket mások tolják ki székükből — és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta, mert ő uralkodik nemcsak a természet, hanem az emberi szabadság fölött is.

Amilyen hatalmas és csodálatos ez a szó, oly csodálatos az a másik is: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. (Lk. 22, 19.) Ezzel a szóval megalapította Krisztus az „örök” imádást, az Oltáriszentség örök tiszteletét. Vagy nem isteni ez a szó? Ha egy ember máma kezébe venne egy darab kenyeret és azt mondaná: Ez az én testem! Ezt imádjátok és cselekedjétek folyton az én emlékezetemre, ugyan hány követőre találna? És ha mégis volt valaki, aki ezt mondta, és meghallgatták és kétezer évvel halála után még mindig imádják, tudósok és nagyok, és ünnepélyeket rendeznek, világkongresszusokat tartanak tiszteletére és napokat töltenek előtte a legmélységesebb szeretettől és áhítattól áthatva, nem azt kell-e mondanunk, hogy Isten volt az, aki ezt a szót kimondta, vagy pedig megbolondult az egész világ?

Ó, mily csodálatos ennek a szónak ereje: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre! Volt-e valaha szülőnek végső akarata oly erős, oly hatásteljes, mint ez a szó, mely a világ Megváltójának haldokló ajkáról hangzott el? Ettől a pillanattól kezdve az Oltáriszentség középpontja lett az egész anyaszentegyháznak. Ezt vette körül a milliók, a kicsinyek és nagyok,

a hatalmasok és szegények, a tudósok és egyszerűek lángoló szeretete. Ezért áldoztak életükkel, vagyonukkal, szabadságukkal. Vértanúk állották körül, hordották keblükön, fogadták szívükbe és hálából az adományért, ennek emlékezetére vérüket ontották.

Az őskeresztények szeretetének ítélete szerint csak a vértanúság kellő hála az Oltáriszentségért. A piros vértanúságon kívül van azonban fehér vértanúság is; a piros vértanú meghal Krisztusért, a fehér vértanú Krisztusért él — de egészen. Ez a tiszták, a szűzek serege, kik hálakoszorú gyanánt lilomos szíveiket áldozzák fel az Oltáriszentségben rejtőző Jegyesnek — ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

Ott az Oltáriszentség hajlékában, a cluny-i kolostorban nevelkedett az a legnagyobb pápa, aki magával az elvilágiasodott Egyházzal vette fel a harcot, VII. Gergely, és a harcban áldozatul esett az igazságért, mert meg akarta tisztítani az oltárt a szentségtelen kezeiktől, vérontásnélküli vértanúja lett az Oltáriszentségnek, és végső szavai ezek voltak: Szerettem az igazságot és gyűlöltem a gonoszságot, azért halok meg a számkivetésben — de szelleme győzött halála után. — Az angyalok kenyerétől erősítve hagyja el Szaniszló az apai házat, mint második Hannibal, de nem hadsereggel, hanem vándorbotjával egyedül lépi át az Alpokat, hogy egészen azé lehessen, aki érte él szegénységben elrejtőzve a szent Ostya színe alatt. — Hercegi és királyi koronájukat rakják le a szentség előtt Gonzága Alajos és Borgia Szent Ferenc, kinél többet egy szent sem hagyott el a világban — mindez annak az egy szónak hatása volt: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

De nemcsak választott lelkek szentélyében talált visszhangra ez a szó, áthatotta az egész kereszténységet. Kitaláltak mindent, amit csak szerető szív kitalálhat, hogy szeretőjének kedveskedjék. Nincs a világi vőlegény vagy menyasszony, aki annyit tett volna szíve választottjáért, mint az Egyház és a hívek serege a mennyei Vőlegényért, ki az oltár titkos magányában rejtőzik. Ünnepek, társulatok és szerzetek keletkeztek,

egymás közt megosztva a munkát, hogy meg ne szűnjék az imádás, a viszonszeretet, a hála, az engesztelés és a bizalom éneke, mellyel a szívek királyát övezik az Oltáriszentségben.

Úrnap tiszteli és imádja isteni fölségét, szentségteljes jelenlétét közöttünk. A Szent Szív ünnepe határtalan szeretetét és leereszkedő jóságát veszi körül a viszonszeretet és hála égő rózsáival és engeszteli a nagy sérelmekért, melyekkel szentségi jelenlétében megbántják. Egymásután keletkeznek az örök imádók és engesztelők kolostorai és társulatai, a szentóra, a tiszteletőrség, az engesztelő szentáldozás egyesületei és a nép között is meghonosul plébániánként az „örök imádás”. Legmélyebb gondolata ennek az, hogy sohase hiányozzék ember, aki a szentség előtt imádkozva és engesztelve ne térdelne.

Szép, de együttal fájdalmas gondolat. Fájdalmas azért, hogy erről még gondoskodni is kell; szép azért, hogy vannak, akik gondoskodnak. Örök imádás annyi, mint örök emlékezet; ez is hatása ennek a szónak: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Az örök imádók azok a szívek, kik ezt a szót sohasem felejtették el. Mint Szent János apostol sohasem felejtette el Jézus szavát első találkozásának napján és még agg korában is fülében csengett; mint a szentek sohasem felejtették el a napot, mikor Isten először szólalt meg csodálatosan lelkükben; mint az ifjú, akit Isten az ő szolgálatára hív, nem felejt el a szózatot, mely őt hívja, csalogatja, mindig közelebb vonzza, míglen föllép az oltárhoz és mint fölszentelt pap mondja: Introibo ad altare Dei; mint a buzgó elsőáldozó lelkében mindig ott ragyog tündöklő fényben elsőáldozásának napja és hallja még most is: Fiam, add nekem szívedet: úgy ez a szó is „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, melyet az Egyház elsőáldozásának napján az utolsó vacsora termében Megváltója szájából hallott, nem múlt el sohasem, a századok zajos csatái között sem, és emléke él benne és visszhangzik híveinek „örök imádásában”.

Ily visszhangra talált szívünkben Krisztus szava.

De méltó is, hogy visszhangra találjon; hiszen mi is ő nekünk az Oltáriszentségben? A szeretet ott akar lenni, ahol az van, akit szeret. Anyák és hitvesek áttörték a katonák rajvonalaikat, hogy szeretteikhez jussanak; országokat szeltek át járatlan utakon, akik a fogságból visszasóvárogtak, hogy ismét övéiknél lehessenek. És mit tett Krisztus, hogy nálunk lehessen? Mások megelégszenek azzal, hogy képet adjanak emlékebe, ő saját magát adta. A kép hasonló, de nem azonos azzal, akit ábrázol; amit Ő adott, az nem hasonló hozzá, hanem Ő maga.

Ha dicsőségében jött volna, nem vonzott volna annyira; mert nagyobb a szeretet, mely istenségének elrejtettségéből felénk árad, és nagyobb az áldozat, mely kifosztottságában sugárzik felénk, a hit szeme pedig elrejtettségében megtalálja és fölismeri őt.

Mily nagy csodákat művel, hogy köztünk lehessen! Országokat áthalad, hiszen az égből jön a földre! Frontokat áttör, hiszen áttöri az egész természet vas-törvényeinek páncélos hadát. Hogy jelen lehessen nálunk, csodálatosan meg kell semmisítenie azt, amit más-részt csodálatosan fenntart. Megsemmisíti a kenyér és bor állagát és fenntartja tulajdonságait. Tulajdonság állag nélkül, ki hallotta valaha ezt a csodát? ki fog-hatja fel? De megcselekedte az, aki mondta: Ezt csele-kedjétek az én emlékezetemre.

Önmagát is csodálatosan megsemmisíti, mert le-mond dicsőségéről, lemond még természetes alakjáról, nagyságáról, tulajdonságairól is és a kenyér és bor színébe öltözik; mintegy csodálatosan újra teremti ön-magát, mikor jelenlétét megszorítja annyiszor, ahány templom csak magában rejt e drága kincset, ahány szent Ostya csak a nagy világon; mikor szellemi módon jelen van a konszekrált ostya minden részecs-kéjében. O quam mira perpetrasti, Jesu, propter homi-nem! Mily csodálatos dolgokat műveltél értünk, ó Jézus! Kis oltárszekrénybe rejtőzve engedelmes vagy a pap szavának, visszavonulva, sokszor elfelejtve, elhanyagolva élsz magányodban, várva látogatásunkat. Szegénye-

sek ruháid, szegényes a házad, és sokszor milyenek a kezek, milyenek az ajkak, milyenek a szívek, melyek hordoznak, melyek magukba fogadnak! Méltó dolog, hogy visszhangra találjon szavad lelkünkben és örök imádásra gyűljünk össze előtted: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!

Jó dolgot teszünk tehát, ha rejtett Istenünket imádjuk az Óltáriszentségben. De legyen imádásunk igazi örök imádás. Necsak a mai napon látogassuk meg, látogassuk meg gyakran, látogassuk meg, ha lehet, naponként, legalább pár percre! Hallgassunk misét, áldozzunk, főleg a hó első péntekén! Mondjuk Szent Péterrel: Ime, mi elhagytunk mindent, munkánkat, kényelmünket, játékainkat, élvezeteinket és jöttünk, hogy meglátogassunk, magunkhoz vegyünk, megáldozzunk; mi lesz jutalmunk? (V. ö. Mt. 19, 27.) — A legszebb jutalom maga a hála és szeretet, melyet neki adunk; a szeretet önmagának jutalom. — A második jutalom, hogy ha mi nála vagyunk, ő is nálunk lesz: „Aki engem szeret, Atyám is szeretni fogja azt, és én is szeretni fogom és hozzája megyünk és lakóhelyet szerzünk nála.” (Jn. 14, 21—23.)

Isten bennünk! mily nagy ez a szó. Emmanuel, az Úr miköztünk, Dominus tecum, az Úr van teveled — ez a szó erőt, kegyelmet, boldogságot jelent.

Erőt jelent, mert ezzel a szóval küldi útnak az Egyház az újonnan megkereszteltet: Menj békével és az Úr legyen veled! Kegyelmet és boldogságot jelent, mert a paradicsom azért volt paradicsom, mivel ott Isten járt az emberekkel. Kegyelmet és boldogságot jelent; hisz azért mondta az angyal Szűz Máriának: Üdvözlégy, malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Azért mondja nekünk is számtalanszor a pap: Az Úr legyen veled! Fogadjuk tőle az Urat necsak szavakban, hanem valóságban is; hiszen míg szája mondja: Az Úr legyen veletek! kezében tartja az Urat, hogy szívünkbe fogadjuk.

Igy leszünk Szűz Máriához, Szent Józsefhez hasonlók, akik Jézus első örök imádói voltak. Szűz Mária

az első szentségtartó, Szent József és az angyalok az első imádók. Ő mily gyönyörűséges napok és órák voltak azok a betlehemi és názáreti szentségimádás órái s napjai! Mily csodálatos szentségimádás az angyalok részéről Jézus egész földi életében! „Azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dicsére az Istent.” (Lk. 2, 13.) „Angyalok jövének és szolgálának neki.” (Mt. 4, 11.) „Látni fogjátok az eget megnyílni és az Isten angyalait föl- és leszállni az Emberfia fölött.” (Jn. 1, 51.) „Megjelenék neki egy angyal a mennyből, megerősítvén őt.” (Lk. 22, 43.) „Az Úr angyala leszálla az égből, és oda menvén elhengeríté a követ.” (Mt. 28, 2.)

A mi egész életünk is az Oltáriszentség imádásában és szolgálatában teljék el! Legyen valódi „örök imádás”, minden cselekedetünk szüntelen az Ő emlékezetére történjék! Ha testben nem is, lélekben és akaratban mindig ott legyünk az oltár előtt, egész életünk eleven hálaadás, imádás és engesztelés áldozata legyen!

Akkor majd számkivetésünk után leveszi szemünkről a leplet, s Ő maga is már nem a kenyér színe alatt rejtőzve, hanem saját isteni fényességében és emberi szépségében jelenik majd meg lelkünk szeme előtt boldogító, örök látásban. Amen.

AZ EGYHÁZ KÖZÉPPONTJA.

Az Oltáriszentség az Egyház napja, középpontja. A kenyér és bor színe alatt rejtőző Krisztus a mi Krisztusunk, a vándorok Krisztusa. Az égben dicsőé-
gesen uralkodó és övéit mennyei boldogsággal elárasztó Krisztus a megdicsőült szentek és angyalok Krisztusa. A mi Krisztusunk a szentségi színek leple alatt vándor-
utunkat megosztó, vigasztaló, lelkünket tápláló, magát értünk a szentmisében titokzatosan feláldozó Krisztus, a hit Krisztusa. Ez felel meg leginkább nekünk, földön
élő embereknek, akiknek szeme még nem elég erős, hogy Krisztus égi ragyogását elbírja, akiket a hit vezé-
rel földi útjukon, akik csak „tükör által látnak homály-
ban” (V. ö. 1 Kor. 13, 12), akiket szentségek táplál-
nak, mert még a tiszta istenlátás édes eledelére és lel-
keket megrészeztető szeretet-italára gyengék és erőtlenek.

Az Eucharistia az Egyház és az egész lelkiélet középpontja.

Miért van jelen Krisztus az Oltáriszentségben? — A válasz erre a kérdésre mutatja meg legjobban, meny-
nyire középpontja, napja Ő az egész Egyháznak, min-
den léleknek.

Miért van jelen? — Szeretetből. A szeretet pedig annál akar lenni, akit szeret. A szeretet feláldozza magát azért, akit szeret. A szeretet odaadja magát an-
nak, akit szeret. Minden igazi szeretetben megtalálod ezt a három vonást. Megtalálod ezerszeresen abban az istenemberi szeretetben, mely ezt a szentséget létesítette. „Mivel szerette övéit, kik e világban valának, mindvégig szerette őket” (Jn. 13, 1) — nemcsak idő szerint, élete végéig, nemcsak a világ befejezéséig, nem-
csak az egész örökkévalóságon át, hanem az odaadás

módjában is a végletekig, az önfeláldozásig, önmagának teljes kiüresítéséig. (V. ö. Fil. 2, 7.)

I. JELEN VAN, HOGY KÖZÖTTÜNK LEHESSEN.

Ez a szeretet első tulajdonsága: annál akar lenni, akit szeret.

Mit nem tesz már a nemes földi szeretet, hogy felkeresse azokat, akiket szeret; a szülő, a gyermek, a jóbarát, a jegyes, a hitves ott érzi jól magát, ahol az van, akit szeret. A gyermek visszavágyódik a szülői házba; a szülő számolgotja a napokat, amikor gyermeke visszatér hozzájuk a vakációban; a jóbarát, a jegyes gyakran meglátogatja, felkeresi azt, akihez a szeretet köti. A hitvesek egymással állandó életközösségben élnek.

A háború alatt, a fogság idején szülők, gyermekek, hitvestársak nélkülözés és sok fáradtság, néha életveszély közt felkeresték övéiket a lövészárkokban, egész országokon átkeltek, mintegy keresztültörték a frontokat, hogy eljussanak szeretteikhez. Életveszély közt szöktek meg a fogságból, tengert és szárazföldet bejártak, hogy szülőföldjükre, hazájukba, övéikhez visszajussanak. Mit nem tesz a földi szeretet, hogy azoknál lehessen, akiket szeret!

Mintegy tizenöt évvel ezelőtt Londonban halálos betegen feküdt egy belga nő. Utolsó kívánsága volt, hogy szülőföldjén, Belgiumban övéi közt haljon meg. Kívánsága lehetetlennek látszott. Csak pár órája van már hátra, mondták az orvosok. De a haldokló nő nem tágitott. — Csak egyetlen lehetőség van kívánságának teljesítésére, mondták neki, ha repülőgépre tesszük és úgy visszük haza Belgiumba. És már a halállal vívódó asszony erre is vállalkozott. Kivitték tehát mentőkocsin a croydoni repülőtérre, elhelyezték a repülőgépen, és egy orvos és ápolónő kíséretében másfél óra alatt megtette az utat Londonból Belgiumba, és övéi közt halt meg.

Mily csodálatos a vágy, a vonзалom, mely már

a földi szeretetben is él! Mennyivel nagyobb, mennyivel csodálatosabb és erősebb a vágy, mely Krisztust hozza hozzánk az Oltáriszentségben, hogy köztünk éljen, velünk legyen! Ő is — mondhatjuk — országokon halad át, áthidalja az ég és föld közt tátongó űrt, mikor kenyér alakjában leszáll hozzánk az oltárra. Keresztültőri a természet törvényeinek acélfrontját, amikor a legnagyobb csodákat műveli, csak hogy köztünk lehessen és velünk földi életünket megossza. Köztünk „üti fel sátrát“, mondja az evangélium, mikor a megtestesülésről ír (Jn. 1, 14); ezt az Oltáriszentségben való állandó jelenléte által valósítja meg a világ végezetéig: „Ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.“ (Mt. 28, 20.)

Mit követel tőlünk ez a szeretet viszonzásként? — Hogy mi is vele legyünk, felkeressük, imádjuk, szeressük, engeszteljük a szeretet fogságában, a tabernákulumban.

Mikor Róma bevétele után a pápa önkéntes fogságba visszavonult a Vatikánba, a hívek ezrei keresték fel évente a fogoly pápát, hogy szeretetükről, odaadásukról biztosítsák, együttérzésüket kifejezzék. Jézus is az Oltáriszentségben a szeretet foglya lesz, önként köti magát oda a szentségházak magános lakásához, bezáratja magát a tabernákulum szeretet-börtönébe s várja, hogy meglátogassuk őt. „Jöjjetek, Atyám áldottai, mondja majd egykor az utolsó ítélet napján, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot — mert fogságban voltam és eljöttetek hozzám.“ (Mt. 25, 34—36.) Ha ez a jutalmuk azoknak, akik őt testvéreik személyében felkeresték a fogságban, mi lesz jutalma azoknak, akik őt saját személyében szeretet-fogságában meglátogatták!

Oly kevésé értik meg az emberek gyakran a szeretetnek e szavát, oly kevésé értik meg Krisztus szentségi fogságának végtelen szeretetét, oly kevés szeretettel viszonzozzák, oly közömbösen haladnak el templomaink előtt, melyben a szeretet foglya „mindenkor él, hogy értünk közbenjárjon!“ (Zsid. 7, 25.)

Nem így cselekedtek a szentek, nem így hitünk nagyjai. Xavéri Szent Ferenc a nap fáradságos munkái után nem egyszer éjjeli nyugalma is az oltár lábainál töltötte. Egy derék katolikus férfiú, kitől hivatása éjjeli szolgálatot követelt, minden reggel előbb misét hallgatott és megáldozott, s csak azután tért pihenőre. A szentéletű Ferrini, páviai egyetemi tanár, a jogtudás kis csodája, előadásai után nem mulasztotta el soha, hogy útján haza a szentségben rejtőző Urát fel ne keresse, hallgatói közül is magával vitt egyeseket, hogy a szentségi Krisztus iránti szeretetét mások szívébe is beleöntse. Vianney Szent János ismert embere hosszú időt töltött a tabernákulum előtt és imádsága csak ez volt: Ő engem néz, én meg Őt.

De ki tudná feljegyezni azokat a percek és órákat, melyeket szerető lelkek, férfiak s nők, fiatalok s aggók, szerzetesek s világiak, nappal és az éjszaka idején a szentségi Isten előtt imában, engesztelésben, szent elragadtatásban vagy vérző szívvel töltöttek! Ki számlálhatná meg azoknak az éjjeli szentségimádásoknak számát, melyeket a szeretet tervezett és kigondolt és végzett nyilvános templomokban, magános kápolnában, oratóriumokban, kórusokon! Mindezt csak az élet könyvében fogjuk megtalálni egykor, amikor majd elhangzik a szó: „Jöjjetek, Atyám áldottai; mert fogságban voltam és eljöttetek hozzám!”

II. JELEN VAN, HOGY MAGÁT ÉRTÜNK FELÁLDOZZA.

A szeretet második jellemző vonása, hogy áldozatot hoz azért, akit szeret, sőt önmagát is feláldozza érte.

Nincs igazi szeretet áldozat nélkül. Azért oly gyakoriak ma a családi tragédiák, a könnyű válások, a hűtlenségek, mert a szeretet, mely a hitvestársakat egymáshoz köti, nem igazi. Csak élvezni akar, de nem tud áldozatot hozni. A szeretet, mely csak élvezni akar, nem szeretet, hanem önzés.

Egy édesanya az utolsó pillanatban a vasúti sine-

ken játszadozó gyermekét hatalmas lökéssel eltaszította a már-már átrobogó vonat elől, ő maga azonban hő-sies szeretetének áldozatul esett, életét adta gyerme-kéért.

Ha már a földi szeretet ily áldozatra képes, mire nem képes a mennyei, az isteni szeretet, mely Krisztus Szívében ég barátai, gyermekei, mindegyikünk iránt: „Szeretett engem és önmagát adta értem.” (Gal. 2, 20.) Ezt az önfelajánlást, ezt a véres áldozatot, melyet a kereszten bemutatott, vérontás nélkül megújítja min-dennap a szentmiseáldozatban. A szentmiseáldozat az Egyház tanítása szerint emléke és megújítása a kereszt-áldozatnak.

„Meghalt értem!” ez a szó visszhangzik minden szentmisében. „Önmagát adta értem”, ezt harsogják fülembbe mindennap az átváltozás szavai. „Ezt csele-kedjétek az én emlékezetemre”, ezt suttogja lelkem mélyén minden szentmisének, akár ünnepélyes, akár csendes — lelket átjáró titka.

Mily más módon hallgatok majd szentmisét, ha ennek az igazságnak tudatában vagyok, ha ez bennem eleven élet, lüktető valóság lesz! Nem unatkozom majd, ha vasárnap misét kell hallgatnom, nem pana-szolom el, hogy mit tegyek mise alatt, mit imádkozzam, mire gondoljak. Csak ez a gondolat tölti be lelkemet, akármit imádkozom is: Meghalt értem, önmagát adta értem, szenvedése s halála emléke megújul előttem, most folyik vére titokzatosan lelkem életéért, most tárja ki karjait értem a szentmise keresztfáján, most imádkozik: „Atyám, bocsáss meg nekik!”, most kiált fel: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?“, most leheli felém utolsó sóhaját, most hangzik el végső szava: „Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet!”, most hajtja le fejét a halálban, most adja ki lelkét a világ és az én üdvösségemért.

Mit nem adnék érte, ha ott lehettem volna a kereszttel, mikor világot megváltó áldozatát bemu-tatta! Mit nem adnék érte, hogy Szűz Máriával és Szent Jánossal ott állhattam volna a kereszttől tövén

és felfoghattam volna Üdvözítőm utolsó sóhaját, magamra engedhettem volna folyni szentséges véré, megcsókolhattam volna égő sebeit! Ime mindez titokzatos, de valóságos módon megújul a szentmiseáldozatban. „Boldogok, akik nem láttak és hittek” (Jn. 20, 29), ez a szó megvalósul itt is. Bár lenne eleven hitem, bár látnám őt úgy a szentmisében, amint Golgota-hegyén a kereszten függött, bizony éppoly érzéssel, éppoly megrendüléssel vennék részt vérontás nélküli áldozatában, melyet értem az oltáron bemutat.

Hányszor hatja át lelkünket a gondolat: Bár tudnám Istenemet méltó módon *dicsérni!* Oly nagy vagy, ó Istenem, hogy emberi nyelv, emberi szív, emberi értelem s akarat nem tud téged soha hozzád méltó módon dicsérni, áldani, szeretni! De íme, itt van egy mód, hogy hozzád méltó dicséretet zenghessek, s ez a szentmisében való részvétel, melyet egyszülött Fiad mutat be neked magasztaló áldozatként. Vele egyesülök s eleget teszek vágyaimnak: méltókép dicsérlek téged.

Hányszor ég lelkemben a vágy, hogy Istenemnek *hálát* adjak minden jóért, amit testem-lelkem az Ő kegyéből élvez. Teremtésem, megváltásom, megtérésem, megszentelődésem, egész életem s annak minden napja, a különös kegyelmek, melyeket tőle kaptam, mindez a hála kötelezettségét rója rám, kötelezettséget, melynek soha eleget tenni nem tudok. Mily teher ez annak a szívnek, mely hálás akar lenni, de képtelennek érzi magát, hogy méltókép hálát adjon jótevőjének! — Ne félj, ne csüggedj, vigasztalódjál! Itt a szentmise, melyet hálaáldozatként felajánlhatsz Istennek. Ezzel ezerszeresen is eleget tehetsz kötelezettségednek, háládnak oly ajándékát nyújtod Istenednek, mely őt minden kívánsága fölött kielégíti.

Bűnösök vagyunk, *engesztelnünk* kell, elégtételt kell nyújtanunk. De hogyan? Ime, itt a szentmiseáldozat, itt a drága pénz, mellyel adósságunkat lefizethetjük. A szentmise engesztelő áldozat, mely ezer világ bűneiért is elégtételt nyújt. Talán már rég eltörölte volna Isten a világot, ha szüntelen a szentmiseáldozat engesz-

telő illata, a megölt Bárány vérének Ábel vérénél hangosabban kiáltó szava fel nem száll égi trónusához, hogy bűneinkért esedezzen.

Oly sok *kérnivalóm* van. De ki vagyok én, hogy Isten meghallgassa kérésemet! Ismét segítségemre jön az én édes Megváltóm. Ő könyörög értem a szentmisében. Esdeklő áldozat, könyörgő áldozat is a szentmise, és Fia szavának, Fia könyörgésének az Atya szíve nem tud ellenállani.

Hogy kellene futnunk oda, ahol a szentmiseáldozatot a világon csak egyszer és csak egy helyen mutatják be, hogy mindezekben a kegyelmekben részesüljünk! Ha csak egy helyen a világon volna a szentmiseáldozat, az lenne a világ legnagyobb búcsújáróhelye, legünnepeltebb kegyhelye. Nagyobb mint Lourdes, nagyobb mint Róma, nagyobb mint Jeruzsálem. Mert Lourdes, Jeruzsálem s Róma csak akkor igazán nagy, ha ott Krisztusnak nemcsak holt, hanem élő emlékéét őrzik az Oltáriszentségben, a szentmiseáldozatban. Hozzánk pedig oly közel áll ez a búcsújáróhely: minden templomunk az, minden oltárunk kegyoltár, s mi mégsem keressük fel. Ily nagy a közömbösségünk.

Szent legyen az elhatározás szívünkben, hogy ezentúl legalább vásár- és ünnepnap soha szentmisét saját hibánkból el nem mulasztunk, legyőzzük a kényelmet, legyőzzük a nyereségvágyat, legyőzzük az emberi tekintetet, melyek minket a vasárnapi szentmisehallgatástól visszatartanak. De ez nem elég a buzgó, a szerető szívnek! Akik övéiket nagyon szeretik, elhunyt szeretteik sírját gyakran keresik fel; néha erőszakkal vissza kell tartani őket, hogy túl gyakran ki ne menjenek a temetőbe. Minden oltár nagy és szent koporsó. Krisztus titokzatos, de dicsőséges sírja van ott. Látogassuk meg gyakran, ha lehet naponta, főleg most, az eucharistikus évben. Itt nem szomorúság, hanem szent megihatottság, hála, öröm és szeretet tölti be szívünket és titokzatos erő folyik ebből a sírból lelkünkbe, hogy mindent megtegyünk, mindent odaadjunk, mindent

feláldozzunk azért, aki „szeretett minket és önmagát adta értünk”. (V. ö. Gal. 2, 20.)

III. JELEN VAN, HOGY LELKÜNK TÁPLÁLÉKA LEGYEN.

A földi szeretet annak közelében akar lenni, akit szeret. A földi szeretet, ha igazi, áldozatot is hoz azért, akit szeret. De egyre nem képes a földi szeretet, erre csak az isteni szeretet képes: táplálékkul adni magát annak, akit szeret.

A földi édesanya is táplálja ugyan gyermekét, de nem adja oda magát neki táplálékkul. Erre csak az képes, aki mondotta: „A kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért.” (Jn. 6, 52.) Erre csak az képes, aki a századokon át végigharsogja az egész világon: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem. Ígyatok ebből mindnyájan; mert ez az én vérem.” (Mt. 26, 26—28.)

Nem olyan ez a kenyér, mint a természetes eledel, mely átalakul belénk és eggyé lesz velünk. Ez az eledel minket alakít át önmagába és önmagával tesz eggyé.

Mily erő lakik ebben a táplálékban, ebben a kenyérben! — Vértanúkat és szűzeket nevel, hithősöket bátorít, gyenge gyermekeket az erény lovagjaivá avat, hivatásokat kelt és erősít meg, ellenállhatatlanná teszi annak szavát, akit betölt isteni ereje. Tarzícusok, Ágnesek, Kis szent Terézek, Louis de Fontgallondok, Anne de Guignék, Mártikák, Szent Szaniszlók, Szent Alajosok sarjadnak ebből a kenyérből és borból, mely teli minden édességgel.

Nem ismerik a katolicizmus lényegét, nem ismerik az Öltáriszentséget, félúton állnak meg azok, akik ezt a kenyérszín alatt rejtőző Krisztust csak imádják, csak körmeneteken kísérik, akik talán a szentmisén is résztvesznek, de soha meg nem áldoznak.

Ha Krisztusnak az Öltáriszentséggel csak az a szándéka lett volna, hogy őt imádjuk, körmeneteken ünnepélyesen körülhordozzuk, akkor éppoly könnyen

és talán megfelelőbb módon egy drágagyöngyöt, gyémántot, vagy rubint változtatott volna át szentséges testévé. De ő nem ezt tette, hanem a kenyeret és bort változtatta át szentséges testévé és vérévé, hogy ezzel nyilvánvalóvá tegye, hogy elsősorban lelkünk tápláléka akar lenni.

Áldozat és áldozati lakoma az emberiség történetében elválaszthatatlanok egymástól. Aki résztvesz az áldozatban, részt kell vennie az áldozati lakomában is. Hogy is élhet azokban Krisztus szelleme, hogy lehetnek az ő harcosai, akik soha mintegy közről meg nem ismerkedtek vele, akik nem ismerik őt a kenyérszegésből, akik testével és vérével sohasem táplálkoztak, akikbe lelke és szelleme a szentségi kenyér által soha át nem ment, mint a táplálék a testbe?!

Szent elhatározásunk legyen itt is, hogy soha húsvét nem lesz számunkra szentáldozás nélkül. De mit mondok? Húsvét? Elég lehet-e annak, aki ismeri, hogy mi a szentáldozás, aki tudja és megérti, hogy ki neki Krisztus az Oltáriszentségben, ha évente csak egyszer járul az Ő asztalához? „Ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az ő véré, nem lesznek élet ti bennetek” (Jn. 6, 55), mondta Krisztus. De ez nemcsak a húsvéti, hanem a gyakori áldozásra is vonatkozik. Nemcsak a szeretet Krisztus iránt, hanem saját hasznunk is kell, hogy ösztönözzön minket, hogy gyakran táplálkozzunk a szentségi kenyérrel. Az alultáplált test az orvosok véleménye szerint nem fejt ki ellenállást a támadó kór ellen. Ilyen a lélek is, ha nem tápláljuk a szentségi kenyérrel. Az élet kísértései, a sok lelki fertőzés veszélye közt állandóan magába szíva a világi légkör bacillusait, nem képes ellenállni a kórnak, elerőtlenedik és erőtlenségébe belehal.

Hogyan legyen katolikus öntudat abban, aki nem érzi magát Krisztus titokzatos teste tagjának. Krisztus titokzatos testének tagjai pedig valóságos testének vétele által leszünk.

„Hányszor járul a szentáldozáshoz?” kérdezte Ruijs van Beerenbrouck holland miniszter az egyik

férfit, aki politikai szolgálatába akart állni. „Többször“, volt a válasz. „Csak többször?“ felelt rá a miniszter. „Barátom, oly nehéz időben élünk, hogy csak az lehet megbízható munkásvezér, aki gyakran járul a szentségekhez. Csak ilyenekre merem bízni hű embereim ügyét.“ (Egyházi lapok 1921. márc. 1.)

Krisztus jelen van az Oltáriszentségben, hogy lelkünk tápláléka legyen. — Ez a szentség középontja az egész hitéletnek. Mint a csillagok a nap körül, úgy sorakoznak fel az Oltáriszentség körül a többi szentségek. Az Oltáriszentség a nap, mely az Egyház és a lelkek életét besugározza; minden szentség valahogy vonatkozásban van az Oltáriszentséggel.

A keresztség megadja a képességet, hogy a szentségi kenyeret magunkhoz vegyük, mintegy ajtaja az Eucharisziának. A bérálás erősekké tesz, hogy hívek maradjunk a szentségi Krisztushoz, a Király titkát megőrizzük és megvédjük minden támadással szemben. A bérálás megerősít, hogy mi is a kételkedőkkel és hűtlen árulókkal szemben Szent Péterrel mondassuk: „Uram! kihez mennénk? Az örök élet ígé nálad vannak.“ (Jn. 6, 69.)

A gyónás és utolsó kenet szentségei megtisztítanak, hogy méltóképp vehessük magunkhoz az angyalok kenyerét, és akadály nélkül, titokzatos módon bekebeleztesse annak dicsőséges testébe az égben, akinek valóságos testével táplálkoztunk szentségileg itt a földön.

Az egyházirend szentsége minden fokozatában egészen az Oltáriszentség szolgálatában áll; a házasság szentsége jelképezi azt a legbensőbb lelki egyesülést, mely Krisztus és a lélek közt a szentáldozásban végbemegy.

Ez az egyesülés teszi, hogy Krisztus titokzatos módon tovább él a lelkekben, akik valóságos szent testével táplálkoztak. Krisztussal megtelt kelyhek lesznek, melyek észrevétlenül is Krisztust adják, Krisztust sugározzák ki környezetükre. Az ostya nyelvét, az áldozat nyelvét beszéljük, létezésük és életük által szóno-

kok és apostolok lesznek, a tett, az áldozat, az imádás, az önfelajánlás, a Krisztus-teliség apostolai, akiknek lelkéből táplálkozik a világ. Élő ostyák, eleven áldozati kelyhek, melyekből csodálatos rádium-hatásként, természetfölötti telepátiával árad ki Krisztus mindazokra, akik velük érintkezésbe lépnek. Ez az eucharistikus nagy szeretet hatása kifelé. Olyanok, mint az ostyával telt áldoztatókelyhek, melyeket a tabernákulum közelébe állítunk. Természetfölötti indukció által mintegy ők is Krisztusba átváltoznak és a szeretetnek villanyos áramát kiárasztják a lelkekre, a világba; mágnesekké lesznek és mágnesekké tesznek mindenkiket, aki hozzájuk közelít. A tabernákulumhoz, az Eucharistiához, Jézushoz, a szívek középpontjához vonzzák ismerőseiket, rokonaikat, szüleiket, gyermekeiket, hitvesüket, föllebvalóikat és alárendeltjeiket. Maguk is a család és a társadalom élő, lelki tabernákulumaivá lesznek.

A férfi vezeti a nyilvános életet, a férfinek kell elsősorban a vallásos élet vezetőjének is lennie. Ha a férfi vallásos, vallásos lesz a közélet is. A vallásellenes irányzat elsősorban a férfivilágot ragadta meg. Azért kell az Eucharistia által elsősorban a férfivilágot visszavezetni Krisztushoz. „Nagy bűnös voltam, de amióta havonta áldozom, sikerült legyőznöm borzasztó szenvedélyemet”, vallotta az eucharistikus férfiliga egyik tagja. Az Eucharistiából, a szentáldozásból kisugárzó erő alakítja át a férfi lelkét és teszi azt igazán erőssé, erőssé a bűnnel, a szenvedéllyel, az emberi tekintettel, a megalkuvással szemben, amely erő nélkül gyenge minden más természetes erő, sportnagyság vagy világi hatalmasság. Az Eucharistiából beléje áramló lelki erő alakítja át igazán jellemmé és teszi általa kereszténnyé, krisztusivá az egész világot.

EUCHARISTIKUS KERESZTESHADJÁRAT.

Krisztus Urunk napjainkban nagy hódító hadjáratra indul. A szeretet hódító hadjárata ez. A szeretet kereszteshadjárata.

Szívének vágyát, hogy velünk minél bensőbben, minél szorosabban egyesüljön, a lelkek meghódításával akarja csillapítani. Eucharistikus hadjárat: mert az embereket az Oltáriszentséghez, az áldoztatópadhoz, az Úr asztalához akarja vezetni; a gyakori szentáldozásnak akarja megnyerni a világot.

Ez volt kezdettől fogva vágya, kívánsága: „Tüzet jöttem bocsátani a földre; és mit akarok mást, mint hogy már felgyulladjon?” (Lk. 12, 49.) Ezt a tüzet az Eucharistia, a szentáldozás gyújtja fel a szívekben. Minél gyakrabban veszi magához a lélek az élet kenyerét, annál magasabbra csapnak fel a szeretet lángjai és tűzbe borítják a környezetet is, lángra lobbantják az egész világot. Ez az eucharistikus kereszteshadjárat célja.

I. KRISZTUS ÓHAJA.

Már mikor Krisztus megígérte ezt a szentséget, szeme előtt lebegett a gyakori szentáldozás; ez volt szíve vágya kezdettől fogva. „Ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok az Ő véré, nem lesz élet tibennetek” (Jn. 6, 54), mondja. Ezekből a szavakból kicsendül már az óhaj, hogy az „élet kenyerét” gyakran vegyünk magunkhoz.

Mert kérдем: elegendő-e az egyszeri táplálkozás ezzel a kenyérrel és borral, hogy Krisztus szavának, óhajának eleget tegyünk? — Bizonyára nem. Elegendő

ugyan, hogy az Egyház szigorú parancsának eleget tegyünk, de nem elegendő, hogy ennek a kenyérnek és bornak minden hatásában részesüljünk. Mert a földi kenyérnek is megvan a tápláló ereje, de ezt az erőt a maga teljességében nem fejt ki, ha csak egyszer élvezzük. Éppúgy az eucharistikus kenyér is csak akkor fejt ki hatását teljességében, ha gyakran élünk vele.

Annál kevésbbé teszünk eleget Krisztus hő szeretetének, mellyel ezt a szentséget elrendelte, hogy velünk minél gyakrabban, minél bensőbben egyesüljön. Születni csak egyszer lehet, de táplálkozni naponta szükséges. Azért a keresztség szentségét csak egyszer vehetjük fel, az eucharistikus kenyérrel azonban gyakran, sőt naponként kell táplálkoznunk.

1. Erre utal már a kenyér és bor színe, mely alatt Krisztus a szentséget szerezte. A kenyéralak mutatja, hogy Krisztusnak szándéka e szentséggel első-sorban az volt, hogy lelkünk tápláléka legyen. Amint már mondtuk: ha Krisztusnak szándéka csak az lett volna, hogy őt a szentségben imádjuk, vagy körmenetekben ünnepélyesen körülhordozzuk, akkor talán sokkal megfélelőbb módon, valamely drágakő vagy drágagyöngy alakjában maradhatott volna közöttünk. Ez állandóbb, maradandóbb és feltűnőbb szentségi szín lett volna. De Ő nem ezt választotta, hanem a kenyér és bor alakját. Miért? Mert lelkünk tápláléka akart lenni.

A táplálék azonban mindennapi. Ha táplálékunk akart lenni, nemcsak egyszer az életben, nemcsak egyszer az évben, hanem gyakran, sőt mindennap akar minket táplálni, amint az édesanya is mindennap táplálja csecsemő gyermekét, s amint mi is, felnőttek mindennap magunkhoz vesszük testi táplálékunkat.

Elég ugyan talán az élet fenntartásához, ha egy héten párszor táplálkozunk; de ki ne látná, hogy az ilyen élet inkább küzdelem a halállal, mint valódi élet. Elég talán napjában csak egyszer táplálkozni; s mégis, hogy földi életünk duzzadó, erőteljes legyen,

többször is táplálkozunk. Az Anyaszentegyház is, mint gondos anya és orvos, előírja ennek a szentségnek, ennek a tápláléknak és orvosságnak minimális használatát, élvezetét, de egyúttal annak gyakori használatára nézve is kinyilvánítja óhaját s megszabja a maximumot. Hiszen a testi táplálékot sem szabad mód s mérték nélkül élveznünk!

Azért előírja, hogy évenként legalább egyszer, húsvét táján magunkhoz vegyük az Oltáriszentséget — ez a minimum. De egyúttal kifejezi óhaját, hogy lehetőleg annyszor tápláljuk lelkünket ezzel a szentséggel, ahányszor csak szentmisét hallgatunk; ezt pedig ha lehetséges, tegyük meg akár naponta is. Végre megszabja a maximumot is, amikor meghagyja, hogy egy nap csak egyszer vehetjük magunkhoz a szentségi kenyeret.

Krisztus szentségi jelenléte külső színéül nem bármely táplálóanyagot választott, hanem a kenyeret és bort. Nemcsak az, hogy eledel alakjában akart nálunk maradni, mutatja vágyát, kívánságát, hanem az is, hogy az összes eledelék s italok közül azt választotta, ami a legközönségesebb, a leghasználtabb. Kenyér az ember legközönségesebb, mindennapi tápláléka. Ezt soha meg nem únjuk, ezt minden más eledellel együtt magunkhoz vesszük, e nélkül meg sem lehetünk. A kenyér még a legszegényebb embernek is tápláléka. Azért kiált a proletár is „kenyér” után s azt hangoztatjuk minden szociális gyűlésen, hogy „kenyeret” kell juttatni minden embernek. — A bor pedig Keleten, ahol a víz olykor élvezhetetlen, a mindennapi ital, vízzel keverve. Tehát ebben is Krisztus a közönséges, mindennapi italt választotta szentségi színnek.

Az ételek közt is van különbség. Van eledel, melyet az ember csak ünnepkor vesz magához; van eledel, mellyel csak az előkelők, a gazdagok élhetnek; van eledel, melyet a test csak ritkán kíván, vagy tűr meg. Nem ilyen a kenyér. Ezt választotta Krisztus

szent teste jelenlétének jeléül, hogy megmutassa, hogy valóban lelkünk „mindennapi kenyere” akar lenni.

2. Ezért imádkozzuk a Miatyánkban is: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.” (Lk. 11, 3; Mt. 6, 11.) A szentatyák értelmezése szerint ez a kenyér az Úr imádságában nemcsak a földi kenyeret, a testi táplálékot, hanem a lélek táplálékát, az eucharistikus kenyeret, az Úr testét is jelenti. Azért könyörgünk tehát, hogy naponként vehessük magunkhoz az Úr testét. Szent Lukács szövege szerint a kérés így hangzik: „Mindennapi kenyerünket adjad nekünk *naponta*.” Naponta szükségünk van a mindennapi kenyérre; az eucharistikus kenyérre is naponta szükségünk van. Hiszen a lélek szükségletei nem kisebbek a test szükségleteinél. Azért mondja Szent Máté szövege: „Életünkre szükséges kenyerünket, add meg nekünk ma.”

Szépen fejti ki Szent Ambrus a Miatyánk e könyörgését az Úr testére vonatkoztatva: „Ha ez a kenyér mindennapi, miért veszed tehát ritkábban magadhoz? Én, aki mindennap vétkezem (kisebb bocsánatos bűnökért alatta), szüntelen magamhoz veszem a legszentebb Vért, szünet nélkül használom a mennyei orvosságot.”

Orvosság az eucharistikus kenyér és bor a mindennapi gyarlóságok és botlások ellen. A csekély száma azoknak, akik keresztségi ártatlanságukat megőrzik, vagy soha halálos bűnt el nem követnek, bizonyítja, hogy szükség van a mindennapi, a gyakori szentáldozásra. A szentáldozás nemcsak gyógyítja a bűn által ütött sebeket, hanem meg is óv a bűnbeeséstől, jobban, mint bármely oltás, injekció megóv a testi betegségtől. Itt magának Krisztusnak természetfölötti életét, szent Vérért, életet adó Testét oltják be lelkünkbe, hogy a kegyelmi életet el ne veszítsük: „Aki eszi az én testemet és issza az én véreimet, énbennem marad és én őbenne.” (Jn. 6, 57.) Krisztus a szőlőtő, mi vagyunk a szőlővesszők. Miként a vessző elszárad és hasznavehetetlenné lesz, ha nem marad a szőlőtőben; úgy

mi is, ha Krisztus szent testének és vérének vétele által benne nem maradunk. (Jn. 15, 4—5; 6, 54—57.)

3. Az ószövetség mannája az Egyház értelmezése szerint a szentáldozás, az Oltáriszentség előképe. Maga Krisztus is kafarnaumi beszédében céloz erre a hasonlóságra, bár ott inkább az Oltáriszentség fölényét írja le a mannával szemben. (Jn. 6, 31—33; 49—50.)

A mannával való hasonlóság is mint *mindennapi* kenyeret állítja eléink az Oltáriszentséget. A mannát naponta reggel kellett szedni és csak egy napra lehetett gyűjteni. Aki nem szedte mindennap, az arra a napra táplálék nélkül maradt. Más táplálék a mannán kívül a sivatagban nem volt; nélküle éhen pusztultak volna a zsidók. A szentáldozás a mi földi vándorságunk mindennapi kenyeré. Csak az marad erős, aki gyakran, aki lehetőleg mindennap táplálkozik ezzel a kenyérrel.

Egyszer fiatal, erőteljes olaszt kérdezett meg valaki, mi adja neki ezt a viruló egészséget: „Polenta e la santa comunione”, volt a válasz. A mindennapi egészséges testi táplálék és a lelket felüdítő szentségi eledel, ez tesz frissé, életerőssé testet s lelket egyaránt. „Schwarzbrot und Quellwasser”, mondaná a tiroli hegyek lakója. Krisztus teste és vére, mondja a katolikus ember. „Aki eszi az én testemet, és issza az én véremet, annak örök élete vagyon”, mondja Krisztus. (Jn. 6, 55.)

II. AZ EGYHÁZ TANÍTÁSA ÉS GYAKORLATA.

1. Krisztus óhaját teljesítették az apostolok és az első keresztények. „Állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában, s a kenyértörésnek közösségében”, mondják róluk az Apostolok cselekedetei. (Csel. 2, 42.) „Naponként egy szívvel-lélekkel időztek a templomban, házanként végezték a kenyérszégést, vigadozással és a szív egyszerűségével vették magukhoz az eledelt.” (Csel. 2, 46.) Az ősegyház a vértanúk és hitvallók egyházának bölcsője s édesanyja lett a naponkinti

szentáldozás által. Mint az oroszlanok, keltek föl, mondja az első keresztényekről Aranyszájú Szent János, és vetették magukat a harcba Krisztusért s a hitért.

Főleg a vértanúság előtt vették magukhoz az erősek kenyerét. Haza is vitték, otthon őrizték, utazások alkalmával magukkal hordozták, még a gyermekeknek is szájukba adták a morzsákat, melyek mondhatni az Úr asztaláról hullottak le. Az első kereszténység igazán eucharistikus kereszténység volt. Még az ősrégi időkből származó liturgikus imádságok, főleg a szentáldozás utáni imádságok a szentmisében tanúskodnak, hogy a pappal együtt a hívek is megáldoztak.

Nem csoda. Hiszen az áldozati lakoma magának az áldozatnak kiegészítő része.

Ez az eucharistikus szellem tette, hogy főleg a halál pillanatában óhajtották még egyszer magukhoz venni az Úr testét és az Eucharistiával szájukban óhajtottak átköltözni az örök hazába. A halál napján többször is megáldoztak. Szent Melánia nagybátyjának, Volusiánnak halála napján háromszor is elhozta az Eucharistiát. Ennek a szokásnak maradványa még ma is az egyházi törvénykönyvnek az a rendelkezése, hogy halálveszedelemben, még ha reggel meg is áldoztunk, dicséretes módon újból magunkhoz vehetjük a szent útravalót.

Megható példákat említ a történelem az őskereszténység korából. Eusebius írja a vezeklő Serapion utolsó áldozásáról, aki előbb buzgó keresztény volt, de az üldözés alatt elbukott, hogy halála előtt három napon át szótlan és érzéketlen feküdt betegágyán, akkor magához tér, megszólal s kéri a szent útravalót. Utána ismét elnémul. Egy fiú elhozza az Úr testét, mert a pap beteg. Serapion magához veszi s azonnal örökre elszenderül az Urban.

Nem kevésbé megható dolog, amit Szent Ambrus utolsó áldozásáról feljegyeznek.

Mindez bizonyítja, mennyire eucharistikusak voltak a kereszténység első századai. A mindennapi szentáldozás szokása eltartott a 4-ik, sőt 5-ik századig.

Tiszteletreméltó Béda még a 8-ik században a napi szentáldozás mellett tanúskodik Olasz-, Francia-, Görögországban és Afrikában. Nagy Károly idején a vasárnapi szentáldozás szokás volt a frank birodalomban.

2. Az ellanyhulás az eretnekségek fellépésével, az üldözések megszűnésével és a népvándorlással vette kezdetét. Cluny reformmunkája ismét csak az Eucharistia fókuszából indult ki a világba. A heti négyszeri szentáldozás szokássá vált Cluny-ben.

Az ellanyhulás azonban tovább terjedt, s az egyébként oly jámbor középkorban a gyakori szentáldozás elég ismeretlen dologgá lett. Lüttichi Szent Julianna fellépése és Aquinói Szent Tamás eucharistikus lelke, Úrnap ünnepének bevezetésével kapcsolatban új, nagy lendületet adott az Oltáriszentség tiszteletének. De ez inkább a gyakori misehallgatásban és körmenetekben nyilvánult meg, nem annyira a gyakori szentáldozásban.

1215-ben arra érezte magát indítva a pápa, hogy az évi egyszeri szentáldozást, húsvét táján minden hívőre nézve kötelezővé tegye. „Világos dolog, mondja XIII. Leó pápa, hogy ezt a parancsot nem szívesen adta az Egyház és mintegy csak végső orvosszer gyánánt. Mert az Egyház óhaja mindenkor az volt, hogy a hívek minden szentmisehallgatás alkalmával meg is áldozzanak.”

Ez volt az Egyház tanítása, melynek a tridenti zsinat is kifejezést adott, mikor kijelentette, hogy az a vágya: bár járulnának a hívek annyiszor a szentáldozáshoz, ahányszor csak a szentmisén résztvesznek. (Sess. 22, 6.)

3. A reformáció korszakában az Eucharistia tagadásával szemben az eretnekek részéről, annak tisztelete a katolikusok közt, új lendületet kap. A szerzetek, köztük Loyolai Szent Ignác és társai, buzgó apostolai lesznek a gyakori szentáldozásnak. De egyelőre még csak a heti szentáldozást ajánlják. Ez is óriási lépést jelentett az előbbi századok szokásával szemben.

A janzenizmus ismét új veszélyt hozott, s talán nagyobb, mint bármely más eretnecség. A nagyobb tisztelet ürügye alatt távol tartotta a híveket az eucharistikus kenyértől. Oly nagy tökéletességet kívánt a gyakori áldozóktól, hogy már alig mertek még húsvétkor is megáldozni. Valahol a magasban képzeltek el az Urat, akihez halandónak még közeledni is alig volt megengedve.

Bár az Egyház legfőbb tanító tekintélye ezt az eretnecséget elvetette, hatása mégis érezhető volt s még a katolikus erkölcstanba is beszivárgott. Ezzel szemben az Egyház hivatalos álláspontja a gyakori szentáldozást illetőleg nem változott.

A janzenizmus ellenszereként Isten a Jézus Szíve-tiszteletet keltette életre. Ez a tisztelet homlokegyenest ellenkezik a janzenista tévtannal és a hívek ezreit vonzotta az Úr asztalához. Alacoque Szent Margit kinyilatkoztatásaiban az Úr mint Szent Szíve tiszteletének egyik főgyakorlatát a gyakori, főleg az engesztelő szentáldozást kívánja. Az első-péntek és az engesztelő szentáldozás révén ezek tódulnak az áldozópadhoz és felvirágzik a gyakori szentáldozás üdvös szokása.

A janzenizmus hatása ellenére még a napi szentáldozásnak is mindig voltak példái az Egyházban, s az Egyház tanító tekintélye sohasem szólt ellenük.

Végre eljött az idő, amikor az isteni Szív szeretete széttrökte a korlátokat, megolvasztotta a jeget, melyet a janzenizmus tana fagyasztott a lelkek körül, eloszlatta a sötétséget és felragyogtatta a gyakori szentáldozás napját az Egyház egén. Az Úr már nem volt képes szeretete lángjait Szívébe zárni, kitértek és lángba borították a világot. Valódi szeretetáradat öntötte el a világot, mikor a gyakori, a mindennapi szentáldozás csatornáit megnyitlta a lelkek számára. Azt akarta, hogy hatalmas szeretetláng eméssze meg a kételyeket és ellenvetéseket, melyek a szíveket az Eucharistiától távol tartották, és valódi eucharistikus kereszteshadjárat induljon meg, hogy az embereket a gyakori szentáldozásnak meghódítsa: „Tűzet jöttem bocsátani a földre; és mit akarok mást, mint hogy már felgyulladjon.” (Lk. 12, 49.)

Azért keltette fel X. Pius pápa szellemét, az ő személyében Krisztus szólt a világhoz.

III. X. PIUS PÁPA MANIFESZTUMA.

1. Már a nagy XIII. Leó pápa élete alkonyán megszólaltatta szavát a gyakori szentáldozás érdekében. De mint egykor Dávid Salamonnak a templomépítés nagy feladatát, úgy Leó pápa is utódjának, Piusnak hagyta szent örökség és kötelezettség gyanánt a gyakori áldozást, a világnak megnyitó nagy manifesztum kihirdetését.

Leó pápának szent vágya a gyakori áldozást illetőleg, e szavakban csendültek ki, melyeket mintegy végrendeletként hagyott utódjának és a világnak: „Kiválóképpen oda kell hatni, mondja a nagy pápa, hogy az Eucharistia gyakori vételének szokása a katolikus népek közt világszerte ismét feléledjen. Erre intenek az ősegyház példája, a zsinatok határozatai, a szentatyák és minden századok legszentebb férfiainak tekintélye. Mert amint a testnek, úgy a léleknek is szüksége van gyakori táplálkozásra. Ez az életadó táplálék pedig elsősorban az Eucharistia.”

A tulajdonképeni „Carta magna”-t azonban a gyakori szentáldozás érdekében X. Pius adta ki 1905 december 20-án. Alighogy trónra lépett, ez volt az első teendője. Méltán nevezzük őt az Eucharistia, a gyakori szentáldozás pápájának. XIII. Leó a „Lumen de coelo”, az égből küldött világosság, mely a gyakori szentáldozás kérdéseire is rávetette megvilágító sugarait, X. Pius pedig az „Ignis ardens”, a mindent megemésztő tűz, mely a gyakori szentáldozás által és a gyakori szentáldozásért új szeretetlángokba borítja a világot.

Nem új dolgot hirdet X. Pius manifesztuma, de az Egyház álláspontját végérvényesen leszögezi és minden ellenséggel szemben megvédi, lerombolja a hamis és megtévesztő vélemények bálványait és mindenkorra véget vet a gyakori szentáldozás feltételeiről folyó áldatlan vitáknak.

Dekrétuma hat pontba foglalja a lényeges határozatokat. A dekrétum lényege, hogy a gyakori, sőt mindennapi szentáldozáshoz nem kell más felkészültség, mint akár az egyszeri, a húsvéti áldozáshoz. Egyszer-smindenkorra véget vet annak a felfogásnak, mely szerint a gyakori szentáldozás csak a magasabb érények jutalma, s ellenkezőleg orvosságként állítja oda a szentségi kenyeret, melynek vétele meggyógyít minket lelki betegségünkől s gyengeségünkől. A szentáldozás nem jutalom, hanem orvosság, ez X. Pius dekrétumának lényeges tartalma.

Azért a gyakori, sőt mindennapi szentáldozást mindenki számára kivétel nélkül, a házasságokat és kereskedőket sem kizárva, hozzáférhetővé kell tenni. Munkások, férfiak s nők, sőt gyermekek számára egyaránt. Csak két feltételhez van kötve a szentáldozás gyakori vétele: a kegyelem állapotához és a jó szándékhoz, mellyel a szentséghez járulnunk kell. De ez a két feltétel a húsvéti szentáldozáshoz is szükséges. Az előfeltételekre nézve tehát az egyszeri s gyakori szentáldozás közt nincs különbség.

A bocsánatos bűnök nem akadályai a szentáldozásnak, a mindennapi szentáldozásnak sem. Sőt épp a gyakori szentáldozás tisztít meg jobban-jobban mindennapi gyarlóságainktól s bűneinktől Szent Ambrus szavai szerint: „Aki naponként vétkezem, szüntelen magamhoz veszem a mennyei orvosságot.” Jó dolog azonban, ha minél tisztább lélekkel iparkodunk az Úr vendégségéhez járulni, s azért nagyon hasznos, ha szentáldozás előtt általános bánatot indítunk minden, még legkisebb bűnünk fölött is.

A szentáldozást megfelelő előkészületnek kell megelőznie és hálaadásnak kell követnie, de ez az előkészület és hálaadás hosszúságában az állás és idő körülményeihez igazodik.

Végre hogy esetleges tévedéstől mentek legyünk, kérjük ki gyóntatóatyánk tanácsát, akinek azonban nincs jogában minket a gyakori vagy akár mindennapi

szentáldozástól visszatartani, ha a kellő feltételek nélkülünkben megvannak.

Ez X. Pius pápa nagy eucharistikus manifesztuma.

2. Ujjongva hallgatták ezt a manifesztumot az Eucharistia iránt már régen szeretettől égő lelkek, akik mintegy a pokol tornácában fogva voltak és várták az Eucharistia Megváltóját, aki nekik a kaput megnyitja az Eucharistia mennyországába. Ez a Megváltó maga Krisztus volt, aki szolgája, X. Pius pápa által szólott.

Mi volt a hatása ennek a manifesztumnak? — Az első csodálkozás után azoknál, akik előtt ez a beszéd „kemény”-nek látszott, az Egyház minden engedelmes fia alávetette magát a pápa szavának és felismerte, hogy abban az Egyház ősrégi, változatlan fel fogása nyert újabb kifejezést. Átalakították a szentáldozásról szóló műveket, szabályokat. Megsokszorozódott az áldozók száma. Az áldozópadok hétköznap is, még inkább vásár- és ünnepnap megteltek áldozókkal. Egészen eucharistikus légáramlat kezdte átjárni a világot. Az előítéletek lassanként eltűntek, a balvélemények szétfoszlottak és ott tündöklött az Egyház égboltján teljes tavaszi fényben az Eucharistia ragyogó napja.

Megindult a népek nagy zarándoklása az Eucharistia felé. Férfiak, nők, gyermekek, fiatalok és aggok, munkások és tanult emberek, szegények és gazdagok egyaránt közeledtek az Úr asztalához.

Gyönyörű példákat említ a gyakori szentáldozás története. — A Liverpool-i munkások reggelenként a templom bejáratához rakták le szerszámaikat, bementek s megáldoztak, utána munkába siettek. — Egy 24 éves munkás éjjeli 2 óráig dolgozott minden nap. Étlen-szomjan marad, lefekszik és minden reggel 10 órakor ott van az áldoztatópadnál. Saját maga kérte gyóntatójától az engedélyt a napi szentáldozásra, „mert — mondotta — a heti áldozással nem lehet az embernek megállni helyét mindennap!” — Egy fiatal báró vallotta: „Most biztosan tudom, hogy a minden-

napi szentáldozás nélkül nem képes a fiatalember visszatartani magát a bűntől."

Nemcsak nálunk, hanem missziós területeken is éppúgy fellendült a gyakori szentáldozás. A mongolországi Sziván-ceu plébániában 2400 hívő közül 1910-ben 150 napi áldozó volt. A nem kötelező áldozások száma, mely 1898—9-ben csak 5000 volt, 1908—9-ben 48 ezerre, a rákövetkező évben már 65 ezernél is többre emelkedett. Hasonló arányszámok jelzik máshol is a pápai dekrétum hatását.

Voltak fiatal leányok, akik hálából életüket felajánlották a Szentatyáért. — Egy tirolai község nőkongreganistái ezt üzenték a pápának: „Mondja meg a szentséges Atyának, hogy ezerszeres hálával adózunk neki a gyakori szentáldozásért. Soha kedvesebb ajándékot nekünk, szegény hegyilakóknak, nem adhatt volna. Gyakran fel is ajánljuk érte a szentáldozást hálából."

Egy 15 éves nyomdászifjú ezzel lép lelkiatyja elé: „El van döntve, mindennapi áldozó leszek." — „Fiam, ez számodra lehetetlen. Szüleid nem vallásosak, gyakran nem lesz reggelid." — Az ifjú hű maradt elhatározásához.

Valóban mondhatjuk, igaz, amit Jézus mondott: „Tüzet jöttem bocsátani a földre; és mit akarok mást, mint hogy már felgyulladjon." (Lk. 12, 49.) E tűz lángja megragadta a világot, engedjük, hogy minket is megragadjon!

De nemcsak a felnőtteket, a gyermekeket is megragadta az Eucharistia szent tüze. Egy fiú karácsonyi ajándékként kéri az első szentáldozást. — Őt falusi kislány a gyakori áldozás engedyéért könyörög hitoktatójának. „Hát hányszor is mentetek eddig?" „Minden héten." „Nem elég ez?" „Nem elég, mert a Szentatya azt mondta, hogy mindennap vegyük magunkhoz az Úr Jézust." — Őt fiú naponként egy órai utat tesz meg, hogy a szentáldozás kegyelmében részesüljön. Útközben a rózsafüzért imádkozzák, úrfelmutatás után

hazatérnek, mert több idejük nincs, megelégszenek a felmelegített reggelivel.

Nemcsak a híveket, magukat a pásztorokat is megragadta a tűz. A világ minden részében pásztorlevelek jelennek meg a püspökök tollából, melyek a gyakori, a mindennapi szentáldozásra buzdítanak. „Már most gondoskodjunk a következő elsőáldozókról, mondja Mercier bíboros, hogy már elsőáldozási napjuktól kezdve a gyakori, sőt mindennapi szentáldozást lehetővé tegyünk számukra. Hány lélek őrizné meg ártatlanságát, ha az erényüket veszélyeztető nagy kísértések idején a szentségekből azonnal a leküzdésükre szükséges erőt is merítenék!”

Jól mondta már X. Pius előtt Don Bosco, a nagy lélekbarát: „Ebben rejlik minden!” A gyakori szentáldozást értette.

Bár ragadna meg minket is ebben az eucharisztikus évben az Eucharistia szeretetének szent tüze! Bár emésztene fel bennünk minden lanyhaságot, ellenkezést és bűnt, hogy mi is azok sorába álljunk, akik a szentségi Jézust nemcsak húsvétkor, hanem gyakran, ha lehet, naponként magukhoz veszik! Sokszorosítsuk meg áldozásainkat ebben az évben, mert nekünk is szól Jézus szava: „Tüzet jöttem bocsátani a földre; és mit akarok mást, mint hogy már felgyulladjon!” Amen.

A NAGY VACSORA.

(KIFOGÁSOK.)

Már régóta az eucharistikus lakoma szimbolusmának tekintik a nagy vacsorát, a menyegzőt, melyről Krisztus példabeszédében kétszer is szól. (Lk. 14, 16—24; Mt. 22, 2—14.) E példabeszédek elsősorban az Egyházra vonatkoznak, de közvetve az Oltáriszentségre, a szentáldozásra is alkalmazhatjuk.

Egy gazdag ember szolgálai által nagy vacsorára, menyegzős lakomára hívja meg ismerőseit, alattvalóit. Ezek pedig egyenként mentegetik magukat különféle ürügyekkel, mire a király, a vendéglátó az utakról és sövényekről hívja meg a bénákat és koldusokat, hogy háza megteljen vendégekkel. A hivatalosakról pedig kimondja: „Senki ama férfiak közül, kik hivatalosak voltak, meg nem ízleli az én vacsorámat.” (Lk. 14, 24.)

Krisztus az ő szolgálja, földi helytartója által hív mindenkit az eucharistikus lakomához, a szentáldozáshoz. Kötelezőleg ugyan évente csak egyszer kell megjelennünk az Úr asztalánál, de sokan még ezt sem teszik meg. Ezekre egész szigorában vonatkozik az Úr ítélete: hacsak meg nem térnek közömbösségükből, soha nem fogják megízlelni az Úr mennyei vacsoráját, ahol Ő maga fog felszolgálni, s melyet azok számára készített, akik itt a földön szentséges testével és vérével táplálkozva felvették magukba a feltámadás és az örök élet csíráját és magukra öltötték a menyegzős ruhát.

Vágya azonban nemcsak arra irányul, hogy évente egyszer, hanem hogy gyakran, sőt naponként is járjunk asztalához. A kenyéralak, a manna mint előkép,

a Miatyánk könyörgése a mindennapi kenyérért, az első keresztények példája, az Egyház állandó tanítása, X. Pius nagy manifesztuma, a lelkiélet nagymestereinek egybehangzó tanácsa, a nagy lelki szükségletek — mindez sürgetőn hív minket valamennyiünket az eucharistikus asztalhoz, az Úr nagy lakomájához, melyet barátai számára készített. „Jöjjetek, — mondja — íme elkészítettem ebédemet, minden kész, jöjjetek a menyegzőre!” (Mt. 22, 4.)

Nem parancsról van ugyan itt szó a gyakori szentáldozásnál, de oly sürgető meghívásról, melynek közömbös mellőzése mérhetetlen kincsektől fosztja meg lelkünket s oly csodás erőforrástól, orvosságtól, mely nélkül csak nehezen őrizhetjük meg tisztán magunkat a világ kísértéseiben.

Ne mentegesd magad! ez mai szentbeszédünk címe, ez annak tartalma.

Három nagy ellensége van a gyakori szentáldozásnak: a bűn, a közömbösség és az aggályosság. E három ellen kell küzdenünk. Amint a menyegzőre hivatalosak is egyenként kezdték magukat kimenteni, az egyik, hogy földet vett, a másik, hogy ökröket vásárolt, a harmadik, hogy feleséget vett, így az emberek is a legkülönbözőbb ürügyek alatt tartják magukat távol az Úr asztalától. Mindezeket ebbe a három jelszóba foglalhatjuk össze: *Nem merek! Nincs időm! De hát mégis . . .!* Oszlassuk el a ködöt, mely lelkünk tekintetét elhomályosítja, hogy ennek a szent asztalnak gazdagságát, melyet az Úr irgalma számunkra terített, felismerjük! Törjük meg a lanyhaságot és közömbösséget, mely visszatart, hogy bátor szívvel és nagy lélekkel legyőzzük a nehézségeket, melyek utunkba gördülnek, amikor ehhez az asztalhoz közeledni akarunk!

I. NEM MEREK!

1. Mi tart vissza? *A tisztelet?* Erre már válaszoltunk. Krisztus Urunk, az Egyház nem kíván mást tőled, mint hogy a kegyelem állapotában légy és tiszta szán-

dékkal lépj az Úr asztalához. Ne légy katolikusabb Krisztusnál és a pápánál! És vajjon tisztább leszel-e, ha ritkábban járulsz az Úr asztalához, a tisztaság forrásához? Nem arany vagy drágakő alakjában rendelte el Krisztus ezt a szentséget, hanem kenyér alakjában, hogy megértsed: nem jutalomról, hanem táplálékról és orvosságról van itt szó.

Azt mondd: Nem vagyok méltó, hogy a szentáldozáshoz oly sűrűn járuljak! A janzenisták is ezt mondták, s az Egyház kárhóztatta őket. De az Egyház még többet mond: egyáltalán nem vagy méltó, hogy akár egyszer is a szentáldozáshoz járulj; mert erre senki, még a legnagyobb szent, még az angyal sem méltó. De kétféle méltóság van. Az egyik általános és feltétlen, a másik viszonylagos és a mi gyarlóságunkhoz mért. Első értelemben senki sem méltó az eget Urát magához venni; azért imádkozza is az Egyház minden áldozás előtt: Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem! Második értelemben azonban méltók vagyunk az Úr kegyelme által, hacsak súlyos bűn nem terheli lelkünket, és tiszta szándékkal járulunk a szentáldozáshoz. Mert akkor rajtunk van a menyegzős ruha, melyről az evangélium szól (Mt. 22, 11—13), és az Úr tekintete örömmel pihen meg lelkünkön.

Nem azért járulunk az Úr asztalához, mert méltók vagyunk, hanem mert Ő hív minket. Méltatlan dolog az Úrral szemben méltatlanságunkkal mentegetni magunkat, mikor ő méltatlanságunk ellenére is hív minket. Csak a menyegzős ruha legyen rajtunk, akkor akár az utcákról és terekről, vagy az utakról és sövényekről is jöhetünk, mert hiszen ő akarja, hogy háza megteljen. (Lk. 14, 21—23.)

Krisztus nem olyan király, aki magas trónon ül és mondja: „Távozzál tőlem, ne közeledjél hozzám, mert tisztátalan vagy!” (Iz. 65, 5), hanem mint Jó Pásztor ül közöttünk, mint családanya hív asztalához és mondja: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfárad-

tatok és meg vagytok terhelve és én felüdítelek titeket.” (Mt. 11, 28.)

2. Mi tart vissza még? *Bűneid?* — Ha súlyos bűnről van szó: akarod-e komolyan kerülni, vagy nem? Ha igen, akkor gyónd meg és utána akár minden nap is járulhatsz az Oltáriszentséghez. Sőt ez lesz a legjobb orvosság, mely megőriz a visszaeséstől. Ha pedig nem akarod komolyan kerülni, akkor voltaképpen gyónni sem mehetsz, mert nincs bánatod, nincs erősfogadásod és méltatlan vagy a feloldozásra. Ekkor természetesen áldozni sem mehetsz, de még *egyszer sem!* Ennek a méltatlanságodnak azonban te egyedül vagy az oka.

Bocsánatos bűnökről van szó? — Ezek nem akadályai a gyakori szentáldozásnak. Maga a pápa mondja, tehát ne légy okosabb és lelkiismeretesebb nála! Bánd meg azokat és lépj alázatos szívvel az Úr asztalához, vedd magadhoz a táplálékot és orvosságot, hogy meggyógyulj és erős légy rossz hajlamaiddal szemben. Mondd Aquinói Szent Tamással: „Ime, odajárulok egy szülött Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus szentségéhez, odajárulok, mint beteg az élet orvosához, mint tisztátalan az irgalom forrásához, mint vak az örök világosság fényéhez, mint szegény és koldus az ég és föld Urához. Kérem tehát végtelen bőkezűséged nagyságát, gyógyítsd meg betegségemet, mosogasd tisztátalanságomat, világosítsd meg vakságomat, gazdagítsd szegénységemet, ruházd mezítelenségemet, hogy az angyalok kenyerét, a királyok Királyát és urak Urát oly tisztelettel s alázattal, oly bánattal s áhítattal, oly lelki tisztasággal s hittel, oly szándékkal és elhatározással fogadjam, mint az lelkem üdvösségére hasznos.” Ez az imádság, ha szívből végzed, megtisztít minden bocsánatos bűnödől. Ne kerüld az orvosságot azért, mert betegnek érzed magad!

3. Mi tart vissza még? — *Nincs áhítatom!* Nem tudok ájtatosan áldozni, ha gyakran megyek. Megszokottá lesz. — Bár igazán megszokásoddá válnék a gyakori áldozás, de *jó* szokásoddá! Van ugyanis jó és

van rossz megszokás. Rossz megszokás az, amit tisztán gépiesen végzünk, csak külsőleg, akaratunk minden odaadása nélkül. De nem rossz megszokás az, ha az eleinte talán érezhető áhítat hevessége csökken, e mellett azonban az akaratbeli, az igazi áhítat és odaadás nem lesz kisebb, sőt fokozódik. E kettő ugyanis nem függ mindig össze. Nem rossz az az áldozás, ahol semmit sem érzesz, de melyre mégis gondosan készülsz, melyet akaratod odaadásával magadhoz veszsz s melyért őszinte lélekkel hálát adsz Istennek, és eltökéled, hogy akár könnyen megy, akár nehezen, akár érzed Isten közelségét, akár nem, de jobban akarsz neki szolgálni. Az ilyen szentáldozás igen jó, ha nem is érzesz semmiféle érzelmbeli áhítatot. Ez nem tőled függ, de az akaratbeli áhítat igen.

Rosszul állna a papok dolga is, ha a misézést az érezhető áhítattól tennék függővé. Akkor mindennapi misénk se lenne. Biztos, hogy az újmisézés pap nagyobb érzelmbeli áhítattal, megindulással mutatja be első szentmiséjét; de szomorú dolog volna, ha belső akaratbeli odaadása és az a közönséges, mondhatni hétköznapi áhítat, a Krisztushoz való hű ragaszkodás nem növekednék benne, hanem lelohadna az évek során. Tehát különböztess meg az akaratbeli áhítatot az érzelmtől, és az előbbit ápolj magadban, akkor bátran járulhatsz a szentáldozáshoz, akár mindennap.

Ne hidd, hogy áhítatod nagyobb lesz, ha ritkán járulsz a szentséghez. Az éhség a földi kenyér után nagyobb lesz ugyan, ha koplalsz, de egészséged meg is szenved. Később meg, a sok koplalás után, már nem is tudsz enni. Nem a koplalás, hanem a rendszeres táplálkozás erősíti a testet; a lelket is ez erősíti.

4. Még valamitől félsz? — *Mit fognak mondani az emberek?* — Erre Krisztus szavával válaszolok: „Aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon; aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon.” (Mt. 10, 32—33.)

Nem hittagadás ugyan, ha emberi tekintetből nem járulsz gyakran a szentáldozáshoz, de Krisztus sem önti oly bőséggel kegyelmeit lelkedbe, ha szeretetét nem mered megvallani az emberek előtt. — Mitől félsz? Hogy megszólhatnak az emberek? Hogy talán azt mondják: Ime, ez naponként megy áldozni s oly sok hibája van? Menj jó szándékkal, amint a pápa mondja, és iparkodjál a gyakori szentáldozás által napról-napra hibáidból jobban kivetközni, akkor a példa maga el fogja némítani az emberek ajkát. Légy igazolva Isten előtt s akkor az emberekkel ne törődj!

Joggal megszólnának azonban az emberek akkor, ha gyakran áldozol, de hibáid kiirtásával mit sem törődöl: szitkozódol, rágalmazasz, megsérted a szeretetet. Ekkor hiányoznék benned az a tiszta szándék, mellyel áldoznod kell. De az orvosszer itt sem az, hogy ne áldozzál, hanem hogy áldozásodat felhasználj javulásodra; s ha ez azonnal nem sikerül, ne maradj el az áldozópadtól, akármit mondanak is az emberek. A beteg sem hagyja okosan abba az orvosságot, ha azonnal nem is tapasztalja a gyógyulást. Ha ritkábban áldozasz, nem leszel egészségesebb, csak legyen meg benned mindig az őszinte javulási szándék és ne botránkoztass meg senkit.

De nem férfiaknak való dolog az a gyakori áldozás! — Ha mindazok a vértanúk és hősök, akik a mindennapi szentáldozással erősítették meg lelküket a hitért való küzdelemre s a vértanúhalálra, csak nőies jellemek voltak; ha Alcazar hős védői gyáva, elpuhult emberek voltak, akkor igazat adok neked, hogy nem férfinak való dolog a gyakori áldozás. De mivel magad sem hiszed, hogy ezek a hősök mind gyenge, asszonyi lelkek voltak, azért ebből is megérted már, mily következetlen és bárdolatlan ez az ellenvetés.

De én legyek az első, aki a gyakori áldozást megkezdi? — Ma már nem te vagy az első. Ezren vannak községekben, városainkban, akik hetenként többször is, sőt naponként járulnak az Úr asztalához. És ha nálatok még nem szokás a gyakori áldozás,

örülj, ha az Úr Jézus téged választott ki arra, hogy példád által másokat is asztalához vonj, hogy te légy az a mágnes, mely a lelkeket Krisztus közelébe vonzza, az eucharistikus kenyérhez és a lelkeket Krisztus szeretetére lelkesítő borhoz: „Aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom azt Atyám előtt, ki mennyekben vagyon.” Mily nagy, mily bőséges lesz egykor jutalmad! Mily bőségben árad ki majd rád Krisztus szeretete: „Aki engem szeret, Atyám is szeretni fogja azt, és én is szeretni fogom, és kijelentem neki magamat.” (Jn. 14, 21.) Iparkodjál megnyerni másokat is a gyakori szentáldozásnak, s akkor már nem leszel egyedül. Ti lesztetek ennek a szent és üdvösséges szokásnak első apostolai községekben!¹

II. NINCS IDŐM!

1. Miért nincs? — Mert akkor *mindennap szentmisét kellene hallgatnom*. — Ki mondja ezt? A pápa csak azt mondja, hogy megfelelő előkészülettel járulj a szentáldozáshoz, utána pedig adj hálát a nagy kincsért, melyet kaptál. De sehol sem mondja, hogy mindennap szentmisét kell hallgatnod, ha áldozni akarsz.

Mindenesetre szép és megfelelő dolog, hogy ha van időd, szentmisét is hallgass, amikor áldozni mész. Szentmise és szentáldozás némikép egymáshoz tartoznak, amint már láttuk. Sőt a szentmisehallgatás magában véve is bőségesen folyó kegyelemforrás, melyből gyakran kell merítenünk; de ha a körülmények úgy kívánják, szentmisehallgatás nélkül is lehet megáldozni. Nem helyesen cselekedne az a lelkipásztor, aki övéit csak a szentmisével kapcsolatban áldoztatná meg, amikor megfelelő ok van rá, hogy misén kívül is megáldozzanak. Hány elfoglalt ember, hány idejével

¹ Egy közösségben pár kislány kezdte meg az első-pénteki szentáldozást. Rövid időn belül a szokás meghódította az egész közösséget. Másutt a gyakori szentáldozást pár buzgó lélek kezdte meg és követőkre találtak.

nem rendelkező munkás és cseléd, hány gyengélkedő és beteg maradna így szentáldozás nélkül!¹

2. *De hosszú előkészületre és hálaadásra sincs időm!* Ezt pedig a Szentatya is megkívánja. — A Szentatya megfelelő előkészületről és hálaadásról beszél, de nem hosszú előkészületről és hálaadásról. Megfelelő pedig az, ami a körülményekhez, korhoz és elfoglaltsághoz mért és a szentség iránti köteles tiszteletnek megfelel.

Mindenesetre nem helyesen tesznek azok, akik csak úgy bejönnek a templomba és azonnal az áldozópadhoz sietnek, utána pedig minden hálaadás nélkül elsietnek. Ilyenek azonban a húsvéti áldozók közt is akadnak olykor, talán ezek közt még inkább, mint a gyakori áldozók között. Áldozás előtt legalább rövid imádságban el kell készítenünk lelkünket az Úr fogadására, utána pedig legalább pár percet hálaadásban kell töltenünk. Minél jobban rendelkezünk időnkkel, annál kíváncsabb, hogy hosszabban is imádkozzunk áldozás előtt és hosszabb hálaadást végezzünk. De ha időnk ki van mérve, rövidebbel is beérhetjük. Azért nem követünk el tiszteletlenséget a szentség ellen és gyelemben is részesülünk.

Ha csak kevés idő áll rendelkezésünkre, jól tesszük, ha már otthon a reggeli imánál és az úton a templomba készülünk a szentáldozásra, a hálaadást pedig az úton haza, vagy a gyárba, vagy az iskolába folytatjuk. Így tettek bizonyára azok a munkások, akik szerzőségeiket a templom előtt lerakták, megáldoztak és munkába siettek. Kivételes esetben Pazzi Szent Magdolnát is követhetjük. A zárda harangja váratlan időben szólalt meg s hívta szentáldozásra az apácákat. Szent Magdolna épp munkával volt elfoglalva. Félbeszakította s egyenesen szentáldozáshoz sietett. Bizonyára röviden felindította magában a vágyat és szeretetet az Úr Jézus

¹ Valahol, ahol a munkásoknak reggel 6 órakor munkába kellett állniuk, többen már fél hat órakor megáldoztak mise nélkül, vagy a reggeli pihenésre szánt pár percet használták fel erre.

íránt, de nem akart áldozás nélkül maradni. Ha véletlenül hasonló helyzetbe kerülünk, mi is hasonlóképp cselekedhetünk.

3. *Nem mehetek mindennap gyónni!* — Nem is kell. Gyónni szigorúan véve csak akkor szükséges, ha halálos bűn terheli lelkedet. Ajánlatos azonban, ha mindennap vagy gyakran áldozol, hogy legalább havonként szentgyónáshoz járulj, esetleg kéthetenként. Szigorúan kötelezve azonban nem vagy erre sem; mert a Szentatya szavai szerint a gyakori szentáldozásnak éppúgy, mint a húsvéti áldozásnak, csak két feltétele van: a kegyelmi állapot és a jószándék.

Ha netalán bűnös szokás tartana hatalmában, úgyhogy gyakran vétkezel halálosan, akkor is a legjobb eszköz, hogy megszabadulj, a gyakori szentgyónás és áldozás.

Gyönyörű esetet mondott el e tekintetben a hazánkban is ismerős hithirdető P. Héraudeau. Bűnökbe keveredett férfiú kereste fel egy alkalommal s kérdezte:

— Atyám, van-e számomra gyógyulás? A bűn végleg hatalmába kerített, s már az orvosok is lemondtak rólam.

— Van! — felelte a misszionárius.

— Mi az?

— Áldozzék meg naponként!

— Atyám, hova gondol? Én naponként áldozzam? Hiszen naponként vétkezem, többször is.

— Jöjjön naponként gyónni, ha bűne van, s utána áldozzék meg.

Az ember megfogadta a misszionárius tanácsát, naponként eljött s meggyónt, utána megáldozott. Egyik nap sugárzó arccal jelent meg a hithirdető előtt s felkiáltott:

— Ez az első nap, hogy nem vétkeztem!

Ettől kezdve mindjobban kiemelkedett bűneiből, legyőzte rendetlen szenvedélyét és jó keresztény, jó családapa lett belőle. Ez a gyakori szentáldozás hatása. (V. ö. Sendbote 1907. April. S. 122.)

Sokszor kell gyónnod? Ellenkezőleg, ha gyakran áldozol, ezentúl kevesebbszer kell gyónnod!

4. *Állásbeli kötelességeim nem engedik.* — Ez lehetséges, és akkor nemcsak hogy rosszul nem cselekszel, ha nem járulsz naponként a szentáldozáshoz, hanem ellenkezőleg helytelenül tennél, ha járulnál.

Akad ilyen ember is: gyakran járul a szentáldozáshoz, de kötelességeit elhanyagolja. De ez ritkább eset. Legtöbbször a munka jó beosztása, az idő jó felhasználása módot nyújt arra, hogy — ha nem is épp mindennap, de gyakrabban áldozhassunk. A szeretet találekony s olykor még a lehetetlennek látszó dolgot is lehetségessé teszi. Mérd az okokat a szeretet hőmérőjén és akkor meglátod majd, igazság-e vagy csak ürügy ez a szó ajkadon: nincs időm.

III. DE HÁT MÉGIS . . . !

Ez a nehézségek lényege. De hát mégis . . . ! A közömbösség, a lanyhaság, a határozatlanság, a gyávaság szava. E szavak mögé bújik minden akarat-hiány, minden áldozattól való húzódás, minden megcáfolt ellenvetés, melyre a lanyhaság és közömbösség nem tud már felelni. Ez voltakép az egyedüli igazi nehézség. A bűnt le lehet győzni, ha buzgó vagy. Az aggályokat el lehet úzni, ha hallgatsz lelkipavezetőd szavára. A lanyhaság, közömbösség ellen legnehezebb a küzdelem.

Akkor már örülnöm sem szabad, ha mindennap áldozom! Ennél nagyobb szofizmat, ennél nagyobb hazugságot az ördög sem talált ki, hogy megfosszon a gyakori szentáldozás kegyelmeitől.

Az öröm forrását az öröm megölőjeként mutatja be neked. Lehetséges-e az örömnek, az igazi benső, maradandó örömnek bővebben folyó forrása a gyakori szentáldozásnál? Fontold meg, mélyedj bele mindabba, amit e napok során az Oltáriszentségről hallottál, fogd fel „az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység” és ismerd meg

Krisztus szeretetét, mely meghalad minden megismerést, s teljél be Istennek egész teljességével (v. ö. Ef. 3, 18—19), akkor érzed majd, hogy az örömnél mily bő folyama nyílik meg számodra a szentáldozásból, mely ajkadat ennek a lepecsételt forrásnak a szájához nyomja.

De lelki örömet érts, ne testi örömet, ne bűnös örömet, ne hiú, világias, csalóka örömet, mely csak a sírig tart, vagy addig sem, csak pár napig, pár óráig, hogy azután a keserűség fulánkját hagyja vissza lelkedben, az öröm csöppjét vegyítse bele örömd poharába. Nem ugyanaz az apostol mondja-e: „Örüljete az Úrban mindig, újra mondom örüljete” (Fil. 4, 4), aki az Oltáriszentségben magát értünk feláldozó Krisztusért láncokat és a halált volt kész elviselni? Nem ő mondja-e: „Telve vagyok vigasztalással, felette bőséges az én örömöm minden szorongatásunk mellett?” (2 Kor. 7, 4.) Volt-e szent, aki ne örült volna? Igaz ez a szó, melyet a szentéletű P. Gin hac mondott: „A szomorú szent, igazán szomorú szent.”

De még a megengedett, nemes földi örömeket is csak az élvezi igazán, akinek lelkében Krisztus honol kegyelme által. Egész más szemmel látja a természetet, a családot, a barátságot, a mindennapi kis örömeket az, aki mindent az örökkévalóság színében szemlél. „Ezerszer boldog az, mondja Chateaubriand, aki hisz, mert az sohasem tud örülni úgy, hogy ne tudná, hogy öröme örökké fog tartani!” Ezer forrásból patazik az öröm lelkembe, ha szemem tiszta, és tiszta a szívem. Ezt a tisztaságot a gyakori szentáldozásból merítem.

„Ha tudnád az Isten ajándékát — szól Krisztus a samariai asszonyhoz — és hogy ki az, ki neked mondja: Adj innom, talán te kérted volna őt, és ő élő vizet adott volna neked.” (Jn. 4, 10.) Ez az élő víz, mely örömmel árasztja el a lelket, a gyakori szentáldozás hétszeres forrásából fakad, melyet Isten megnyitott azoknak, akik őt szeretik. (V. ö. Sir. f. 1, 10.) Ezért kiált fel az egyik legszebb eucharistikus könyvnek szerzője, a Krisztus követése negyedik részé-

nek írója, szent örömtől elragadtatva: „Ó mily nagy a te édességed bősége, Uram, melyet elrejtettél azok számára, kik téged félnek!” (Imit. Chr. 4, 14. V. ö. Zsolt. 30, 20.) Minél bőségesebben merítesz ebből a forrásból, annál szélesebb áradatban önti el az öröm lelkedet.

*

Három csoportja van az embereknek.

Az első hallja Krisztus szavát, melyet földi helytartója által hozzánk intéz, hallja a meghívást a nagy lakomára, hallja a biztató szót: „Jöjjetek hozzám!”, hallja a sürgetést: „Ha nem eszitek az Emberfia testét . . .”, de érintetlen hagyja őket minden szeretet, minden ígéret, minden sürgetés. Major, ökrök és feleség után járnak. Földiesek, közömbösek, hidegek, érzéketlenek. Ezekkel kár is foglalkozni, kár rájuk sok szót pazarolni. Olyanok, mint a gyáva lovag, aki királya szavát hallja, hallja a meghívást a nagy keresztes-hadjáratra, de inkább játék és szerelem után jár. Nincs nagy lélek benne, s veszély van, hogy gyávasága megöli.

A második csoport elhatározza, hogy gyakrabban járul ezentúl az élet kenyéréhez, mint eddig tette. Ha eddig évente egyszer sem ment, elhatározza, hogy soha a húsvéti szentáldozást már el nem mulasztja. Ha eddig évente csak egyszer, húsvétkor, táplálkozott a szentségi kenyérrel, ezentúl 2—3-szor veszi majd magához, esetleg karácsonykor is, Jézus Szíve ünnepén, az év nagy ünnepein. Ha eddig is már évente többször járult az Úr asztalához, ezentúl havi áldozó lesz, megtartja a hó első-péntekét vagy vasárnapját, vagy más alkalmas napon havonta egyszer megáldozik. Ha eddig havi áldozó volt, most heti áldozó lesz.

A harmadik, a nagylelkűek csoportja még a heti áldozással sem elégszik meg,¹ hanem Krisztus és az Egyház óhaját teljes egészében felfogja és megvalósítja: gyakori, mindennapi áldozó lesz. Vágyban az is ehhez a csoporthoz tartozik, akit csak a lehetetlenség tart vissza a napi szentáldozástól. Ezeknél Krisztus

kegyelme pótolni fogja, amit a szentség gyakori vétele által el nem érhetnek. Isten az akaratot, a vágyat nézi. De ahol ez megvan, ott a végrehajtás is bekövetkezik, amikor csak a kedvező alkalom megnyílik.

Isten nem engedi, hogy Őt nagylelkűségben túlszárnyaljuk: „Amilyen mértékkel mérték, olyannal fog-nak visszamérni nektek.” (Mt. 7, 2.) Erre is vonatko-zik, amit Krisztus Alacoque Szent Margit által ígért: „Szívem kitágul és szeretetének áldásait bő áradatban önti azokra, akik ezt a tiszteletet megadják neki és azon iparkodnak, hogy mások is megadják.”

„Ime az ajtónál állok és kopogok; ha valaki meghallja szavamat és megnyitja nekem az ajtót, be-megyek hozzá és vele étkezem és ő énvelem.” (Jel. 3, 20.) Amen.

GYERMEKEK EUCHARISTIKUS KERESZTESHADJÁRATA.

(KORAI SZENTÁLDOZÁS.)

X. Pius pápa nem elégedett meg azzal, hogy csak a felnőtteknek nyitotta meg az utat a gyakori szentáldozáshoz, hanem a gyermekek előtt is le akarta rombolni a gátakat, melyek távol tartották őket az eucharistikus Jézustól. Hihetetlen, hogy mennyi előítélettel találkozunk e dologban ma is még szülőknél, nevelőknél, nem egyszer lekipásztoroknál is. Hihetetlen, hogy a pápa, az egyházi törvénykönyv szavai után saját elgondolásukat, régi észjárásukat, 25 évvel a pápai dekrétum után még mindig fenn akarják tartani.

Hogy a gyermekek korai áldozása körül nehézségek vannak, hogy ez külön pasztorális munkát igényel, mindenki előtt világos. Nem abban rejlik a baj, hogy ezt felismerjük, hanem abban, hogy a korai szentáldozást gyakran elvileg ellenezzük. Abban rejlik a baj gyökere, hogy a pápa szavát nem fogadjuk mint tényt, melyet csak elismerni lehet, de nem megvitatni. Tény, hogy a pápai dekrétum s ezzel egybehangzóan az egyházi törvénykönyv a gyermekek korai áldozását lelkiismeretben, tehát bűn terhe alatt kötelezővé teszi. Ennélfogva vitatkozni, beszélni csak arról lehet és szabad, *hogyan* valósítsuk meg a pápa szándékát, de nem arról, vajon egyáltalán a korai szentáldozás elvi álláspontjára helyezkedünk-e vagy sem. Ezt teljesen katolikusan érző embernek vitatni a pápai határozatok után nem lehet.

A gyakori szentáldozással szembenálló előítéletek bizonyos tekintetben sokkal hamarabb oszlottak szét, mint a korai szentáldozással szembenálló előítéletek.

Pedig a korai szentáldozás és a gyakori szentáldozás egymást kiegészítő dolgok. A gyakori szentáldozás egész terjedelmében csak akkor lesz biztosítva, ha minden gyermek már korán megismerkedik az eucharistikus Jézussal. És a korai szentáldozás viszont csak akkor éri el azt az eredményt, melyet tőle várunk, ha követi a további eucharistikus élet, ha követi a gyakori szentáldozás.

A pápa elgondolása itt is élesen ellentétbe helyezkedik a janzenista felfogással. A janzenizmus látszólagos tiszteletből az Eucharistia iránt nemcsak minél ritkábban, hanem minél későbbre is akarta a lelkeket az eucharistikus Krisztushoz vezetni. Ebből a felfogásból visszamaradt valami a katolikus körökben is a pápai dekrétum megjelenéséig. A gyermekek elsőáldozását a hitoktatás befejező aktusának, mintegy koronájának tekintették. Azért minél későbbre tolták ki. Megesett, hogy csak 12, sőt 14 éves korukban bocsátották a gyermekeket első szentáldozáshoz, mert akkor már eléggé „érettek“, hogy felfogják a szentség méltóságát. Addig pedig sokszor már a bűn hatalmába kerítette a szíveket, és a sátán előbb vett lakást a zsenge lelkében, mint a szentségi Jézus.

Ezzel szemben a pápa azt hangoztatja, hogy a gyermekeket minél hamarabb kell az eucharistikus Úr Jézushoz vezetni, még mielőtt a bűnt megismerték volna. Az első szentáldozáshoz nem szükséges a katekizmusnak kimerítő ismerete, hanem elégséges az üdvösségre eszközszerűleg szükséges ismeretek elsajátítása és a szentségi kenyérnek a közönségestől való megkülönböztetése és a gyermeklélekhez mért tisztelete. Ennél többet a pápa szava szerint senki joggal a gyermektől nem kívánhat és ezen a címen nem tarthatja vissza a szentáldozástól. Ez az ismeret oly minimális, hogy minden normális gyermek aránylag könnyen elsajátíthatja.

Az első szentáldozás kötelező időpontját a pápai dekrétum az értelem szabad használatának idejével azonosítja. Átlagosságban a hetedik életév, de kivételes

esetben lehet valamivel utána, vagy előtte is. Vannak gyermekek, főleg ha a családban kellő vallásos oktatásban részesülnek, akik már 6, 5, sőt 4 éves korukban teljesen „érettek” az első szentáldozásra. Ezt X. Pius dekrétuma után számos példa igazolja.

Nincs azonban példa arra, hogy kellő oktatás mellett a gyermekek átlag 7 éves korukban még ne volnának érettek ahhoz, hogy az eucharistikus Krisztust magukhoz vegyék.¹ Itt mindig az oktatás hiánya a visszamaradottság oka. Az oktatás hiánya pedig gyakran a buzgóság hiányára vezethető vissza.

De miért is szólunk erről a híveknek, hiszen ez a papoknak a dolga, mondhatná valaki. — Nem így szól a pápa.

Ahol megállapítja, hogy kit terhel a kötelesség a gyermeket az első szentáldozáshoz vezetni, elsősorban a szülőket említi. Az édesapa és édesanya kötelessége elsősorban, hogy a gyermeket az első szentáldozáshoz engedjék. Vét az édesapa, ha kellő ok nélkül nem engedi gyermekét a szentáldozáshoz. Itt a ruha és hasonlók szóba se kerülhetnek. Isten nem a ruhára néz, hanem a lélekre. És az a nagyon finom és diszes ruha, melybe gyakran a gyermeket első szentáldozása napján öltöztetik, az a fényképezés, hogy őt abban a ruhában megörökítsék, nem egyszer hátrányára van az igazi bensőségnek, a Jézussal való foglalkozásnak, aminek pedig ezen a napon egészen be kellene töltenie az elsőáldozó lelkét. Nem annyira a szép ruháról és a fényképezésről, hanem a szentségi Jézusról kellene hozzá szólni e napokban.

Az eucharistikus nevelés a családban a korai áldozás nélkülözhetetlen előfeltétele. Eucharistikus családi nevelés nélkül X. Pius szándéka sohasem fog a maga teljességében megvalósulni.

¹ Az egyik külföldi misszióban egy gyermek összes tejfogait kiverte, mert azt mondták neki, míg tejfoga van, nem áldozhatik. „Most már áldozhatok!” — kiáltott fel kis hőstette után. — „A kisdedek és csecsemők szájából készítettél dicséretet”, mondta Krisztus. (Mt. 21, 16.)

Az édesanya a gyermek első nevelője. Már zsenge korában vezesse a templomba, vigye a tabernákulum elé, mutasson rá a pislogó örökmécsesre és mondja gyermekének: „Látod, ott ég az örökmécs! Tudod miért? Mert ott a kis szentségházban lakik valaki. Ez az Úr Jézus, aki tereád vár. A szent Ostya alakjában lakik ott. De az nem olyan ostya, mint amit a patikában is kapsz. Ez az Úr Jézus teste, aki az ostya színe alá rejtőzik, hogy velünk lehessen.”

Az efféle oktatások, ha ismétlődnek, ha kellő időben a gyermeknek érdeklődésére felvilágosítást nyújtanak, nem tévesztik el hatásukat. A gyermek a maga kis értelmével gondolkodni fog az előtte megnyilatkozó misztériumon: Ki is az, aki ott a templomban a kis szentségházban lakik? Miért is van ott? Egyedül van mindig? Nem kell-e meglátogatni? — Mindez jobban, mint gondolnók, foglalkoztatja a gyermek értelmét és még jobban a szívét. Ennek elősegítése, fejlesztése az eucharistikus gyermeknevelés a családban.

Ez az eucharistikus nevelés természetsszerűleg feltételezi, hogy a szülők, elsősorban az édesanya, maguk is eucharistikus lelkületűek legyenek. Azért kell most ebben a triduumban megtelnünk az eucharistikus Jézussal, hogy őt azután gyermekeinknek is adhassuk. Az édesanya lelke valódi áldoztatókehely, melyből a gyermek lelke az eucharistikus Jézus ismeretét és szeretetét magába fogadja. Az édesanya lelke az a mágnes, mely saját magán keresztül a nagy mágneshez, a szentségben rejtőző Jézushoz vonzza a gyermeket. Az Eucharistia valódi apostola az ilyen édesanya.

Az eucharistikus nevelés azonban nem közvetlen az elsőáldozás ideje előtt kezdődik, hanem mondhatni a gyermek születésétől kezdve. Még mikor az édesanya szíve alatt hordozza gyermekét, amikor vele mondhatni egy élet, már akkor ajánlja fel a születendő az eucharistikus Jézusnak, imádkozzék érte, töltsse be saját lelkét-szívét hő Isten-szeretettel, mert amint a

testi életet közli gyermekével, úgy némileg lelkét is átönti gyermeke lelkébe, amikor szíve alatt hordozza.

Igy készíti elő a gyermeket legjobban a keresztség nagy szentségére is. Vannak hittudósok, akik úgy vélekednek, hogy az édesanya imádsága s önfelajánlása fokozza a megszentelő kegyelem bőségét, melyet Isten a keresztségben a gyermek lelkébe áraszt. Nem közvetlenül ugyan, mert a megszentelő kegyelmet más számára senki ki nem érdemelheti, de mégis Isten jószágos leereszkedése által, aki előtt az édesanya imája s felajánlása mintegy tömjénillat, mely az oltáron ég, kegyelmekért esd keresztelendő gyermeke számára.

A keresztség az a szentség, mely közvetlen az Eucharistiára előkészít. Ebben a szentségben lesz a gyermek lelke Isten temploma, Krisztus titokzatos testének tagja, az Egyház szolgája, újjászületik az örök életre. Ezzel joga is van az Eucharistiára, joga van, hogy annak valóságos testével és vérével táplálkozzék, akinek titokzatos teste tagjává lett a keresztség által. Hosszú századokon át a keresztséggel kapcsolatban mindjárt az Úr szent vérével is táplálták a csecsemőket. Ez a szokás a nyugati Egyházban a 13. századig fennmaradt, a keleti Egyházban pedig még ma is fennáll.

Mivel azonban a gyermeknek, aki még nem rendelkezik értelmű használatával, az Eucharistia a kegyelmi élet megőrzésére nem szükséges, másrészt a csecsemők áldoztatása tapasztalat szerint sokszor a szentség bizonyos profanációjával van összekötve, azért a csecsemők áldoztatása a nyugati Egyházban megszűnt, de hosszú ideig nem volt megtiltva, sőt nyomai még a későbbi századokba is felnyúlnak. Ma a római szertartáskönyv s az egyházi törvénykönyv tiltják a csecsemők áldoztatását.

De mivel elvileg a kis gyermekek áldozása ellen semmi kifogás sem emelhető, annál kevésbé kell tehát félni a gyermekeket már zsenge korukban az Úr asztalához vezetni, még ha esetleg tévednénk is abban a

véleményünkben, hogy adott esetben a gyermek már értelmének használatával rendelkezik.

Túlságosan „emberi” az a sokszor kihangsúlyozott ellenvetés, hogy a gyermek még nem képes értelemmel felfogni az Eucharistia magasztos titkát. Hát a keresztség titkát képes felfogni? — A szentségek a katolikus Egyház tanítása szerint saját erejükönél fogva növelik a lélekben a megszentelő kegyelmet és nyújtják az életre szükséges segítő kegyelmeket; az ember saját lelki készüllete felnőtteknél v. i. olyanoknál, akik értelmük használatával rendelkeznek, megkívánt, sőt szükséges dolog is ugyan, de még sem a szentség ható ereje maga. Ahol tehát a zsenge kor ezt a személyes felkészültséget a szentség vételére még némiképp akadályozza, ott is azért a szentség nem szűnik meg kegyelmi hatását kifejteni a lélek természetfölötti életének fejlesztésére, gyarapítására. Ne féljünk tehát, hogy túl korán vezetjük a gyermeket az Úr asztalához! Jobb itt a túl korai, mint a túl késői áldozásban tévedni.

Az édesanya imádsága szüntelen kísérf megkeresztelt gyermekét. Az anyatejjel együtt lelkének szent vágyait is árássza bele gyermeke lelkébe, amikor keblén hordja s táplálja. Vigye gyakran magával a templomba s ajánlja fel a szentségi Jézusnak. Mihelyt pedig zsenge értelme már nyíladozni kezd, ajka már beszédre megnyílik, mondassa ki vele a szent neveket, Isten, Jézus, Mária nevét. Beszéljen neki Istenről, jószágáról, tulajdonságairól; tanítsa meg, mi jó, mi rossz; soha előtte rossz szót ki ne ejtsen, rossz példát ne adjon. Vigye még gyakrabban magával a templomba és ismertesse meg vele az eucharistikus Úr Jézust. Az ilyen nevelés okvetlenül „kora éretté”, eucharistikus értelemben igazán kora éretté teszi a gyermeket, s itt az iskolának már kevés, olykor már semmi dolga sem lesz azzal, hogy a gyermeket az elsőáldozásra előkészítse.

Ó, katolikus édesanyák, mily nagy hivatást, mily szent papságot adott nektek az Isten! Nem vagytok papok, s mégis résztvesztek a papi rendben. Gyermek-

keitek papjai vagytok, lelketek áldoztatókehely, ha megtelek az eucharistikus Jézus szeretetével. Nyissátok meg ezt a cibóriumot és tápláljátok az eucharistikus Jézus szeretetével gyermekeitek lelkét!

Sokkal nagyobb dolgot kértek gyermekeitek számára ha a szentségi Jézus szeretetéért esdtek Istenhez, mint az evangéliumi édesanya, aki fiai számára az első két helyet kérte Krisztustól Isten országában. A makabeusok édesanyjához lesztek hasonlók, aki a vértanúság szeretetét árasztotta fiai szívébe, és hogy meg ne hátráljanak, az égre irányította tekintetüket: „Fiam, tekints az égre és ne félj ettől a hóhértől, hanem légy méltó testvéreidhez!” (2 Mt. 7, 28—29.) Hasonlítani fogtok azokhoz az édesanyákhoz, akik Jézushoz vezették gyermekeiket, hogy kezét rájuk tegye s megáldja őket. Itt nemcsak kezét teszi rájuk, nemcsak magához öleli őket, hanem szívébe száll és eggyé lesz velük. Keresztény anyák, ismerjétek fel a szentségi Jézus előtt e napokban nagy papi hivatástokat! Amen.

AZ ÉLET FÁJA.

(AZ EUCHARISTIA GYÜMÖLCSEI.)

XIII. Leó pápa gyönyörű körlevelében az Oltáriszentségről (*Mirae caritatis*), melyet élete alkonyán írt meg, mellyel mondhatni, előfutára lett X. Pius eucharistikus korának, ezeket mondja: „Ajánljuk a szent Eucharistiát, mint a legistenibb, egészen az Üdvözítő Szívéből fakadó ajándékot, aki vágyva-vágyik erre a legbensőbb egyesülésre az emberekkel, mint ajándékot, mely a legalkalmasabb, hogy a Megváltás üdvőt hozó gyümölcseit messze kiterjesszük.” Majd kifejti, hogy ez a szentség minden buzgóság forrása, hogy belőle fakad minden kezdeményezés ereje, tartóssága, eredménye, és hogy ez a szentség az egység köteleke. Ezért nevezte az 1860-i prágai tartományi zsinat az Oltáriszentséget a kegyelmek trónjának, az isteni erősség védőbástyájának.

I. AZ OLTÁRISZENTSÉG A KEGYELMEK TRÓNJA.

Van vélemény az Egyházban, mely azt tartja, hogy a földi életben minden kegyelmet voltaképpen az Oltáriszentség közvetítésével kapunk. Ha ezt a tételt talán nem is tudnók teljes szigorral bizonyítani, egy dolog biztos, hogy az Oltáriszentség a legfőbb és a legnagyobb kegyelmek forrása, megőrzője, betetőzője.

Már maga a szentmise, mint áldozat, mondhatni minden kegyelem közvetítője, leesdője. Assisi szent Ferenc korában Isten megmutatta valakinek, hogy a világot elpusztította volna, ha e szentnek érdemei nem esdenének bocsánatért. De mit mondjunk a világ összes bűneiről? Már régen új vizözön pusztította volna el a

világot, ha mindennap szünet nélkül a szentmise áldozati illata fel nem szállana az ég Urának trónjához és bocsánatért nem könyörögne.

De a szentmise nemcsak engesztelő, hanem kérő áldozat is. Nemcsak bocsánatért, hanem új kegyelemért is esd. Ez az áldozat esdi le a világ számára a szentség, az üdvösség, a kitartás, a lelki erősség, a földi és túlvilági boldogság ajándékait.

És mit mondjunk az Oltáriszentségről, mint a lelkek táplálójáról? Ebből a forrásból isznak, ebből az eledelből táplálkoznak a lelkek. Ez az élet fája, melyből a kegyelem életét szívják magukba, akik Krisztus titokzatos testének tagjai. (V. ö. Jel. 22, 2.) — És mit mondjunk az Oltáriszentségről, mint Krisztus életének titokzatos folytatásáról? Meghatóbban, mint földi életében, nyilvánul meg itt Krisztus imádságos, áldozatos, minden erényt magából kisugárzó példája és néma tanítása, mely bűnösöket megtérít, tévelygőket az igazságra vezérel, szenteket nevel, egyháztanítókat ihlet, vértanúkat erősít, apostolokat lelkesít.

Az Oltáriszentség a legnagyobb kegyelmek közvetítője.

1. Egyike a legnagyobb kegyelmeknek az *igaz hit* kegyelme. Ezt közvetíti és őriz meg az Oltáriszentség.

Feltűnő jelenség a konvertiták életében, hogy megtérésük a legtöbb esetben valamikép az Oltáriszentséggel függ össze. „Mi az a katolikus Egyházban, ami különösen vonzott?” Erre a kérdésre majdnem egyhangúlag azt a választ adják a német és dán konvertiták: „A legméltóságosabb Oltáriszentség. A katolikusok áhítata a templomban, a tisztelet, melyet a szentség iránt, különösen szentáldozásnál tanúsítanak, a katolikus istentisztelet ünnepélyessége és szépsége, a mindig nyitott templomok, a szentségház, az örökmécs.” (Stimmen der Zeit 1928 május 126. o.) „A dogmák széles, magasan ívelő keretezésében egészen másképp lépett lelkem elé az Eucharistia, írja megtéréséről egy német konvertita, és megvallom, hogy gyakran vágyódtam utána.” (Lamping, Menschen die zur Kirche kamen

65. o.) „Kétségbeesésemben a zárdatemplomba futottam — ez egy holland konvertita vallomása — kora reggel volt, s láttam, amint a híveket áldoztatták. Erő áradt ki belőle, mely mindenkit meggyógyított. Engem is, szegény beteg szívemet is! Láttam, amint az emberek az áldoztatópadhoz járulnak és valóságos éhség fogott el ama fehér dolog után, melynek nevét s lényegét még nem ismertem, mely azonban szavak nélkül is kinyilatkoztatta magát nekem, s ellenállhatatlan erővel magához vonzott. Én is részt akartam abból a fehér dologból! Éhségem utána mindig nagyobb lett.” (U. o. 97. o.)

„Kimondhatatlan vágyat éreztem a szentség után”, mondja egy megtért szabadkőműves Norvégiából. (U. o. 106. o.) Egy másik: „Ami az üres templomok falai-ból felénk hangzik: a vágy, mely az ember Istent-kereső lelkét elfogja, s mely csak akkor csillapul, ha megtalálta, ami után a falak vágyódnak: az Oltári-szentséget.” (U. o. 110. o.)

„Különösen a csendes szentmise hatott rám áhitatteljes némaságával”, vallja be egy svéd megtérő. „Egy napon szentmise közben, épp átváltoztatáskor, különös isteni segítségben volt részem. Hirtelen teljes belső bizonyossággal tudtam: itt van az, akit keresek.” (U. o. 125. o.) Dániából írja valaki: „Amikor a katolikus országokból Németország protestáns vidékeire vissza-tértem, egyszerre éreztem a szétszórta fekvő templo-mok üres voltát és ridegségét: nem volt itt Oltári-szentség.” Visszatér Assisibe. Ott egy reggel, nagymise alatt, amikor a Credot énekelik, ezeknél a szavaknál: „Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Eccle-siam” a hitbeli bizonyosság teljes fényében és világos-ságában felragyog lelkében. (U. o. 137. o.)

Gyönyörű példát említ Raible is remekművében a szentségházzal (Der Tabernakel einst jetzt), hogyan tért meg egy protestáns német festő az Oltáriszentség által az Egyházba. „Senki sem mondta, de éreztem, mondja ő maga, itt Isten különös módon jelen van.” — Egy angol nőt szentségi körmenet alatt az áldásnál

valami titkos erő térdre kényszerített, s a megtérés kegyelmének csíráját ültette lelkébe. — Egészen az Oltáriszentség jegyében folyt le Brentano Mária Rafaela visszatérése is a katolikus Egyházba, melyről az Eucharistischer Völkerbund 1925 októberi száma ír. Ruville, német egyetemi tanár is az Eucharistia jegyében tért vissza az Egyházba.¹

2. Az Oltáriszentség azonban az igaz *hitnek* nemcsak eszközlője, hanem *ápolója*, s *megőrzője* is. Ahol az Oltáriszentség tisztelete virágzik egyénben és közösségben, ott eleven a hit, virágzó a hitélet, az erények és nemes cselekedetek, a hőstettek sarjadnak a lelkek termőföldjéből, a szeretet rózsái fakadnak a szívek kertjében. Még ha nem is vesszük magunkhoz az Oltáriszentséget a szentáldozásban, ha csak hittel közeledünk feléje, máris átalakító hatáskörébe jutunk: „Aki e titokhoz közelít, eleven hittel meglátogatja e Szentséget, vagyis áhítattal ott időz és őszinte szívvel Jézushoz könyörög, önkénytelenül is érzi hatását. Érzí, hogy szívében a földi dolgok jobban s jobban háttérbe szorulnak, s magasabb gondolatok fogamzanak meg lelkében. Erőt s bátorságot érez s ösztönzést, hogy a mindennapi élet kicsinységei fölé emelkedjék, nagylelkűen és önzetlenül cselekedjék.” (Diesel, Das grösste Denkmal I. 323.) Itt az oltár lépcsőjénél, a tabernákulum előtt fogamzottak meg a szentek lelkében a leghősiesebb elhatározások és nagytettek. Itt telt meg szívük az eucharistikus Isten szeretetével.

Alacoque Szent Margit körülbelül 18 éves korában „egész éjjeleket s nappalokat szeretett volna a szentség ház előtt tölteni, éllen-szomjan, semmi más gondolattal, mint hogy feleméssze magát az Ő jelenlétében égő gyertyaként, hogy szeretetet szeretettel visznozzon”. (Önéletrajz.) Stanz-i Mechtild nővér a középkori krónika szerint e szentség vételénél oly édességet érzett, hogy szentáldozás után egész nap hallga-

¹ Lásd a gyönyörű történetet: „Er kann nicht einmal unsern Herrgott empfangen” (Sendbote, 1906. Juni).

tott. Sulz-i Ida apáca helye mindig az oltár mögött volt; de pincekezelővé tették. E miatt panaszkodott az Úrnak; ő pedig megjutalmazta engedelmességét, mert most még több kegyelmet kapott, mint előbb.

3. Az Oltáriszentség a *hívások* termőföldje. A szentségház előtt eltöltött csendes órák és percek, a szentáldozás megszentelt pillanatai ültetik a lélekbe a magasabb lelki tökéletesség vágyának csíráit. Itt a szentség előtt, a Krisztussal való lelki ölelkezésben nő magasra ez a vágy, ez a láng, mely megemészti a lélekben minden földi vonzalmat és képessé teszi minden áldozatra az eucharistikus Király szolgálatában.

Gyönyörűen mondja Sheehan egyik híres regényében az újmisési papról: „Ott fogják látni a szülők legkedvesebbjeiket Isten oltára előtt. S most ő maga fogja ott bemutatni a szent áldozatot, ahol 13 esztendővel ezelőtt térdelt és szent félelemmel tartotta kezében ugyanazokat a ruhákat, amelyeket ma viselni fog. S itt ezen a fapadon vette magához legelsőbbben az Úr testét, s vakációi alatt hányszor nem térdelt itt a szegények s alacsonyok közt, mint diák, mint minorista, szubdiakonus és diakonus vasárnapról-vasárnapra. Most mindennek vége van. Sohasem fog itt térdelni a hívekkel. Emelkedjél magasabbra, barátom! Hallotta e szavakat és ezentúl fent fog állni, mint közvetítő és tanító, aki előbb esdeklő és tanítvány volt.” (Delmege Lukács, ford. Cholnoky V.)

Amint az Eucharistia termőföldje a hívásoknak, „szüzeket termelő bor”, úgy az Istennek szentelt életnek egyszersmind megőrzője is. III. Endre magyar király leánya, Erzsébet, Stöss-ben volt apáca. 16 éves korában lépett be és 28 évet töltött ott életszentségben. Mikor hozzátartozói vissza akarták vinni a világba, az Oltáriszentség elé borult és úgy erősítette lelkét e küzdelemre, melyet azután diadalmasan ki is állott. Viszont, aki nem szereti a tabernákulum Istenét, az visszavágyik a világba, szíve visszahúzza ahhoz, amit elhagyott, hivatásához hűtlen lesz.

4. Az Eucharistia a bűn kiirtója és az *életszent-*

ség forrása. Egy protestáns férfiú azért tér meg a katolikus Egyházhoz, hogy áldozhasson és tiszta maradjon. „Már nem bírom tovább! Prédikáció, imádság nem elég, áldoznom kell, hogy tisztaságomat megőrizzem.” (Budapest, 1925.) A szüzesség az Eucharistia gyümölcse; és a legméltóbb hála az Eucharistiáért az egészen és osztatlanul Istennek szentelt élet.

Az Eucharistia minden erény forrása és tanítója. Belőle fakad a hit erőssége, mert az Oltáriszentség a „mysterium fidei”, a hit titka. Belőle táplálkozik a remény, mert ez az a lakoma, melyben „a jövődő dicsőség zálogát” vesszük magunkhoz: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, annak örök élete vagyon, és én feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn. 6, 55.) Az Oltáriszentség a szeretet forrása, hiszen az isteni szeretet szülte és az isteni szeretet árad ki belőle; ezért nevezzük különösen a szeretet szentségének. De a felebaráti szeretet is belőle fakad, „mert egy kenyér, egy test vagyunk sokan, mindnyájan, kik egy kenyérben részesülünk”. (1 Kor. 10, 17.) A sok búzaszemből eggyé lett kenyér, a sok szőlőszemből egybefolyó bor jelképe annak az egységnek, melyet az Eucharistia a lelkek közt létesít.

A szent Ostya fehér színe beszél arról a tisztaságról, melyet az Eucharistiában lakozó szüzi Isten ad a léleknek, aki belőle táplálkozik. A szentségi színek igénytelen egyszerűsége, a szentségház szegényes külseje szónokolnak arról az alázatról és szegénységről, mellyel mint fátyollal körülveszi magát az Eucharistia Istene. A pap szavára lejön a földre, bár talán bűnös az, aki őt lehívja. Viteti magát, ahova akarják, kiszolgáltatja magát az emberek kényének-kedvének, megköötözteti magát, ellenségei kezébe adja át magát — mily csodálatos példája az engedelmességnek s önatadásnak! Állandó imádságos, áldozati életet folytat és a tabernákulum mélyéből állandó kegyelemsugarakat lövell ki a világba: az imádságos és apostoli élet mintaképe.

„Nincs oly mélysége a teremtésnek, mondja

William Faber, melyet istenibb, áthatolhatatlanabb fátyol takarna el szemünk előtt, mint Jézus lakozása a konszekrált szentostya leple alatt. Sűrűre összehúzta maga előtt sátorának függönyét, hogy senki sem láthatja, és szándékkal a legsötétebb fátyollal takarta le arcát, melyen a legélesebb szem sem hatolhat keresztül." De innen árad ki az élet és szentség folyama a világba, hogy elöntse és termékennyé tegye a lelkeket.

5. Az *állhatatosság* kegyelme is az Eucharistiából források: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne.” (Jn. 6, 57.) A Krisztusban-maradás a kegyelmi élet állandóságát jelzi, a meg nem szakadó életközösséget, mely a vesszőket a szőlőtőhöz fűzi: „Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz; mert nálam nélkül semmit sem tettek. Ha valaki énbennem nem marad, kivetik azt, mint a szőlővesszőt, és elszárad; és összeszedik és tűzre vetik és elég.” (Jn. 15, 5–6.) Ahol elhanyagolják a tabernákulumot, ott rothadás és halál áll be a lelkek és az egyházak életében.

Mint elszakadt, száraz ág terül el a skizma és a protestantizmus előttünk. Nincs élet bennük, mert az élet forrása, az Eucharistia kiapadt. A protestantizmus nem ismeri az Eucharistiát, a skizma elhanyagolja. Egy érdeklődő pap valamely skizmatikus templom műkincseit mutattatta meg magának. Vezetője, egy szakadár pap, megmagyarázott, megmutatott neki mindent a templom rózsájától az utolsó köig a talapzaton. Végre az érdeklődő kérdésére: „Hát hol van az Eucharistia?”, először meglepődött, majd egy „áh, igen!” szóval az oltár mögött valahol fiókot nyitott ki, ahol minden gond nélkül őrzött kenyérfélét mutatott neki e szavakkal: „Itt van, ez az Eucharistia.”

II. AZ OLTÁRISZENTSÉG AZ ERŐSSÉG BÁSTYÁJA.

1. A középkorban toronyszerű szentségtartókban őrizték az Oltáriszentséget. Jelképe volt ez annak az erőnek, melyet a lélek a szentségből merít.

Ide menekültek azok a szentek és nagyok, akik az élet viharos hullámai közt hivatva voltak megvédeni Isten és az Egyház érdekeit. Sándor, konstantinápolyi pátriárkától azt követelték, hogy Áriust az Egyház kebelébe visszafogadja. Másnap kellett volna ezt megtennie. Sándor imádsággal és böjttel készült a harcra, s bezárkózott templomába; Áriust pedig Konstantinápolyba való bevonulásakor utolérte végzete: szörnyet halt. — Nazianzi Szent Gergely nővére, Szent Gorgonia nem távozik a templomból, míg Isten betegségéből csodálatosan meg nem gyógyítja; a szentségi színekkel megerősíti beteg testét és visszanyeri egészségét. — Loyolai Szent Ignác egész éjszakát imában tölt az Oltáriszentség előtt egy testvérért, aki hivatásában meggingott. Imádságára a szentségből kiáradó erő meggyógyítja a szerzetes lelkét.

Üldözések alkalmával a vértanújelöltek magukkal vitték az Eucharistiát. Ez volt mintegy a küzdő Egyház mozgósítása a harc idején. — Szent Adalbert vértanú, Magyarország apostola, utazás közben mindig nyakában hordta az Eucharistiát tiszta, fehér vászonban. Szent Lajos, francia király, kereszteshadjáratai alatt magával vitte a tengeren. VI. Pius pápa Franciaországba, IX. Pius Gaetába vitte magával, mikor a szent várost ellenségei miatt el kellett hagynia.

Nemcsak saját erősítésünkre, hanem a hívek, a betegek lelki erősítésére is a papoknak az erők kenyerét magukkal kellett vinniök. Szent Bonifác statutumai előírják, hogy „nem szabad papnak utaznia a nélkül, hogy a szent olajat és az Eucharistiát magával ne vinné, hogy mindig készen legyen papi hivatását teljesíteni.” „Ha a szerzetes kimegy, mindig vigye magával az Oltáriszentséget.”¹ Mily hatalmas védőpajzs ez a világ minden támadása ellen!²

Szent Ambrus tanúsága szerint a pogány Szati-

¹ „Oportet monacho, ubicumque exierit, Eucharistiam semper secum vehat.”

² Lásd: Reise nach Colombia. (Die kat. Missionen 35. évf. 2. 44. o.)

rus tengeri veszedelemben kérte, akasszák nyakába az Eucharistiát. Csodálatos megmenekülése után megtért; mert „azt hitte, hogy még nagyobb segítségére lesz, ha majd szívébe fogadja azt, ami már a kendőbe burkolva is oly nagy segítségére volt.”

A metz-i eucharistikus kongresszus alkalmával 1907-ben hangzott el a havi áldozók egyesületének, az eucharistikus férfiligának terve. Három évre rá a gyönyörűen sikerült krefeld-i misszió után a misszió eredményének biztosítására meg is valósították. A példát követték Németország nagyvárosai: Köln 35,000, Münster 20,000, Paderborn 10,000, Trier 9000 férfi-áldozóval. — Ebben rejlik az Egyház ereje.

Egy orvostanhallgató nyíltan vallja a gyakori áldozásról: „Ezzel őriztem meg tisztaságomat.” — „Már nem vagyunk szegények, ha az Istent magunkhoz fogadtuk”, így szólt egy szegény hajós szentáldozás után. Az Eucharistia nemcsak erősekké, hanem gazdagokká is tesz minket.¹

Az Eucharistia életben-halálban igazi hőseket nevel. „Itt rosszat ne beszéljen senki, mondta egy előkelő úri ember, ez a szoba szent, ez a szoba templom, mert az Úr Jézus már ötször volt itt.” Arra célzott, hogy betegségében már ötször hozták hozzá az Úr testét. „Nem vagyok ugyan jól felkészülve, mondotta, mikor utoljára hozták neki a szent útravalót, de lelkem egész odaadásával, akaratom teljes meg-egyezésével fogadom őt.”

2. Mily gyümölcsöket terem az Eucharistia? — Felépíti és erőssé teszi a lelket és a testet, a családot és a társadalmat. „Mindent megújítani Krisztusban” — ezt a jelszavát X. Pius épp az Eucharistia által akarta megvalósítani. Cél és eszköz nála a legbensőbb összefüggésben állottak.

Az Eucharistia felépíti és erőssé teszi a *lelket*. A legbensőbbben, a legszorosabban egyesíti magát

¹ Ein polnischer Hauptmann. (Die kat. Missionen 35. évf. 12, 275. o.)

az erő forrásával, az isteni Erővel, Krisztussal. Növeli a megszentelő kegyelmet, mely a lélek ereje és élete. Orvossága a lélek gyengéi ellen, segítő kegyelmeket biztosít, melyek a lelket állhatatossá, legyőzhetetlenné teszik. Az Eucharistia az a kovász, mely megóvjá a lelket a rothadástól.

Megerősíti az *értelmet*, hogy a hit titkait megértse. Aquinói Szent Tamást éleslátása és tisztasága miatt angyal mesternek nevezi az Egyház. Az Eucharistia, melynek oly kiváló tisztelője volt, tette lelkét oly tisztává és értelmét oly élessé: „Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent.” (Mt. 5, 8.) A kenyérszegésben ismerték fel Jézust az emmausi tanítványok.

Erőssé teszi a *testet*. Nem szólunk itt arról a csodálatos hatásról, mellyel egyes választott lelkeknél (Sziénai Szent Katalin, Galgani Gemma, Neumann Teréz stb.) az Eucharistia egyedül fenntartja a testi életet minden természetes táplálék nélkül; csak arról a rendes kegyelmi hatásról szólunk, mellyel a lélek egészségén keresztül a test egészségét is eszközli. Egyedül azáltal, hogy megőrzi a lélek tisztaságát, a testnek is üdeséget, frissiséget kölcsönöz. Számtalan testi bajnak, betegségnek okozója a rendetlen élet. A lélek egészsége mindig egyúttal a test egészségét is növeli.

Erőssé teszi a *család* szent kötelékét. Mélységes, erős és gyengéd szeretetben egymáshoz fűzi a hitvéstársakat, hiszen Krisztus szeretete az Eucharistiában ősképe az igazi, nemes, lelki hitvesi szeretetnek. Együtt a természetes hitvesi viszonyt felemeli a természetfölötti rendbe, gyógyítja az érzékiséget, mely ebbe a szent viszonyba is bele akar férkőzni, hogy visszaéljen a házasság szent javaival. — Szülőket és gyermekeket, testvéreket egymásközt szent szeretetben összefűz és felbonthatatlanná teszi a családi köteléket. Csak az eucharistikus családokban van meg az az igazi családi béke, melyet sem irigység, sem haszonlesés és érdek, sem az érzékiség bomlasztó mérge nem képes megzavarni; csak ők élvezik azt a boldogságot, melyet már az ószövetség prófétája oly szépen megénekelt: „Ime,

mily jó és mily gyönyörűséges, ha együtt laknak a testvérek!" (Zsolt. 132, 1.) „Mind boldog az, aki féli az Urat, s az Ő útjain jár! Élvezed akkor kezéd munkáját, boldog vagy, és dolgod jó lesz. Feleséged olyan lesz, mint a bőven termő szőlőtő házad oldalán; fiad, mint az olajfacsemeték veszik majd körül asztalodat." (Zsolt. 127, 1—3.) Ez az áldás száll a családra attól az Istentől, aki magát szőlőtőnek nevezi, minket pedig vesszőknek. Ebből a töből szívja magába a család is éltető erejét és boldogságát. Mily gyönyörű példáját adta az igazi keresztény családi életnek az eucharistikus, gyakran áldozó De Sonis tábornok!

Az Eucharistia megerősíti az önzés és a vallástalanság által szétforgácsolt, széthulló *társadalom* kapcsait. Ugyanannál az asztalnál táplálkozik uraság és cseléd, szegény és gazdag, előkelő és egyszerű ember, tudós és tudatlan, felnőtt és gyermek, férfi és nő. Mily hatalmas szociális tényező az áldozópad ma! De a szeretet is, mely ebből az égi eledelből a lelkekbe árad, megérteti velük azt a viszonyt, mely a társadalmi állások mindegyikét kell, hogy a másikhoz kapcsolja. Itt valósul meg Szent Pál gyönyörű képe: „Benne az egész egybeszerkesztett építmény az Úr szent templomává növekszik." (Ef. 2, 21.) Szilárd alapon, az eucharistikus Krisztuson, mint szegletkövön épül fel a magasba a keresztény társadalom és állam gyönyörű temploma, melynek tornyán Krisztus keresztje ragyog és hirdeti az Eucharistia, a szeretet diadalát. A templom bensejében pedig Krisztus Lelke él, mely az Eucharistiából titokzatosan kiárad és életet lehel a kövekbe. Munkás és munkaadó, koldus és gazdag együtt él itt szent egyetértésben és szeretetben, és lelkileg megvalósul, amit Izaiás próféta ír: „Együtt lakik majd akkor a farkas a bárányal, s a párdúc együtt tanyázik a gödölyével; együtt él majd borjú, oroszlán és juh, és parányi gyermek terelheti őket." (Iz. 11, 6.) Vagy még jobban, amiről az Apostolok cselekedetei tesznek tanúságot: „A hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy volt. Nem is volt senki sem

szükségre köztük, mert mindazok, kiknek föld- vagy házbirtokuk volt, eladák, s az eladottaknak árát elhozzák és az apostolok lábához tették. Mindenegy- nek pedig annyit osztottak ki, amennyire kinek-kinek szüksége volt." (Csel. 4, 32—35.) De ennek a szent, szeretetbeli közösségnek forrását és gyökerét is fel- tárják az Apostolok cselekedetei, amikor megírják: „Naponként egy szívvel-lélekkel időztek a templom- ban, házanként végezték a kenyérszegést, vigadozással és a szív egyszerűségével vették magukhoz az eledelt." (Csel. 2, 46.) Az Eucharistia a társadalmi egység és boldogság szilárd kapcsa, mely felbonthatlan egységbe fűzi a titokzatos test tagjait, akiket Krisztus valóságos teste táplál az Oltáriszentségben.

Maga az *Egyház* is erősségét, életbőségét, fejlődé- sét az Eucharistiának köszöni. XIII. Leó pápa mondja idézett körlevelében: „A történelem bizonyítja, hogy a keresztény élet gyakorlása mindenütt nagyobb virág- zásnak indult azokban az időkben, amikor gyakoribb volt az Eucharistia vétele." Az Eucharistia a leghatal- masabb ellenszere a mai kor nagy bajainak: a hit meg- fogyatkozásának, az egység és szeretet hiányának, az égi dolgok utáni vágy és a keresztény buzgóság csökke- nésének. Azért kell X. Pius pápa eucharistikus dekrét- umait az újabb egyháztörténet legfontosabb eseményei közé soroznunk.

„Mindent megújítani Krisztusban", ez a pápa programja ma is és mindenkor. Ez a program ma XI. Pius pápa vezérmondatában csendül ki: „Krisztus békéje Krisztus országában." Elsősorban nekünk szemé- lyesen kell lelkileg megújulnunk Krisztusban, hogy az Ő képére megújítsuk a világot. Ez a lelki megújulás hozza meg Krisztus békéjét Krisztus országában, a nagy egységet, a nagy unum-ot, melyről Ő az utolsó vacso- ránál az Eucharistiával szoros összefüggésben szólt. Az a „lángoló tűz", melyről X. Pius pápa kapta nevét (ignis ardens), erőssé teszi az Egyházat, hogy a mai kor soha eddig nem ismert vallásüldözései és istentelen- sége közepette, bolzsevizmussal és fajimádattal, modern

pogánysággal és szervezett vallásirtással szemben a „rendületlen hit” (fides intrepida) zászlaját magasra emelje, és ha kell, új vértanúkorszakra, de egyúttal új diadalra is felkészítse katonáit. A kommunizmus vörös lángja és az eltévelyedett nacionalizmus perzselő tüze fölött csak az Eucharistia napja ülheti győzelmét. Amen.

AZ ÚJSZÖVETSÉG ÁLDOZATA.

(A SZENTMISE.)

Csodáljuk az ember nagytetteit a világtörténelem folyamán: hódításokat, művészi és technikai nagy alkotásokat, útépitéseket és dómok emelését, piramisokat és Szimplon-alagutakat, a levegő és tenger megfékezését és szolgálatba hajtását. Ezek az ember nagytettei. De mindez nem a legnagyobb cselekedete az emberiségnek. Ezek a természet és szellem erőit egyesítik az ember szolgálatára és a teremtő Istennek a mindenségbe beleteremtett eszméi megvalósítása által dicsőítik az Alkotót; de van egy cselekedet, mely mintegy a teremtő Istent magát a halandó ember szolgálatába állítja és minden teremtett dolog fölött magának az Istennek dicsőségével dicsőíti az Istent: ez a szentmise-áldozat a pap konszekráló hatalmával, mellyel a kenyeret és bort Isten testévé s vérévé változtatva, az ember lelke táplálására szenteli, s egyúttal a legmagasztosabb Isten-dicséretet zengi.

A szentmise bemutatása az Egyház legmagasztosabb ténykedése.

Magasztos és felemelő dolog Malakiás prófétának jövődölését olvasni és vele együtt szemlélni, amint a földkerekség minden helyén az egy tiszta áldozatot, az újszövetség szent áldozatát mutatják be Istennek. „Napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között — mondja Isten a próféta szája által — és minden helyen tiszta eledel-áldozatot áldoznak és mutatnak be nevemnek.” (Mal. 1, 11.) Ennek a jövődölésnek, ennek az egy szent, nagy áldozatnak, melynek illata a földkerekség minden pontjáról Isten trónjához felszáll, szemlélői vagyunk mi, kik az újszövetség századaiban élünk.

A próféta a Messiás világbirodalmát szemléli s abban az egy újszövetségi szent áldozatot: amint egy birodalomban csak egy törvény uralkodik, úgy a Messiás világbirodalmában is csak az egy áldozat törvénye van, a szentmiseáldozat törvénye, mely szent egységbe kovácsolja ennek a lelki birodalomnak minden polgárát.

Szemléljük ma a szentmiseáldozat három kiválóságát: egyedülvalóságát, egyetemes voltát és belső értékét.

I. A SZENTMISEÁLDOZAT AZ ÚJSZÖVETSÉG EGYEDÜLI ÁLDOZATA.

Ez a szentmiseáldozat első kiválósága: egyedüli áldozat. Európában és Ázsiában, Afrikában és Amerikában, Ausztráliában és Oceániában, a nemzetek és törzsek minden különfélesége közepette, különböző színben és talán különböző szertartások keretében egy és ugyanazt az áldozatot mutatják be az egész földkerekségen.

1. Minden, ami egyetlen, az értékes és nagy. Azért oly nagy az Isten, mert csak egy Isten van. Azért oly értékes a lélek, mert csak egy lelkünk van. Azért oly drága az élet, mert csak egy életet adott az Isten. Dávid király egyetlen barátja elvesztésénél felkiált: „Mint az anya szereti egyetlen fiát, úgy szeretlek én téged.” (2 Kir. 1, 26.) Mily nagy értéke van a gyűjtők előtt a bélyegnek, melyből talán csak egy van az egész világon! Országokat bejárnak, hogy ily ritka bélyeg birtokába jussanak.

Ilyen a szentmise is. Az újszövetség egyedüli áldozata. Nincs hozzá hasonló.

2. Az ószövetségben sokféle áldozat volt. Miért? Hogy az újszövetségnek ezt az egyetlen áldozatát jelképezhessék. — A mindenségben a teremtmények vég nélküli sokaságát szemléljük. Azért szórta tele Isten az eget a csillagok sokszínű és nagyságra, fényre nézve oly változatos sokaságával, azért hintette tele a réte-

ket a virágok egész özönével, azért alkotott napot, holdat és csillagokat, növényeket és állatokat beláthatatlan sokaságban, azért teremtette a tengert és folyóvizeket, a kristályokat és drágagyöngyöket, hogy a teremtmények sokasága és változatossága némiképp visszatükrözze végtelenségét és tulajdonságait, melyeket soha emberi értelem kimeríteni nem képes. Isten nagyságát és végtelenségét csak a teremtmények megszámlálhatatlan sokasága és sokszerűsége képes némiképp visszatükrözni.

Igy van ez valamiképp a szentmiseáldozatnál is. Az ószövetségben véres áldozatok, eledel-, ital-, illat-, és égő áldozatok voltak. Voltak ünnepi és mindennapi áldozatok. A legkülönbébb állatokat és terményeket áldozták fel. Külön magasztaló, hálaadó, engesztelő áldozatokat írt elő a törvény, békeáldozatokat és bűnért való áldozatokat, papi áldozatokat. Mindez a sokféleség és különféleség az egyetlen újszövetségi áldozatnak, a keresztáldozatnak s annak vérontás nélküli megújításának s folytatásának, a szentmiseáldozatnak volt előképe. A szentmiseáldozat tökéletességét csak az áldozatok sokasága és sokfélesége volt képes méltó módon jelképezni. A szentmiseáldozat maga pedig mindezeket az áldozatokat a maga egyedülálló tökéletességében egybefoglalja; mert egyszerre magasztaló és hálaadó, könyörgő és engesztelő áldozat, eledeláldozat, és mint a keresztáldozat megújítása, titokzatos módon véres áldozat is; vérontás nélküli áldozat a bemutatás módjában, vérontásos abban, aminek jelképe és megújítása. Égő áldozat is lelki értelemben, mert az áldozati adomány egészen felemésztődik a szeretet tüzeiben, az engedelmesség és odaadás lángjaiban. Szín, ének és tömjénillat csak külső keretek, melyek közt az Egyház az újszövetségnek ezt az egyedüli áldozatát nap-nap után bemutatja: az áldozati cselekmény mindig egy és ugyanaz marad.

II. A SZENTMISEÁLDOZAT EGYETEMES, AZ EGÉSZ VILÁGRA KITERJEDŐ ÁLDOZAT.

1. A szentmiseáldozat második kiválósága, hogy a föld minden pontján bemutatják. Ebben is egészen ellentéte az ószövetségi áldozatoknak. Ezek sokfélék voltak, de csak egyetlenegy helyen, a jeruzsálemi templomban szabadott azokat bemutatni. A szentmiseáldozat csak egy, de a világ minden részében, a föld minden pontján be lehet mutatni. Akkor a kegyelem csak keskeny kis patakocskában folyt, most bőséges áradatokban. Mintegy újból megnyílnak a föld összes forrásai, hogy a kegyelem özönével eláraszsják a bűnös világot, mint egykor a vétekbe süllyedt emberiséget. Akkor Isten igazságossága nyitotta meg az ég zsilipjeit és a mélységek forrásait (Gen. 7, 11), most irgalmas-sága önti el a megváltás kegyelmeinek vizével a lelkek sokaságát.

Ez Malakiás próféta jövődölésének megvalósulása: „Minden helyen tiszta eledeláldozatot áldoznak és mutatnak be nevemnek, mert nagy az én nevem a nemzetek között.” Mily fölséges látvány végigtekinteni a világon és szemlélni, amint a nap minden pillanatában kelyhet emelnek ég felé Krisztus vérével telve, hogy ne legyen pillanat, melyben a dicséret és imádás, a hála és engesztelés, a könyörgés áldozata fel ne szállna Isten királyi székéhez az emberek üdvösségéért! Mint valami hatalmas áradat, végighúzódik, végigfolyik a szentmiseáldozatoknak ez a meg nem szűnő láncolata az egész világon: amikor mi még pihenünk és alszunk, máris a távoli Keleten ég felé emelik az áldozati ostyát és kelyhet, a szent Vérnek ez az áradata pedig szüntelenül közeledik felénk az órák és percek forgásával, s mikor érkezett hozzánk, itt emelik Istenhez a tiszta áldozat kenyerét és borát, hogy utánunk a Nyugatra fekvő országokat érje el a megváltó Vér áradata, majd pedig újból megkezdje szünetet nem ismerő keringését a világ körül: „Napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között.”

2. A szentmiseáldozat nemcsak hely, hanem idő szerint is egyetemes, meg nem szűnő áldozat. Nemcsak a világ összes pontjain mutatják be, hanem meg is marad a világ végezetéig. Az ószövetségi áldozatok csak Krisztus kereszthaláláig tartottak. Mikor bekövetkezett a valóság, elenyésztek a jelképek. A szentmiseáldozat, mint a kereształdozat vérontás nélküli megújítása, tart, amíg csak a világ fennáll. Állandó dicsérő, hálaadó, engesztelő s könyörgő áldozat ez a világ végezetéig. Isten dicsérete meg nem szűnik a világon.

Ez az oka, hogy Isten megtűri még a vétke világot. Nincs perc, nincs pillanat, melyben az ember Istent meg ne bántaná; de nincs perc, nincs pillanat, melyben az engesztelés és magasztalás áldozata is ne szállna fel a megbántott Isten trónjához, hogy irgalomért esdjen a bűnös emberiségért. A vétkek szennyes áradata végigvonul a világon; de az áldozati Vér kegyelmi áradata is végigfolyik a bűnös földön: „Amikor elhatalmasodott a bűn, még bőségesebb lett a kegyelem.” (Róm. 5, 20.)

3. Mily lanyhaság, mily hideg közömbösség részünkről, hogy ily könnyen megközelíthető, ily bőségesen folyó forrásból csak oly ritkán iszunk! A zsidók az ószövetségben tömegesen zarándokoltak fel Jeruzsálembe húsvétkor, hogy bemutassák áldozatukat a templomban, pedig ott csak állatokat áldoztak, bakok húsát és tulkok vérét! Számunkra mindennap és minden helyen megnyílik a templom kapuja, hogy az Istenfia áldozatában részünk lehessen, s mi ezt az alkalmat nem használjuk fel!

A tiroliak hegyeik közt néha órákhosszatt gyalognak, hogy a vasárnapi szentmisén résztvehessenek. Az északamerikai indiánok több napi járást megtesznek, hogy első-pénteken a szentáldozásban részesüljenek. S mi, akiknek csak pár lépést kell tennünk, ezt a fáradságot sem vesszük magunkra, s még vasárnap is mindenféle ürügyet találunk, hogy a szentmisétől való távolmaradásunkat mentegessük, olykor egyáltalán nem is törődünk vele, megyünk-e misére vagy sem!

Az élet forrásánál szomjazunk, a megtelt éléstárak mellett éhezünk, az égi nap melegénél fázunk, a kereszten titokzatos módon újból meghaló Krisztus mellett bűneinkbe belehalunk!

Az első keresztyények házaiból, ahol a szent titkokat bemutatták, lettek az első templomok. Ők is, mint a jeruzsálemi első hívek, állhatatosak voltak a kenyérszegésben, naponként részt vettek Krisztus titokzatos áldozatában és megáldoztak. Milyen üres olykor nálunk vasárnap egy-egy falusi templom, egy-egy székesegyház! Ha minden hívő eleget tenne vasárnapi kötelességének, szűkek lennének templomaink falai. De méltó dolog-e, hogy csak vasárnap megyünk el oda, ahol üdvösségünk áldozatát bemutatják? Mint a vadak Afrikában aranyat rejtő hegyeik és folyóik mellett, úgy haladunk el mi is érzéketlenül, értelmetlenül a szentmiseáldozat lelki kincsesbányája, égi aranyat és drágaköveket magával sodró kegyelmi áradata mellett. Valóban elrejtett kincs, drágagyöngy ez, de hiányoznak a kereskedők, akik azt keresik, megtalálják s mindenüket odaadják, hogy birtokába jussanak. (V. ö. Mt. 13, 44—46.)

III. A SZENTMISEÁLDOZAT BELSŐ ÉRTÉKÉBEN MINDENT FELÜLMÚLÓ ÁLDOZAT.

Jobban megértjük ezt, ha a szentmise belső értékét tekintjük. Épp a szentmise belső értéke, tökéletessége az, amiért a szentmiseáldozat egyedüli és egyetemes áldozat.

Minél nagyobb, tökéletesebb valamely lény, annál ritkább, annál kevesebb van belőle, de annál messzibbre terjed ki hatásköre. A porszem nagyon alacsonyrendű valami, azért mindenütt található, ellepi a lakásokat és tárgyakat, de vajmi csekély a hatásköre. Minél alacsonyabbrendű az állat, a növény, annál több van belőle. De minél magasabbrendű valamely lény, annál ritkább, annál nagyobb a befolyása. Az élettelen teremtmények közt talán a legszebb, a legfenségesebb a nap. Azért csak egy nap ragyog az égen, de hatását kiter-

jeszti az egész világra, nélküle élet, öröm, világosság, meleg nem lehet. Isten maga a legnagyobb, a legfenségesebb lény. Azért csak egy Isten van, de rajta nyugszik, belőle él és táplálkozik az egész mindenség.

Ilyen a szentmise is. A legtökéletesebb, a legfenségesebb áldozat; azért egyetlen, de hatása kiterjed az egész világra, minden országra és minden századra, minden helyre és a nap minden szakára, minden emberre, a küzdő, a szenvedő és a dicsőséges Egyházra egyaránt.

Megértjük a szentmiseáldozat belső tökéletességét, ha ezt a négy kérdést vetjük fel: Ki az, aki a szentmiseáldozatot bemutatja? Ki az, aki azt elfogadja? Mi az áldozati ajándék? Milyen lelkülettel mutatják be ezt az áldozatot?

1. Aki a szentmiseáldozatot *bemutatja*, az Krisztus maga, az Istenfia. Ő Isten is meg ember is. Mind a kettő szükséges, hogy a szentmiseáldozatot bemutat-hassa. Ha nem volna ember, nem tudna áldozatot bemutatni; ha nem volna Isten, áldozatának értéke nem volna végtelen. Így azonban már az áldozat bemutatójának méltósága miatt végtelen annak értéke. Hiszen még a földön is nagy lesz a magában véve csekély ajándék értéke, ha tekintélyes, előkelő, vagy nagyon szeretett személy hozza. Egy alma csekélyke kis ajándék; de ha a gyermek hozza királyi atyjának, vagy a hitves királyi hitvesének, mégis kedves előtte az ajándék. Így a szentmiseáldozat az áldozati adománytól eltekintve is, a bemutató személy méltósága miatt végtelen értékű.

Nagy Károly német császárt nagy megtiszteltetés érte, mikor Kelet fejedelme, a bagdadi kalifa, Harun al Rasid követség által felkereste és gazdag ajándékokat küldött neki, hogy megtisztelje azt, akit — mint mondotta — Isten keze Nyugaton felmagasztalt úgy, mint őt Keleten. Mily dicséret, mily megtiszteltetés éri Istent a szentmiseáldozatban, amikor egyszülött Fia, aki Vele egy lényegű, saját maga mutatja be Atyjának a dicsőítő, hálaadó, engesztelő s könyörgő áldozatot!

Ezért a szentmise értéke mindig ugyanaz, akár szent, akár bűnös pap keze mutatja be; mert az első, a fő bemutató az isteni Főpap maga. Az ember csak az Ő eszköze, szolgálja az áldozat bemutatásában. Bár ez a szolgálat részvétel az isteni Főpap legfőbb papságában, s azért az ember részéről is minden szentséget és tisztaságot megkíván, mégis az áldozat értéke lényegében nem növekszik a pap szentsége által és nem veszít annak méltatlansága miatt.

Ne feledjük azonban: az áldozat értéke lényegében ugyan nem veszít, de mégis kedvesebb Isten előtt az az áldozat, melyet szent és buzgó pap mutat be, mint az, melyet méltatlan kezek ajánlanak fel neki. Az áldozat bemutatója pedig nem egyedül a pap, hanem vele együtt a hívek is, az egész Anyaszentegyház, a titokzatos Krisztus. A pap az Egyház, a hívek nevében végzi papi tisztjét, azért is szól mindig többesszámban, mert nem saját nevében jár el, mikor az oltárnál áll, hanem az Egyház nevében. Krisztus az áldozatnak fő bemutatója, de Ő sincs egyedül, a fej soha sincs a tagok nélkül; azért az áldozat bemutatója is a fej és a tagok együtt, az egész Krisztus, az egész Egyház.

Ezért mondja Szent Péter a hívekről: „Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, szerzett nép vagytok.” (1 Pét. 2, 9.) Krisztus főpapsága szétárad egész titokzatos testére, annak minden tagjára. Ilyen értelemben mindnyájan papok vagyunk, mert mindnyájan együtt mutatjuk be az újszövetség áldozatát Istennek.

Minél nagyobb bőségben árad belénk a megszentelő kegyelem, annál méltóbb bemutatói leszünk ennek az áldozatnak, s annál nagyobb lesz Isten öröme és dicsősége. Ez ösztönözzön, hogy minél tisztább lélekkel, a megszentelő kegyelem minél nagyobb bőségével gazdagítva vegyünk részt a szentmiseáldozatban, nemcsak mint szemlélői, hanem mint bemutatói is az újszövetség egyetlen nagy áldozatának!

2. Ki az, akinek ezt a legszentebb áldozatot bemutatják, ki annak *elfogadója*? — Isten maga.

Minden áldozatot ugyan Istennek mutatunk be, de nem minden áldozatot fogad el Isten egyenlő szeretettel és örömmel. Az ószövetségi áldozatokat csak azért fogadta el, mert előképei voltak egyszülött Fia megváltó áldozatának, csak ezért pihent meg szeme szeretettel rajtuk. Olykor azonban még az általa elrendelt ószövetségi áldozatokban sem találta kedvét. Malakiás prófétánál panaszskodik: „Nem lelem én kedvet bennetek és a ti kezetektől nem fogadok én el eledeláldozatot.” (Mal. 9, 10.) S mi elégedetlenségének oka? A papok hanyagsága és az áldozatok hibás volta, amit a papok könnyelműsége okoz: „Ti megszenteltelítetek nevemet, amikor azt hiszitek, hogy az Úr asztala szennyes és ide hoztok rablottat, sántát és beteget és bemutatjátok áldozatul. Vajjon elfogadjam-e az ilyent kezetekből?” (Mal. 1, 12—13.)

De erre az áldozatra, melyet egyszülött Fia mutat be neki, mindig szeretettel, mindig örömmel tekint le, még ha méltatlan is az a földi kéz, mely azt közvetíti. Ennél az áldozatnál mindig megnyílik az ég és hallatszik a szózat: „Ez az én szeretett Fiam, kiben nekem kedvem telt.” (Mt. 3, 17.) Hangosabban hallatszik ez a szózat a szentmiseáldozatnál, mint Jézus megkeresztelésénél, mint Tábor-hegyén. Nagyobb örömmel tekint le erre a felajánlásra az Atya, mint amikor egyszülött Fiát a jeruzsálemi templomban bemutatták neki. Ugyanazzal a végtelen szeretettel tekint le mindennap az oltárra, amellyel a keresztre tekintett le Golgota hegyén, mert ez az áldozat amannak folytonos megújítása, emlékének szüntelen visszaidézése nemcsak képben, hanem valóságban.

A mi áldozatunkra is kegyesen fog letekinteni, mint Ábel áldozatára, ha mindig egyszülött Fiához hasonlókké leszünk erényeinek követése által, hozzánk is lehajol majd és elfogadja ajándékunkat, melyet szent Fia áldozatával egyesülve felajánlunk neki.

De mi ez az ajándék?

3. Az *ajándék* ismét Isten Fia maga. — Mily csodálatos! Aki adja, aki elfogadja, s az ajándék maga a nagy Isten. Ez mutatja a szentmiseáldozat végtelen belső értékét, méltóságát. Ilyen áldozat csak egy lehet, ilyen áldozat hatása kiterjed az egész világra, s minden időkre. Akárhány helyen mutatják is be, mindig ugyanaz a Főpap és ugyanaz az áldozati adomány, azért az áldozat is mindig ugyanaz és egyetlen.

Az áldozati adomány a szentmiseáldozatban Krisztus maga. Ez Antiochiai Szent Ignác szava szerint „Isten ajándéka”. Ha kérde: Mit adjak Istennek? — Ime itt van, amivel kívánságodnak s kötelezettségednek minden mértéken túl eleget tehetsz.

Ez az áldozati adomány istenileg tiszta. Az ószövetség áldozatai nem voltak ily tiszták: a felajánló, az ajándék gyarló, bűnnel szennyezett, önmagában tökéletlen és képtelen volt kiengesztelni Isten felségét. Csak árnyék volt, nem valóság. Krisztus azonban, az újszövetség áldozata, tiszta, szűzi, istenileg tökéletes, maga a végtelen Isten, aki értünk áldozattá lett.

Ne feledjük! amint a bemutató elsősorban és lényegesen Krisztus, de vele együtt mi is mindnyájan az újszövetség áldozatának bemutatói vagyunk, úgy az áldozati adomány is elsősorban és lényegesen Krisztus, de vele együtt mi is mindnyájan ráhelyezzük magunkat a mise paténájára, Krisztus helyez rá minket, s magával együtt bennünket is felajánl mennyei Atyjának. Az egész misztikus Krisztus az áldozati ajándék. Ily lelkülettel kell részt vennünk mindenkor a szentmiseáldozatban, nemcsak mint szemlélők, hanem mint cselekvők, akik Krisztussal egyesülve ajánlják fel Őt és Vele s Benne mindnyájunkat örök áldozati ajándékként Istennek. (Pünkösdhétfői és Szentháromság-vasárnapi csendes ima.)

4. Ezt a *lelkületet* a Főpap isteni Szívéből merítjük.

A szentmiseáldozat belső tökéletességét betetőzi az a lelkület, amellyel az örök Főpap ezt az áldozatot bemutatja. Ez a lelkület Jézus Szívében, az Istenember bensejében egész életén át égett itt a földön. Ennek a

lelkületnek szócsöve lett Szent Pál, mikor a zsidókhoz írt levelében mondja Krisztusról: „A világba bejövén így szól: Áldozatot és ajándékot nem akartál, de testet alkottál nekem; égő- és bűnáldozatok nem tetszettek neked. Akkor mondtam: Ime eljövök, hogy megcselekedjem, ó, Isten, a te akaratodat.” (Zsid. 10, 5–7.)

Ez a lelkület adja Jézus ajkára a szót: „Keresztiséggel kell megkereszteltetnem és milyen nehezen várom, míg be nem teljesedik.” (Lk. 12, 50.) És az utolsó vacsora előtt: „Vágyva vágytam ezt a húsvéti vacsorát enni veletek.” (Lk. 22, 15.) Ez a lelkület adja szájába a kereszten a végtelen megadás, a bizalom, az engedelmesség és szeretet szavait, mikor felkiált: „Beteljesedett! Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet!” (Jn. 19, 30; Lk. 23, 46.)

Ezek a szavak visszhangzanak végig a világon mindennap a szentmiseáldozat bemutatásánál és feltárják előttünk az örök Főpap Szívében égő áldozati lángot, mely felemészti magát az áldozati ajándékot és vele együtt a világ minden bűnét.

Ennek a lelkületnek, az áldozatos papi lelkületnek kell élnie s égnie mibennünk is, akik nem vagyunk felszentelt papok, de nemcsak ha a szentmiseáldozatban résztveszünk, hanem kint az életben is. Ott, Krisztus áldozatánál telik meg lelkünk ezzel az áldozatos lelkülettel, hogy azután kint az élet miséjét bemutassuk mindennap, amikor keresztfeszítjük rendetlen hajlamainkat, az áldozati paténára helyezzük összes vágyainkat, egész életünket nagy offertoriumban felajánljuk, s engedjük, hogy akár égetés, akár vágás által az isteni Főpap magába átváltoztasson, konszekrálja testünket-lelkünket, s mi azután eleven áldozatókelyhei legyünk, melyek Őt adják a lelkeknek, Őt sugározzák ki az életbe, Ővele telítik, az Ő képére átalakítják a világot.

De nincs meg bennünk ez áldozatos lelkület, ha a szentmiséről visszatérve, első alkalommal türelmetlenkedünk bajban, betegségben, családukkal, gyermekeinkkel, embertársainkkal; ha hivatásunk küzdelmeit

csak únottan, hanyagul végezzük; ha zúgolódunk és Istent bántjuk, elégedetlenek, zsörtölődő-panaszkodók vagyunk és az élet keresztjét csak kelletlenül viseljük.

Vegyünk részt főleg most, az eucharistikus évben gyakran, ha lehet naponként a szentmiseáldozatban, hogy ebből az égő kohóból az áldozat szellemét merítsük: „Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt, aki kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, engedelmes lett a halálig, és pedig a halálig a keresztfán.” (Fil. 2, 5—8.) Ez a lelkület ég benne most is, amikor a szentmiseáldozatot bemutatja. Ezzel a lelkülettel kell megtelnünk nekünk is, valahányszor részünk van az Ő áldozatában: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Lk. 22, 19.)

*

Az első keresztényeknek a szentmiseáldozat, a kenyérszegés volt mindenük; életük mondhatni állandó ünnep volt. Ők igazán értékelték ezt a lelki kincset. Ne merüljünk el az anyagba! Ez a mi korunk nagy átka! Több lelket az életbe! Eucharistikus lelket! Ezt adja meg nekünk a szentmiseáldozatban való gyakori részvétel. Ezzel földi boldogságunk is nagyobb lesz. Család és társadalom érezni fogják az eucharistikus korszak hatásait. E földön tanúsított buzgóságunk mértéke szerint pedig lelkünk hasznára, vigasztalására lesz majd a szentmiseáldozat bemutatása a túlvilágon is: „Amilyen mértékkel mérték, olyannal fognak viszsza mérni nektek.” (Mt. 7, 2.) Vajjon Malakiás próféta nagy látomásában, amikor napkelettől-napnyugatig ennek a tiszta eledeláldozatnak bemutatását szemlélte a századokon át az egész világon, a keresztény nép oda-tódulását is előrelátta-e, amint a tanyákról, a hegyekről, a nagyvárosok bérpalotáiból, a szegényes kunyhókból, a nyomortanyákról, a kastélyokból és várakból odasereglenek a templomokba, ahol az újszövetségnek ezt a szent áldozatát bemutatják? Legyünk rajta, hogy a szentmisére nézve valósággá legyen Izaiás próféta-nak látomása: „Es leszen: az utolsó időkben az Úr

házának hegye szilárdan áll majd a hegyek tetején, és magasabb lesz a halmoknál; hozzátódnak mind a nemzetek, és odamegyen számos nép, és így szólnak: Rajta! menjünk fel az Úr hegyére, és Jákob Istenének házához, hogy megtanítsa minket utaira, és ösvényein járjunk . . . És Ő tesz majd ítéletet a nemzetek között és szolgáltat igazságot számos népnek; és ők kardjaikat ekevasakká olvasztják, és lándzsáikat sarlókká. Nemzet nemzet ellen nem emel kardot, és nem tanul többé hadviselést." (Izr. 2, 2—4.)

Ez lesz az eucharistikus korszak áldása a világra, melynek kegyelmei a szentmiseáldozat forrásaiból patakzanak. A földi és az örök boldogság vizei folynak belőle. Amen.

ÁLDOZÁS ELŐTT.

Elérkeztünk háromnapos áhítatunk befejezéséhez, s most munkánkra rá akarjuk tenni a koronát. Itt állunk a közös szentáldozás előtt. Azzal a hittel, azzal a bizalommal, azzal a szeretettel akarunk közeledni Krisztushoz a szentségben, amellyel az apostolok fejedelmét látjuk hozzá közeledni, előtte vallomást tenni az evangéliumban.

1. Caesarea Philippi közelében megáll Jézus, apostolaihoz fordul és kérdi: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” (Mt. 16, 13.) Az apostolok válasznak Mesterüknek: „Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül.” (Mt. 16, 14.) Erre Jézus méltóságteljesen rájuk tekint és kérdi: „Hát ti kinek mondotok engem?” (Mt. 16, 15.) Az apostolok fejedelme valamennyiük nevében Jézus elé lép, meghajtja előtte térdét és fennhangon vallja: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.” (Mt. 16, 16.) Ez a rendületlen hit szava Péter szájából.

Ezzel a *hittel* kell közelednünk ma Krisztushoz az Oltáriszentségben. — Hozzánk is e kérdést intézi a világ: Minek tartjátok ti azt a fehér ostyát, melyet ma magatokhoz venni szándékoztok? Hozzánk is e kérdést intézi Krisztus: Hát ti minek mondjátok ezt a kenyeret?

A világ mondja: Ez az ostya csak kenyér, holt tárgy. Az eretnek mondja: Ez csak Krisztus testének jelképe. Szemed mondja: Ez csak fehér, kerek ostya. Nyelved mondja: Csak kenyeret ízlelek. És te, mit mondasz te, kérdi Krisztus? — Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia, ki a kenyér és bor színe alatt valóban és igazán jelen vagy!

De ez a hit nemcsak holt, hanem eleven, élő hit

legyen! Ez a hit követeli, hogy azt, akit itt a szentély magányában áhítattal magadhoz veszesz, a világ forgatagában is, a nyilvános életben, hivatalban, miniszeri székben, katedrán, gyárban, közgyűlésen, parlamentben egyaránt megvallj. Ez a hit nem tűr megalkuvást, nem tűr kislelkűséget, mely az élet nehézségei közt összeroppan, nem tűr kacérkodást a világ nagyjaival, mikor arról van szó, hogy Krisztust kell megvallani. Ez a hit a családi élet szentségét, a közelet tisztaságát, a kötelességteljesítés hűségét követeli. Mindezt magadra vállalod, amikor ma a kenyér színe alatt rejtőző Mestered, Királyod és Istened elé lépsz és mondod: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia! Amint Ő az élő Isten Fia, úgy a te hited is az élő Istenbe vetett hit, valóban élő hit legyen!

2. Kafarnaumban, szól Krisztus a seregekhez, melyek körülveszik: „Én vagyok az élet kenyere.” (Jn. 6, 35.) Hallgatói zúgolódnak: „Nemde ez Jézus, József fia, kinek ismerjük atyját és anyját? Hogyan mondja tehát ez, hogy mennyből szállottam alá?” (Jn. 6, 42.) És kételyük s zúgolódásuk tovább terjed: „Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül?” (Jn. 6, 53.) Majd tetőfokát éri el és e szavakban tör ki belsejükből: „Kemény beszéd ez, ki hallgathatja azt?” (Jn. 6, 61.) És sokan, még tanítványai közül is, elhagyják Jézust. Ekkor odafordul a tizenkettőhöz és kérdi őket: „Csak nem akartok ti is elmenni?” (Jn. 6, 68.) Erre ismét eléje lép Szent Péter és apostoltársai nevében mondja ki a hit és bizalom e gyönyörű szavát: „Uram! kihez mennénk? Az örök élet igéi nálad vannak!” (Jn. 6, 69.)

Ezzel a *bizalommal* közeledünk mi is ma hozzá, közeledünk ahhoz a kenyérhez, melyet Kafarnaumban ígért, melyen hitetlen, kételkedő hallgatói megütköztek. Mi is a mai vélemények és tanítások zürzavarában, a sok mester és tanító, a sok vezér és próféta között hangosan valljuk és kiáltjuk: „Uram! kihez mennénk?” Menjünk Kanthoz, vagy Schoppenhauerhez? menjünk Marxhoz, vagy Leninhez? menjünk Rosenberghez, vagy

Hitlerhez? kihez menjünk? Az örök élet ígéi nálad vannak. Mit tudnak adni mindezek nekünk, ha már holttestük ki van terítve a ravatalon? Mit tudnak adni nekünk akkor, amikor már a mi testünk is ki van terítve? Mit tudnak adni a síron túl? De mit tudnak adni itt a földön? Van-e igazi boldogság, jólét, megelégedettség, kultúra, erkölcs, biztonság ott, ahol nem uralkodik Krisztus? „Az örök élet ígéi nálad vannak. És mi hittük és megismertük, hogy te vagy Krisztus, az Isten Fia.” (Jn. 6, 69—80.)

Ez a bizalom emel fel minket az élet minden nehézségei, viszontagságai, küzdelme fölé. Ez a bizalom adja kezünkbe a fegyvert, mellyel életünk utolsó lehelleit Krisztusért és érdekeiért küzdünk, akkor is, ha ezeket látunk elpártolni tőle, akkor is, ha eddig hű követőit a másik táborba látjuk átmenni, akkor is, ha az Ő útja látszólag fiaskóval végződik, ha felvisz az Olajfák-hegyére, ha felvisz a Golgotára. Vállaljuk a küzdelmet és álljuk a harcot, mert tudjuk, hogy a kenyér, melyet Ő ad nekünk, az örök élet záloga, és hogy a kereszttel a feltámadás vár ránk a mennyben, de már a földön is. „Én vagyok a feltámadás és az élet.” (Jn. 11, 25.) „Aki eszi az én testemet, és issza az én véremet, annak örök élete van.” (Jn. 6, 55.) „Uram! kihez mennénk? Az örök élet ígéi nálad vannak.” (Jn. 6, 69.)

3. Ott ül Jézus a feltámadás után apostolaival a Genézreti-tó partján. Hirtelen odafordul Péterhez és kérdi: „Simon, Jónás fia! szeretsz-e engem?” (Jn. 21, 16.) És Péter megvallja szeretetét: „Uram! te tudod, hogy szeretlek téged.” (Jn. 21, 16.)

Ezzel a *szeretettel* közeledünk mi is most a szeretet szentségében rejtőző Krisztushoz: tetterős, férfias, nagylelkű, odaadó, állhatatos szeretettel. De mi tudjuk, hogy Krisztus szeretete mit jelent. Ő maga mondja: „Aki parancsaimat ismeri és azokat megtartja, az szeret engem.” (Jn. 14, 21.) Ezt a szeretetet innét az áldozópadtól ki kell vinni az életbe. Itt töltekeztünk Krisztus életével, most ennek az életnek igazán élletté

kell válnia az életben. Érezze meg a család, a társadalom, a közélet, a tudomány, a művészet, a gazdaság, a nyilvánosság, az egész nemzeti és nemzetközi élet, hogy itt eucharistikus világkongresszus, eucharistikus misszió, eucharistikus szentgyakorlat volt. Érezze meg a világ, hogy itt férfiak és nők, nagyok és gyermekek, tudósok és előkelők s egyszerű emberek, munkás és bankár, a világ minden nemzetének és a társadalom minden osztályának fia és leánya az egy közös asztalnál ült egymásmellett és Krisztus testével táplálkozott, Krisztus vérétől megtüzesedett. Vigyük ki Krisztust az életbe, legyen életünk szüntelen tanúbizonysága az Ő életének bennünk, hogy végre eljőjön hozzánk az Ő országa: az igazság és élet, a kegyelem és szentség, az igazságosság, szeretet és béke országa. Szülessék meg végre az a szent egység a nemzetek, osztályok, családok és lelkek közt, mely számunkra a szeretet korszakának hajnalhasadását jelenti, hogy mindnyájan eggyé legyenek, és megismerje a világ, hogy te vagy a Krisztus, az Isten Fia, ki e világra jött! Amen. (V. ö. Jn. 17, 21—23; 11, 27.)

SZENTÓRÁK.

I. SZENTÓRA.

(Csütörtök estére.)

Szentségkitétel. Ének: Aldunk Téged, ó angyali kenyér.

Imádság (Szent Gertrud imádsága):

„Üdvözlég és áldott légy, szentséges és legméltóságosabb Oltáriszentség, annyiszor, ahány csillag van az égen, szikra a tűzben, vízcsepp a tengerben, por-szem a földön; amennyi virág van tavasszal, gyümölcs nyáron, levél ősszel, hópehely télen; amennyi teremtettség van az égen és a földön. Mert minden dicséretre méltó vagy, ó Isten Báránya, édes Jézus, ki itt a kenyér színe alatt valósággal jelen vagy.

Üdvözlég és áldott légy, szentséges és legméltóságosabb Oltáriszentség, annyi dicsérettel, amennyit cselekedetben tanúsítani, szájjal kimondani, gondolattal felfogni és szívvel érezni s minden angyalok és emberek szellemi erejével elgondolni s elérni lehet, mert méltó vagy örök dicséretre, Uristenünk, ki lelkünket és testünket szent testeddel és véreddel táplálni méltóztatol.

Üdvözlég és áldott légy, szentséges és legméltóságosabb Oltáriszentség, annyi dicsérettel, amennyit az imádandó Szentháromság mindenhatóságában művel, tudásában megismer, jóságában óhajt, és pedig minden módon, minden helyen és minden időben örökké, mert méltó vagy határtalan dicséretre, én Jézusom, élő Isten fia, ki ez isteni szentségben nemcsak ember-ségedet, de istenségedet is nyújtod azon lelkeknek, kik téged tiszta szívvel magukhoz fogadnak. Amen.”

Ének: Üdvözlég Oltáriszentség (egy versszak).

Elmélkedés: (Jézus valóságos jelenléte az Oltáriszentségben.)

1. Ó Jézusom, „nincs az a mélység a teremtésben, melyet istenibb, áthatolhatatlanabb titok venne körül, mint a te jelenlétedet a szent Ostya színe alatt. Sátrad függönyét sűrűn összehúztad, úgyhogy senki sem láthat téged, és szándékosan a legsötétebb fátyolt borítottad magadra, melyen a legélesebb látás sem tud keresztülhatolni.” (Faber.) Csodálatos a te jelenléted köztünk az Oltáriszentségben. Már Salamon király felkiáltott, mikor Isten jelenlétét az általa épített jeruzsálemi templomban szemlélte: „Lehet-e azt vélni, hogy az Isten valóban a földön lakik? mert ha az ég és az eget egei téged be nem fogadnak, mennyivel kevésbbé az a ház, melyet építettem?” (3 Kir. 8, 27.) Mennyivel csodálatosabb jelenléted köztünk, ó, Jézus, a kenyér és bor színe alatt. Mi a salamoni templom a mi szentségházunkhoz képest! Sokkal inkább hasonlít ez szentséges Anyád tiszta méhéhez, melyről az Egyház zengi: „Akit az eget nem képesek befogadni, azt méhedben hordoztad.”

Mily csodálatos a te jelenléted a szentségben! Csodálatos, hogy természetes alakodtól megfosztva, szellemi módon vagy jelen a szent Ostya és a megszentelt bor minden legkisebb részében is. Csodálatos, hogy az ostya és a bor külső színei természetes hordozó nélkül fennmaradnak és szentségi jelenlétednek érzékelhető megnyilatkozását alkotják. Csodálatos, hogy annyi helyen jelen vagy, ahány szentségház csak van az egész nagy világon, ahány konszekrált ostya van a földnek összes szentségtartóiban. (Áhítatos szünet.)

Közbe:

*Ének: Ó égből szállott kenyér (egy versszak).
(Elmélkedés folytatása.)*

2. De amilyen csodálatos ez a te jelenléted a szent színek alatt, éppoly biztos is. Mondhatnám, hogy természetes, ha a te szeretetedet nézem. Ha hiszem, hogy értem emberi testet felvettél és a kereszten meghaltál, miért ne hinném, hogy értem a kenyér

és bor színe alá rejtőzől? Ha a keresztségben nekem isteni életet adsz, miért ne táplálnád ezt az isteni életet saját testeddel és véreddel az Oltáriszentségben? Vagy talán jóságosabb és áldozatosabb a mi földi édesanyánk, aki halandó életünket adta s vérével táplálta, mint te, aki a földi anyát is teremtetted és a mi Atyánk vagy az égben?

De saját szavad is biztosít minket, mikor mondd: „A kenyér, melyet én adok, az én testem a világ életéért.” (Jn. 6, 52.) „Bizony, bizony mondom nektek: ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az ő véré, nem leszen élet tibennetek.” (Jn. 6, 54.) Az utolsó vacsorán pedig kezdedbe vetted a kenyeret, megáldottad és széttörted, mondván: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem.” (1 Kor. 11, 24.) Hasonlókép a kelyhet is megáldottad és kiosztottad, mondván: „Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem.” (Mt. 26, 27.) Azért mondja apostolod is: „Az áldás kelyhe, melyet megáldunk, nemde részesülés Krisztus vérében? És a kenyér, melyet megtörünk, nemde részesülés az Úr testében?” (1 Kor. 10, 16.) És vértanú Szent Jusztin egy emberöltővel utolsó apostolod halála után: „Úgy oktattak bennünket, hogy a szentelt eledel az emberré lett Istenfiának teste és vére.” Hogy is volna lehetséges, hogy majd két évezreden át ez a titok fogva tartsa a legnemesebb, a legszentebb, a legtudósabb emberek lelkét, ha nem lakoznék isteni erő ebben a kenyérben, melyet a népek ezrei imádnak! Azért imádattal és hódolattal borulok le előtted, szentségi Jézus, és mélységes hittel mondom: Imádlak áhítattal, rejtett nagy Istenségl! (Áhítatos szünet.)

Ének: Imádlak nagy Istenség (egy versszak).

Letenye Jézus szent nevéröl.

Ének: Aldd, Sion, az Üdvözítőt (egy versszak.)

Elmélkedés. (Miért van Jézus jelen az Oltáriszentségben?)

1. Nem szabad azonban megállnom a hitnél és

csodálatnál. Kérdenem kell: Miért vagy itt jelen a szentségben? — Jelen vagy, hogy velünk légy, hogy földi zarándokságunk számkivetését velünk megosszad. „Nem hagylak árván benneteket” (Jn. 14, 18), mondottad; „íme, veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt. 28, 20.) Mily hatalmas ez a te vágyó szereteted, hogy velünk légy! Te, a lelkek isteni Völegénye, a szenvedés tengerébe, a halál torkába veted magad, csakhogy köztünk lehess; mert ez a szentség, mint szenvedésed és halálod örök emléke, csak annak árán létesülhetett. Áttöröd a természet törvényeinek acélfrontját, mintegy országokat szelsz át, mikor az égből hozzánk leszállsz, áthidalod a menny és a föld között tátongó mélységet, a legfelfoghatatlanabb csodákat műveled, csakhogy köztünk lehess. — Oly kevesen értik meg ezt a te szeretetedet! Azért oly üresek templomaid, azért nincs, aki meglátogasson szereteted szentségében, mikor nyilvános imádásra vagy kitéve oltárainkon, azért jönnek oly gyéren hozzád, mikor a szentségház zára mögött mint a szeretet foglya rejtőzöl. (Áhítatos szünet.)

Közbe:

Ének: Ó, örök szeretet (egy versszak).

(Elmélkedés folytatása.)

2. Miért vagy jelen a szentségben? — Hogy magad értünk feláldozzad. Nem elég neked, hogy köztünk légy, áldozatunk is akarsz lenni. Ezt teszed értünk a szentmiseáldozatban, melyben a véres keresztáldozatodat vérontás nélkül megújítod és megismétled. Hogy kellene sietnünk oda, ahol ezt az áldozatot bemutatják, ha a világnak csak egy helyén mutatnák is be! Mi Róma, mi Jeruzsálem, mi Lourdes ahhoz a helyhez képest, ahol az újszövetség áldozatát mutatják be! És mégis, mikor oly közel vagyunk ehhez a helyhez, oly közömbösek vagyunk, hogy még azt a pár lépést is sajnáljuk, melyet megtenni kellene, azzal a kis idővel is fukarkodunk, melyet rá kellene szánni, hogy áldá-

saiban és gyümölcsseiben részesüljünk, és nem egyszer még a kötelező misét is csak unalommal hallgatjuk végig vagy éppen el is hagyjuk! Ó Jézus, bocsásd meg lanyhaságunkat és öntsd szívünkbe a buzgóság kegyelmét! (Áhítatos szünet.)

Közbe:

*Ének: Áldozattal járul hozzád (egy versszak).
(Elmélkedés folytatása.)*

3. Miért vagy jelen a szentségben? — Hogy lelkünk tápláléka légy. Amire az emberi szeretet nem képes, azt megteszi az isteni szeretet. Az emberi szeretet is ott akar lenni, ahol az van, akit szeret. Az emberi szeretet áldozatul is hozza magát olykor azért, akit nagyon szeret. De az emberi szeretet nem képes magát táplálékkul adni annak, akit legjobban is szeret. De ami lehetetlen a földi szeretetnek, az valóságos az égi szeretetben. Ó Jézus, te táplálékkul adod magadat nekünk a szentáldozásban, átváltoztatasz minket magadba és eggyé teszel magaddal! Kenyér és bor színe alatt rejtőzöl köztünk annak jeléül, hogy első-sorban nem az oltárra akarsz imádásra kitétetni, nem a városok utcáin és terein, nem a falvakon a mezők virágai közt akarsz körülhordoztatni körmenetben, hanem első vágyad és főkívánságod, hogy lelkünk eledele, tápláléka légy a szentáldozásban. Nem ismerik a keresztyénységet, nem ismernek téged, nem ismerik szereteted szentségét azok, akik azt talán imádják, tisztelik, látogatják, a távolból szeretik is, de nem veszik magukhoz, vagy csak ritkán. Nem ismernek téged mintegy tapasztalatból, nem ismernek a veled való legbensőbb és legszorosabb egyesülésből és élet-közösségből, nem ismerik szent vallásuk legbensőbb, legboldogítóbb titkát. Nekik szól Keresztelő Szent János szava: „Köztetek áll az, akit ti nem ismertek.” (Jn. 1, 26.)

Imádság. (Krisztus követése IV. 1., 2., 16.)

„Ó Jézusom, te megparancsoltad, hogy biza-

lommal közeledjem hozzád, ha akarom, hogy részem legyen benned; meghagyod, hogy magamhoz vegyem a halhatatlanság eledelét, ha el akarom nyerni az örök életet. Jöjjetek, mondod, hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és terhelve vagytok, és én felüdítlek titeket. Ó, édes és barátságos szó a bűnös ember fülében, hogy te, Uram, Istenem, a földhöztapadt szegényt szent tested vételére hívod! Ó Istenem, a világ láthatatlan alkotója, mily csodálatosan bánsz velünk! Mily kegyesen jársz el választottaiddal, akiknek önmagadat nyújtod a szentségben! Azért jóvoltodban és nagy irgalmasságodban bízva, Uram, közeledem hozzád, mint beteg az orvoshoz, mint éhező és szomjazó az élet forrásához, mint koldus az ég királyához, mint szolga Urához, mint teremtmény Teremtőjéhez, mint szomorú az én kegyes vigasztalóhoz. Örvendj lelkem, és adj hálát Istennek ezért a dicső ajándékért és kiváló vigaszért itt a siralomvölgyében! Jézusom, te légy ezentúl egyedüli gyönyörűségem örökké; mert egyedül te vagy az én ételem-italom, szeretetem és örömöm, édességem és minden javam. Szeretlek teljes szívemből, benned telik kedve lelkemnek, veled akarok lakni életem minden napján." Amen.

Ének: Krisztus teste és szent vére, vagy Zálogát adtad (egy versszak).

Letenye Jézus szent Szívéről.

Ének: Jézus áldott sebhelyének (egy versszak).

Szentségbetétel (ha nincs éjjeli szentségimádás).

Befejező ének: Zengje lelkem, vagy: Fel, magyar! (egy versszak).

II. SZENTÓRA.

(Csütörtök estére, más alakban.)

Bevezető ének: É dicsőült testet és vért (egy versszak).

Első kép:

Az utolsó vacsora.

„Vágyva-vágytam ezt a húsvéti vacsorát enni veletek, mielőtt szenvedek. Mert mondom nektek, hogy soha többé nem eszem azt, míg be nem teljesedik az Isten országában.” (Lk. 22, 15—16.) (Egy perc áhítatos szünet.)

Ma van emléke annak, hogy te, édes Jézusunk, tizenkét apostoloddal Betániában elbúcsúztál szentséges Anyádtól és Lázár családjától és lépéseidet Jeruzsálem felé irányítottad az utolsó vacsora termébe, hogy világot megváltó szenvedésedet megkezdjed. Ó édes Üdvözítőnk, ugyanazokkal az érzelmekkel lépünk ma mi is ide, templomodba, melyek a te Szent Szívedet betöltötték, mikor lábadat az utolsó vacsora termébe tetted. Veled együtt, aki itt az Oltáriszentségben jelen vagy, akarjuk megülni ennek a vacsorának az emlékét szent, imádságos elmélyedéssel, amelyet valóságos részvétellel már reggel megültünk a szentmisében és áldozásban. „Vágyva-vágytam, mondd, ezt a húsvéti vacsorát enni veletek.” Az öröm és vágy tölti be lelkedet, mikor megkezdjed megváltói nagy művedet. Minket is betölt a vágy, hogy megváltásod szent kegyelmeiben részesüljünk és egyesüljünk veled szeretetben. De látjuk egyszerűsmind, amint a szenvedés árnya kezdi elborítani isteni ábrázatodat, amikor a húsvéti bárány vételenél kinszenvedésed előképét szemléled és arra gondolsz, hogy árulód keze veled van az asztalon. Bárcsak most ne érne az a fájdalom, hogy köztünk is, akik itt jelen vagyunk, árulót találj, aki bűnével, mely lelkét terheli, elárul téged ellenségeidnek. Átérezzük szíved fájdalmát, amikor előre láttad, hányan szakadnak majd el tőled és árulnak el a századok folyamán, ma is, akik

bár megkeresztelve, mégis átpártolnak ellenségeid táborába. — Az utolsó vacsora belső szenvedéseivel megkezdéd világot megváltó nagy művedet. Hála, örök hála mindazokért a kegyelmekért, melyek a századokon át megváltó halálod forrásából patakzottak és előntötték a világot és az én lelkemet, melyek vértanúkat, szüzeket és szenteket neveltek, bűnösöket megtérítettek, megújították a föld színét! Erről a te megváltásodról akarunk most megemlékezni és annak emlékére szenteljünk most az áhítatnak, hálának és vigasztalásnak ezt a szent óráját. (Egy perc áhítatos szünet.)

Responsorium: Egy valaki tanítványaim közül elárul ma engem. Jaj annak, aki engem elárul, jobb lett volna neki, ha nem is született volna. Aki velem kezét a táliba nyújtja, az ad át engem a bűnösök kezébe.

Ének: Keresztények, sirjatok (első versszak), vagy más megfelelő ének.

*Második kép:
A lábmosság.*

„Tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, midőn átmenjen e világból az Atyához, mivel szerette az övéit, kik e világban valának, mindvégig szerette őket. És a vacsora alkalmával . . . fölkele . . . letevé felső ruháit és vevén egy kendőt, maga elé köté: azután vizet öntö a mosdótálba és mosni kezdé a tanítványok lábait és megtörle a kendővel, mellyel körül volt övezve.” (Jn. 13, 1—5.) Egy perc áhítatos szünet.

Látunk, isteni Üdvözítőnk, tanítványaid lábainál. Mikor názáreti otthonodat elhagytad, hogy megkezdjed nyilvános életedet a világ és a mi üdvösségünkért, akkor megaláztad magadat és a bűnösök közé álltál a Jordán partján és felvetted előfutárod és teremtményed kezéből a vízkeresztséget. Most is, mikor azon vagy, hogy megváltó művedet befejezzed, mikor istenemberi életed kimagasló pontja előtt állsz, mikor meg

akarod kezdeni diadalmeneted a kereszttel fel Golgotára, most is megalázod magadat és tanítványaidnak lábait mosod.

Annak emlékét üljük ma este, hogy otthont szereztél a szívekben az alázatosságnak, melyet te előtted a pogány világ nem ismert. Amint mindjárt a szeretet parancsát új parancsnak fogod nevezni, úgy most az alázatosság parancsát is újnak nevezheted. „Ha én, az úr és mester megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait.” (Jn. 13, 14.) Odatérdelek hozzád lélekben, isteni Mesterem, elkérem, kiveszem kezedből a mosdótálat, körülkötöm magam a te alázatosságod kötényével és én is kezdem mosni embertársaim lábait. Mosom azokat, mikor türelemmel viselem gyengéiket. Mosom azokat, mikor gondozom, ápolom azokat, kiket nekem adtál, és még jobban, mikor azokat gondozom, kiket érted szeretetembe fogadtam. Mosom szüleim, gyermekeim, testvéreim, növendékeim, tanítványaim lábait. Mosom a te szegényeidnek, a te árváidnak, a te betegeidnek lábát. Mosom a te lábadat, ó édes Üdvözítőm, mert te mondtad: „Amit egynek e legkisebb atyámfiái közül cselekedtek, nekem cselekedtéték.” (Mt. 25, 40.) Ó Jézus, csak a szeretet sugallhatta neked az alázatosságnak ezt a hősi cselekedetét: mivel szeretted a tiedet, mindvégig szeretted őket. A szeretet eltüntet minden különbséget, a szeretet lehord minden elválasztó hegyet, betölt minden szétválasztó hasadékokat. Megőrzi az Isten által rendelt állásbeli különbségeket és mégis egymás szolgálivá, egymás testvéreivé tesz mindnyájunkat. „Ti engem mesternek és úrnak hívtok, és jól mondjátok, mert az vagyok . . . Példát adtam nektek, hogy ti is úgy cselekedjetek.” (Jn. 13, 13–15.) (Egy perc áhítatos szünet.)

Responsorium: Ahol szeretet van, ott van az Isten. Egybegyűjtött minket Krisztus szeretete. Örvendjünk és örüljünk őbenne. Féljük és szeressük az élő Istent és szeressük egymást őszinte szívből. Ahol szeretet van, ott van az Isten. Ha tehát egybegyűlünk,

őrizkedjünk, nehogy lélekben szétváljunk. Tűnjenek el a káros széthúzások, némuljon el minden per, és közöttünk legyen Krisztus, az Úr!

Ének: Ó örök szeretet (első versszak), vagy más megfelelő ének.

*Harmadik kép:
Az Oltáriszentség.*

„Azon az éjtszakán, amelyen elárultatott, vevé a kenyeret, és hálát adván megtöré és mondá: Vegyétek és egyétek, ez az én testem, mely értetek adatik; ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlóképen a kelyhet is, miután megvacsorált, mondván: Ez a kehely az újszövetség az én véremben, ezt cselekedjétek, valahányszor isszátok az én emlékezetemre.“ (1 Kor. 11, 23—25.) (Egy perc áhítatos szünet.)

Rólad, ó édes Üdvözítő, mondja az apostol, hogy akkor adtad szeretetednek legnagyobb jelét a világnak, amikor az elárulásod és halálad tervét szötte. Azon az éjtszakán, azon az estén, amelyen elárultak, megkötöztek és halálra hurcoltak, kezedbe vetted a kenyeret, megáldottad, megtörted és mondottad: Egyétek belőle mindnyájan, ez az én testem. Ezt tegyétek az én emlékezetemre. Ezekkel a szavakkal tenmagadat adtad nekünk. „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mintha valaki életét adja barátaiért“ (Jn. 15, 3), mondtad te magad. De te kétszer adtad értünk életedet. Egyszer a kereszten, másodszor — még kereszthalálad előtt — mikor a kenyér és bor színe alatt kiszolgáltattad magad nekünk, barátaidnak és ellenségeidnek egyaránt. Amire soha a természetes szeretet nem képes, eledelül adni magát más életének gyarapítására, azt megtetted te csodálatos módon, mikor a szentségben lelkünk tápláléka lettél. Szavad visszhangzik a századok távlatában, visszhangzik a föld négy sarkáról, visszhangzik a szárazföldekről és a tengerekről: Ezt tegyétek az én emlékezetemre! Több mint 1900 éve már, hogy először hangzott végig a világon teremthő-

isteni szavad az utolsó vacsora terméből: Ezt tegyék az én emlékezetemre! Azóta napkelettől napnyugatig nagy a te neved a nemzetek között és minden helyen tisztá áldozatot mutatnak be (Mal. 1), az újszövetség szent áldozatát a te véredben, az Óceán minden szigetén és az őserdők sötétjében, a sarkvidék jéghegyei közt és a sivatagok perzselő hőségében. Látom szent tested és véred titkának vértanúit, szüzeit, doktorait, akiket neveltél, ihlettél és erősítettél a szentség vétele által; látom a szeretet anygalait a belpoklosok lábainál, látom a lelkileg tisztátalanok megtisztult nagy seregét, akiket véredben megfürdettél és megtisztítottál, látom a hívők tízezreit, amint tengereket átszelnek, országokon áthaladnak, hogy világraszóló kongresszusaidon résztvegyenek, melyeket ennek a te szereteted szentségének tiszteltére tartanak. Látom, amint betérsz a betegekhez, amint végigvonulsz a városok utcáin és a réteken úrnapi díszben és a feltámadás ujjongó allelujáitól kísérve és körülrajongva. — De látom, és a fájdalomtól elszorul a szívem, amint sokan büntől bemocskolt lelkükbe fogadnak, belekényszerítenek, mint valami börtönbe; látom, amint ellenségeid dühének és gúnyjának játékvá leszel, amint lábbal taposnak, sárba dobnak, szétszórnak és mindenféle gyalázattal illetnek. Mindezt azért vállaltad, mert szerettél engem. Ó Jézusom, hogy köszönjem meg, amit a világnak adtál, és nekem adtál!? (Egy perc áhítatos szünet.)

Itt kiveszik az Oltáriszentséget és ünnepélyesen imádásra az oltárra helyezik. Mielőtt a pap ezt megtenné, így szól a néphez:

A szentséget, melyet a hit emlékében imádtunk, imádjuk most valóságban; mert amit egykoron Jézus adott nekünk, az most itt is van közöttünk.

Mialatt a szentséget az oltárra helyezik:

Ének. Üdvözlégy, Oltáriszentség (első versszak). (Ezalatt incensatio.)

A kitett Oltáriszentség előtt Szent Gertrud imádása vagy más megfelelő imádság.

„Üdvözlégy és áldott légy, szentséges és legméltóságosabb Oltáriszentség, annyiszor, ahány csillag van az égen, szikra a tűzben, vízcsepp a tengerben, por-szem a földön; amennyi virág van tavasszal, gyümölcs nyáron, levél ősszel, hókehely télen; amennyi teremtetten lény van az égen és a földön. Mert minden dicséretre méltó vagy, ó Isten Báránya, édes Jézus, ki itt a kenyér színe alatt valósággal jelen vagy.

Üdvözlégy és áldott légy, szentséges és legméltóságosabb Oltáriszentség, annyi dicsérettel, amennyit cselekedetben tanúsítani, szájjal kimondani, gondolat-felfogni és szívvel érezni s minden angyalok és emberek szellemi erejével elgondolni s elérni lehet, mert méltó vagy örök dicséretre, Úr Istenünk, ki lelkünket és testünket szent testeddel és véreddel táplálni méltóztatol.

Üdvözlégy és áldott légy, szentséges és legméltóságosabb Oltáriszentség, annyi dicsérettel, amennyit az imádandó Szentháromság mindenhatóságában művel, tudásában megismer, jóságában óhajt, és pedig minden módon, minden helyen és minden időben örökké, mert méltó vagy határtalan dicséretre, én Jézusom, élő Isten Fia, ki ez isteni szentségben nemcsak emberségedet, de istenségedet is nyújtod azon lelkeknek, kik téged tiszta szívvel magukhoz fogadnak.“ Amen.

Azután: Uram, te nekünk mennyei kenyeret adtál. Teljeset minden gyönyörűséggel.

Könyörögjünk. Isten, ki nekünk a csodálatos Oltáriszentségben kínszenvedésed emlékét hagyta, add kérünk, hogy a te szent tested és véred szentséges titkát úgy tiszteljük, hogy megváltásod gyümölcsét szüntelen érezzük. Ki élsz és uralkodol mindörökkön-örökké. Amen.

Ének: Ez nagy szentség valóban (első versszak).

Negyedik kép:

A szeretet parancsa.

„Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket, hogy ti is úgy

szeressétek egymást. Amint engem szeretett az Atya, én is szerettelek titeket. Maradjatok meg az én szeretetemben. Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz.” (Jn. 13, 34. 25; 15, 9.) (Egy perc áhítatos szünet.)

Most köztünk vagy, Uram, mint egykor tanítványaid közt voltál az utolsó vacsora termében. Ajkadról fogadjuk a szeretet parancsát, melynek forrása, jelképe és záloga az a szentség, melybe szereteted elrejtett téged. Ő, ki ne érezné, akinek szíve ennek a szentségnek szeretetén és vételében a tieddel összeforr, hogy testvéreivel is egy testté, egy lélekké lesz apostolod szava szerint. (Ef. 4, 4.) Ki ne érezné, hogy belőled, a szőlőtőből kisarjadó vesszők vagyunk, melyekben a te egy életed él, ki ne érezné, hogy a rajtad, mint szegletkövön felépülő egy épületnek kövei, annak az egy testnek tagjai vagyunk, melynek te vagy a feje és éltetője! Te mondtad, hogy egyek legyünk, amint te és az Atya egyek, te mibennünk, az Atya meg tebened, hogy tökéletesen eggyé legyünk, és megismerje a világ, hogy az Atya küldött téged. (Jn. 17, 22. 23.) Van-e szorosabb egységesítő kapocs, mint a te éltető kegyelmed, mely ez által a szentség által úgy összefűz minket, ahogy a kenyérben a búzaszemek, a szőlőszemek a belőlük kisajtolt borban eggyé lesznek? „Mert egy kenyér, egy test vagyunk sokan, mindnyájan, kik e kenyérben részesültünk.” (Kor. 10, 17.)

„Nem mondhatja azért a szem a kéznek: nincs rád szükségem; vagy pedig a fő a lábaknak: nincs rátok szükségem; hogy ne legyen meghasonlás a testben, hanem a tagok egymásért kölcsönösen szorgoskodjanak. Ha tehát az egyik tag szenved valamit, együtt szenved vele valamennyi tag; vagy ha az egyik tag megdicsőül, együtt örvendez vele valamennyi tag.” (1 Kor. 12.)

Imádság: Jézusom, te nem elégszel meg azzal, hogy csak saját Szíveddel imádd, szeresd, dicsőítsd és engeszteld mennyei Atyádat, hanem mindegyikünk lelké-

ben élsz a kegyelem által, hogy annyi szívvel, annyi lélekkel imádd és szeresd Atyádat, ahány ember csak él a világon. Add, hogy mi is minden testvérünk lelkében téged lássunk és szeressünk és valamennyien veled együtt és általad szeressük az Atyát és szeressük egymást, kiket a te Szentlelked e szentség által oly csodálatos egységbe fűzött. Az általános ínség és nyomor e napjaiban legalázatosabban könyörgünk hozzád és kiáltozunk: gyullaszd tetterős és áldozatkész felebaráti szeretetre minden ember szívét, hogy a te jóságos példád szerint mindnyájan körüljárjunk és mindenki velünk jót tegyünk és így egykor az utolsó ítélet napján hallhassuk ajkadról az örökké boldogító meghívást: Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Mert éheztem és ennem adtatok, szomjúhoztam és innom adtatok, idegen voltam és befogadtatok, mezítelen voltam és felruháztatok, beteg voltam és meglátogattatok, fogságba voltam és eljöttetek hozzám. — Urunk, Jézus Krisztus, ki apostolaidnak mondottad: a békét hagyom nektek, az én békémet adom nektek, ne tekints a mi vétkeinkre, hanem Egyházad hitére és adj neki akaratod szerint békét és egyetértést. Amen.

Ötödik kép:

Az Olajfák-hegyén.

Pap: Most pedig itt maradunk veled, édes Údvöztőnk, s meghalljuk szavaidat, melyeket apostolaidnak mondtál, miután kivezetted őket az Olajfák-hegyére: „Maradjatok itt és virrasszatok velem.” (Mk. 14, 34; Mt. 26, 38.) Veled virrasztunk, veled imádkozunk, veled együtt szomorkodunk. Amint itt a szentségi színek alá rejtéd istenségedet s emberségedet, úgy Getszemánikertjében a szenvedés fátylával takartad be isteni fölségű ábrázodat. „Nincs az a mélység a teremtésben, melyet istenibb, áthatolhatatlanabb titok venne körül, mint jelenlétedet a szent Ostya színe alatt. Szándékosan a leg-sötétebb fátyolt borítottad magadra, melyen a legélesebb

látás sem tud keresztülhatolni." (Faber.) Ott az Olajfák-hegyén véres verejték s a halál félelme borítja el szent arcodat, lelkedet, és felsóhajtasz: „Szomorú az én lelkem mindhalálig." (Mt. 26, 38.)

Ének: A fényes Isten-arcot (egy versszak, férfi-szólo).

Responsorium: Az Olajfák-hegyén imádkozott az Atyához: Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár; a lélek ugyan kész, de a test gyöngé. Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek! — Miatyánk, Üdvözlég.

Szomorú az én lelkem mindhalálig; várjatok itt és virrasszatok velem; most látjátok majd a sereget, mely körül fog engem. Ti futásnak eredtek, én pedig megyek, hogy feláldozzam magam értetek. Ime, elközelgett az óra, és az Emberfia a bűnösök kezébe adatik. — Miatyánk, Üdvözlég.

„Megjelenék pedig neki egy angyal mennyből, megerősítvén őt. És a halállal tusakodván még buzgóbban imádkozik vala. És lőn az ő verejtéke, mint a földre hulló vérnek cseppjei." (Lk. 22, 43. 44.) — Miatyánk, Üdvözlég.

Imádság: Kérünk, Uram, tekints kegyelmesen házad népére, melyért egyszülött Fiad a világra leszállt és magát a kínos keresztthalálnak alávetette. Engedd, hogy alázatossággal és béketúréssal kövessük nyomdokait, az ő kínszenvedése és halála végtelen érdemeiben részesüljünk és az örök életre méltók legyünk. Amen.

Az imádság után a pap eltávozik az oltártól és kezdetét veszi az éjjeli szentségimádás.

III. SZENTÓRA.

(Péntek estére.)

Bevezető ének: Zengje ajkam (egy versszak).

Szentségkitétel.

Előkészítő elmélkedés:

Ó isteni Szív, szent tanítványod, Alacoque

Szent Margit, lángtrónuson szemlélt, fénysugaraktól körülragyogva, amint szeráfok körülbegnek és dicsőeneket zengenek: „A szeretet győz, a szeretet élvez, a szent Szív szeretete boldoggá tesz.”

Most is láthatatlan módon itt a szentségben körülbegnek az angyalok seregei és háromszor szent énekkel dicsőítenek: „Szent, szent, szent az Úr, a seregek Istene, dicsőségével tele van az egész föld!” (Iz. 6, 3.) Elrejtve az Óltáriszentségben, hitünk szeme mégis felismeri isteni méltóságodat és dicsőségedet. Azért az angyali karokkal és az ég szentjeivel egyesülve mi is imádunk, áldunk és szeretünk, és követni akarjuk szentségi jelenléted körülöttei szolgálatunkban az angyalokat, akik emberi léted első pillanatától kezdve mennybemeneteledig szolgálataikkal, szeretetükkel, imádásukkal végigkísérték földi életed minden mozzanatát és most is az égben szünet nélkül dicsőítenek, áldanak és szeretnek az egész örökkévalóságon át. (Áhítatos szünet.)

Ének: Édes Jézus, öntsd szivembe (3 versszak).

I. Elmélkedés: Angyalok szolgálnak a gyermek Jézusnak.

Szolgáltak neki, még mielőtt megszületett volna. Előkészítették a megtestesülés nagy titkát: Gáriel arkangyal az égi üzenettel Szűz Mária elé lép; angyal oszlatja el Szent József kételyét; angyalok hirdetik az embereknek Jézus születését, ők vezetik a jászolhoz első híveit. „Ott termett az Úr angyala mellettük, és az Isten fényessége körülragyogá őket. És mondá nekik az angyal: Ne féljetek, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, minthogy ma született nektek az Üdvözítő. És ez nektek a jel: találni fogtok egy kisdedet, pólyába takarva és jászolba fektetve. És azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dicséré az Istent, mondván: Dicsőség a magaságban Istennek, és a földön békesség a jóakarátú embereknek!” (Lk. 2, 9—14.) Angyalok őrködnek Jézus élete fölött és megóvják Heródes cselvetéseitől és kegyetlenségétől.

Nekem is elő kell készítenem a szentségi Jézus eljövételét saját lelkemben és a rám bízottak: gyermekeim, alattvalóim, tanítványaim lelkében. Akkor készítem elő lelkemet a szentségi Jézus eljövételére, ha tisztán megőrzöm magam a bűntől, ha legyőzöm restségemet, aggályaimat, közömbösségemet, ha hő vágyat táplállok szívemben eljövetele után és minden erénnyel felékesítem lelkemet. — Akkor készítem elő eljövételét mások lelkében, ha őket a szentségi Jézushoz vezetem példámmal, tanítással, buzdítással, ha elhárítok előlük minden akadályt, mely őket a szentségi Jézustól visszatartja, ha megkönnyítem nekik az utat a szentmiséhez, szentséglátogatáshoz és főleg a gyakori szentáldozáshoz. Akkor leszek én is az öröm és béke hirdetője az emberek közt. De meg is akarom védeni a szentségi Jézus érdekeit minden támadójával szemben. Amen. (Áhítatos szünet.)

Tized az örvendetes rózsafüzérből.

Ének: Mennyből az angyal (3 versszak), vagy: *Dicsőség mennyben az Istennek* (2 versszak), vagy: „Ó gyönyörű szép, titokzatos éj!” (2 versszak). Vagy esetleg egy ádventi ének.

II. Elmélkedés: Angyalok szolgálnak Jézusnak a pusztaiban.

A negyvennapos böjt és vezeklés után, a kísértő legyőzése és távozása után „angyalok jövének és szolgálnak neki”. (Mt. 4, 11.) Imádták, szerették, talán csodálatos módon táplálták is, mint a holló Pál remetét a pusztaiban.

De eljön az idő, amikor majd Jézus mondja: „Szánom a sereget, mert ím már három napja tartanak velem és nincs mit enniök” (Mk. 8, 2), és majd öt-, majd négyezer embert táplál csodálatos kenyérrel. Utána pedig inti őket: „Fáradozzatok, de ne olyan eledelért, mely veszendő, hanem azért, mely megmarad az örök életre, melyet majd az Emberfia ad nektek.” (Jn. 6, 27.) „És a kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért.” (Jn. 6, 52.) Ennél a csodálatos kenyérnél, az „angyalok kenyérénel”, mellyel

Jézus övét táplálja, valósul meg, amit már meghívásuknál mondott tanítványainak: „Látni fogjátok az eget megnyílni, és az Isten angyalait föl- és leszállani az Emberfia fölött.” (Jn. 1, 51.)

Nekem is az angyalok módjára kell Krisztust szolgálnom az Oltáriszentségben. Szolgálom őt, ha vagyonomból adok, hogy méltó lakása legyen itt közöttünk a földön. Szolgálom őt, ha kezem munkájával építem, díszítem, szépítem földi lakását. Szolgálom őt, ha résztveszek a tiszteletére rendezett ünnepségeken, körmeneteken, példámmal másokat is vonzok, befolyással másokra hatok, tehetségeimmel az ünnepélyek rendezéséhez hozzájárulok. Szolgálom őt leginkább, ha mint felszentelt pap közvetlenül szentségi személye körül forgok és a legodaadóbb, a legfigyelmesebb készséggel veszem őt körül.

Viszont ő is szolgál nekem. Mert amikor szentségi asztalához ültet, az áldozópadhoz, valóban ő szolgál, önmagát szolgálja fel nekem a kenyér és bor színe alatt, és hitben látom az ég angyalait föl- és leszállani fölöttem és imádni azt, akit a szentség leple alatt lelkembe fogadtam. Amen. (Áhítatos szünet.)

Ének: Ó égből szállott kenyér (3 vagy 4 versszak).

III. Elmélkedés: Angyal erősíti meg a szenvedő Jézust az Olajfák-hegyén.

„Megjelenék pedig neki egy angyal mennyből, megerősítvén őt.” (Lk. 22, 43.)

Mily irigylendő küldetése volt ennek az angyalnak! Jézusnak halálos küzdelmében a vigasztalás és megerősítés kelyhét nyújtja. Mily szeretettel s alázattal, mily gyengéd részvétellel, mily nagy tisztelettel teljesíti ezt a rá nézve is oly vigasztaló és felemelő küldetést!

Ez az én feladatom is Jézussal szemben az Oltáriszentségben. Itt ugyan valóságban már nem szenvedhet, hiszen dicsőséges szent embersége van jelen a szentségi színek alatt. De mindezeket a szenvedéseket, mindezeket a méltatlanságokat, melyekkel őt most

a szeretet szentségében illetik, átszenvedte már előre abban a rettenetes éjszakában az Olajfák-hegyén Getszemáni-kertjében: „És lőn az ő verejtéke, mint a földre hulló vérnek cseppjei.” (Lk. 22, 44.) Titokzatos módon most is átszenvedti a szentségi színek alatt; hiszen a méltatlanság, mellyel illetik, a tiszteletlenség és hálátlanság nem kisebbek azért, hogy már nem szenved miattuk. Isteni akarata s emberi szíve most is a legnagyobb útálattal, nemtetszéssel fordul el a szörnyű szentségtörésektől és tiszteletlenségektől, bár boldogságát nem zavarhatják, mert az már a múlhatatlan örökkévalóság földjébe belegyökerezett. Az Oltáriszentség a maga egészében is szenvedésének folyton megújuló emléke, titokzatos folytatása: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Lk. 22, 19.) Itt az Oltáriszentségben látom őt titokzatos módon nemcsak vérrel verejtékezni, hanem tövissel koronázva, megostorozva, keresztre feszítve, átszúrt szívvel; hallom, amint mondja: Atyám, bocsáss meg nekik! Ma velem leszesz a paradicsomban! Ime, a te Anyád! Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?! Szomjúhozom! Beteljesedett! Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet! Az Oltáriszentség szenvedésének nemcsak emléke, hanem titokzatos megújítása és gyümölcse. Csak szenvedése árán adhatta nekem ezt a szentséget; azért minden szentmise, minden tekintet erre a szentségre szemem elé állítja megváltó szenvedését és világot megmentő kínhalálát.

Igy kell együttéreznem Jézussal az Oltáriszentségben. Ezt teszem, ha szenvedése miatt részvéttel vagyok iránta, ha engesztalem a bántalmakért, melyekkel őt szeretetének szentségében megsebzik, ha hűségemmel vigasztalom, ha eleget teszek magam és mások hidegségeért, közömbösségeért. Vigaszára vagyok, ha a szentórát végzem és szent Szíve gyötrelmével egyesülve megízlelem elhagyatottságának keserű poharát. Enyhülésére vagyok, ha vele együtt magam is megízlelem a lelki szenvedések ürmös italát, az ecetet és epét, melyet neki nyujtottak. Így bizonyulok háladatosnak, elszántan részvétteljesnek szenvedésbe, gyötrel-

mekbe merült szent Szíve iránt, mely itt értem dobog az oltáron a szentségi színek alatt. Amen. (Áhítatos szünet.)

Tized a fájdalmas rózsafüzérből.

Enek: Keresztények, sirjatok (3 versszak).

IV. Elmélkedés: Angyalok hirdetik Jézus feltámadását.

Elmozdítják a követ és rendbehozzák a feltámadt Király pihenőhelyét. Elűzik az öröket és maguk tartanak díszőrséget az üres sír mellett: „Az Úr angyala leszálla az égből, és oda menvén elhengeríté a követ és ráült.” (Mt. 28, 2.) Vigasztalják a tanítványokat s híveket, bizonyosságot tesznek Jézus feltámadása mellett jóbarát és ellenség előtt: „Az örök pedig tőle való félelmükben megremegének és olyanok lettek, mint a holtak” (Mt. 28, 4); az asszonyoknak pedig mondá: „Ti ne féljetek! hiszen tudom, hogy Jézust keresitek, kit megfeszítettek; nincs itt, mert föltámadott, amint megmondotta. Ime a hely, ahová tették őt.” (Mt. 28, 5–6; Mk. 16, 6.)

Mennybemenetele után országának hirdetésére, evangéliumának terjesztésére lelkesítik az apostolokat: „Mit álltok és néztek az égre?” Menjetek vissza Jeruzsálembe és készüljetek a Szentlélek vételére és azután legyetek tanúi Jeruzsálemben és egész Judeában és a föld határáig. „Ez a Jézus, aki felvétetett mellőletek az égbe, úgy jó majd el, mint ahogy felmenni láttátok őt az égbe.” (Csel. 1, 11; v. ö. 1, 8.)

Nekem is szeretetének országát, eucharistikus birodalmát terjesztenem kell. Amennyire rajtam múlik, mindenkit hozzá, szentséges Szívéhez akarok vezetni az Oltáriszentségben: gyermekeimet, jóbarátaimat, ismerőseimet, tanítványaimat, híveimet. A gyakori és korai szentáldozás apostola akarok lenni. Síkra szállok a szentségi Jézus érdekei mellett. Sohasem engedem, hogy jelenlétben a szentséget káromolják, gyalázzák. Megvédem minden ellenségével szemben. Magam is ott leszek szent asztalánál gyakran, hogy belőle, mint szállótöből szívjam magamba a lelkesedést és bátorságot érdekeinek terjesztésére s megvédésére. Mint

elszánt harcosa és apostola távozom akkor ettől az asztaltól, szentséges Véréből megihletve, és a Szentlélek erejével hirdetem szeretetének eucharistikus országát. Amen. (Áhítatos szünet.)

Tized a dicsőséges rózsafüzérből.

Ének: Föltámadt Krisztus e napon (1—8). (Sík Sándor.)

V. Elmélkedés: Angyalok alkotják Jézus udvarát az égben.

„Hallám sok angyal szavát a trón körül: Méltó a Bárány, aki megöletett, hogy övé legyen a hatalom és istenség és bölcsesség és erő és tisztelet és dicsőség és áldás!” (Jel. 5, 11—12.)

Legyen életem állandó dicsének a szentségi Jézus dicsőítésére; legyen állandó könyörgés, hogy jöjjön el közénk szeretetének országa. Egykor majd lehull szememről a fátyol s nemcsak hitben a szentségi színek alatt, hanem színről-színre látom Őt majd úgy, amint van, istenségében és emberségében. (V. ö. 1 Jn. 3, 2.) Ott is majd dicsőítem s áldom őt s könyörgök földön maradt embertársaimért, hogy a szentségi Jézus országa hódítsa meg lelküket, és engesztelék a megbántásokért, melyekkel őt szeretete szentségében hálátlanul illetik. S ha majd a világítélet után megszakad a világtörténelem fonala itt a földön, s már nem lesz Oltáriszentség a siralom völgyében, akkor megszűnik ugyan a könyörgés s az áldozat, de az egész örökkévalóságon felharsog majd a dicsőítő fohász annak, aki egyszülött Fiát adta értünk halálra s a kenyér és bor színe alá rejtette, hogy dicsőítő, hálaadó, engesztelő s könyörgő áldozat és lelkünk eledele legyen: „A trónon ülnek és a Báránynak áldás és tisztelet és dicsőség és hatalom örökkön-örökké.” Amen. (Jel. 5, 13—14.) Áhítatosszünet.)

Ének: Ő örök szeretet (egy versszak).

Letenye Jézus Szívéről, szentségi áldás. Végén: Áldott legyen az Úr Isten stb.

Befejező ének: Jézus édes Szíve (5 versszak).

A négy elmélkedés után a következő énekek is igen megfelelőek a következő összeállításban:

I.

Üdvözlég, ó drága Vendég,	Nem kell mennünk jászolodhoz,
Kit most küldött a Kegyesség,	Térdelünk csak oltárodhoz,
Mindeneknek Alkotója,	Tested-véred mindjárt itt lesz,
Embereknek Megváltója.	Eljössz hozzánk híveidhez.

Eljössz hozzánk, hogy imádjunk,
Áldozatként felajánljunk,
Hiszen ember értünk lettél,
Kicsi Jézus, drága testvér!

(Szent vagy Uram! 15. sz.)

II.

Égből szállott szent kenyér,	Ó, mennyei seregek,
Értünk ontott drága vér:	Velünk egyesüljetek,
Hittel áldunk és imádunk,	Tiszta lelkek, az Istennek
Bár az elme föl nem ér.	Irgalmáról zengjetek.

Nap, hold s fényes csillagok
Imádságra gyűljetek:
Hitünk fénye őt dicsérje,
Kit ragyogva áldotok.

(Szent vagy Uram! 114. sz.)

III.

Buzgó szívvel ünnepeljük	Az áldozat az oltáron
Üdvözítőnk kínjait,	Most megújul csendben itt,
Szívtörődvé elkísértük	Melyet értünk a keresztfán
Golgotára lépteit.	Jézus egykor végbevitt;
Ó, kegyelmek főkegyelme,	Drága vére bő harmatja
Mely miránk, nagy bűnösökre,	Mi lelkünket mosogatja,
Vére által árad itt.	Amit a bűn elrútít.

(Szent vagy Uram! 50. sz.)

IV.

Örvendjete, angyalok!	Szent vagy, szent vagy Jézusunk!
Jézusunk feltámadott,	Kösrödhöz elfutunk
És a lelkünk meglelé	S angyaliddal tenéked
Ösvényét a menny felé.	Zengünk boldog éneket.
Alleluja, alleluja!	Alleluja, alleluja!

Jöjj szívünkbe, szent kenyér,
Akit eszünk fel nem ér:
Adj szívünknek új erőt,
Ha lankad a vég előtt!
Alleluja, alleluja!

(Szent vagy Uram! 85. sz.)

GYAKORLATI UTASÍTÁSOK.

I. EUCHARISTIKUS TRIDUUM TERVEZETE.

(Szerda estétől vasárnap reggelig.)

Szerdán este. Veni Sancte. Bevezető beszéd: az eucharistikus év jelentőségéről, vagy: Az Oltáriszentség Isten világtervében. Litánia, áldás. Utána gyóntatás.

Csütörtök. I. szentbeszéd: A szeretet fensége és mélysége az Eucharistiában. — II. szentbeszéd: A legmélyebb titok. (Krisztus valóságos jelenléte.) — III. szentbeszéd: Örök imádás. Este szentóra, utána éjjeli szentségimádás. Napközben mindig gyóntatás.

Péntek. I. szentbeszéd: Az Egyház középpontja. — II. Szentbeszéd: Eucharistikus kereszteshadjárat (gyakori áldozás). — III. szentbeszéd: A nagy vacsora. (Kifogások.) Este szentóra. Napközben mindig gyóntatás.

Sombat. I. szentbeszéd: Gyermekes kereszteshadjárata. (Korai szentáldozás.) — II. szentbeszéd: Az élet fája. (Az Eucharistia gyümölcsei.) — III. szentbeszéd: A szentmise. Este szentségi körmenet, pápai áldás. Napközben gyóntatás.

Vasárnap reggel. Ünnepestes szentmise és közös áldozás rövid buzdító beszéddel. Te Deum.

*

Ez az *Eucharistikus triduum* napi három beszédre van tervezve, de elég esetleg két beszéd is; egyik reggel, másik este, vagy délután kettő, ahol ez a körülmények szerint megfelelőbb. Nagy városokban esetleg jobb hat napon át este egy szentbeszédet tartani.

Eucharistikus lelkigyakorlatnál naponként három szentbeszédet (elmélkedést) és este szentórát lehet tartani.

Az eucharistikus triduumot a 40 órás imádás keretébe is bele lehet illeszteni, tehát háromnapos szentségimádással, mindennap ünnepi votívumisével.

Ha három beszédről van szó, az egyiket a templomon kívül, *szülői értekezlet* alakjában is meg lehet tartani, s itt az eucharistikus családi nevelésről, a gyermekek korai áldozásáról és hasonló tárgyokról értekezhetünk, a kérdésekre és nehézségekre azonnal válaszolhatunk.

II. MISSZIÓS SZENTBESZÉDEK, VONATKOZÁSBAN AZ OLTÁRISZENTSÉGRE.

A *bevezető beszéd*ben a misszió különös jelentőségéről szólnunk az eucharistikus évben.

A *teremtésről és az ember céljáról* szóló beszédben a rendes beszédanyag mellett kifejti a szónok azt a hatalmat és szeretetet, mely Isten részéről az Oltáriszentség létesítésében megnyilvánul. Kifejti, hogy az ember rendeltetését, mely nem más, mint Isten dicsőítése és szolgálata, főleg a szentmiseáldozatban való részvétel és az itt nyert kegyelmek gyakorlati kamatoztatása által teljesíti.

A *lélek üdvösségéről* szóló beszédben kifejtjük, hogy a szentségi kenyérrel való gyakori táplálkozás a kegyelmi élet fenntartója és a dicsőséges feltámadás, a boldog örök élet záloga Krisztus szavai szerint: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, annak örök élete vagyon; és én feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn. 6, 55. V. ö. Jn. 6, 57. és Jn. 15, 4—6.)

A *bűnnél* rámutatunk, mily ellentét van a bűn és a között, aki a szentség által lelkünkben lakozik. Mily hálátlanság, ha a lélek elszakad attól, akinek Szívén pihent mint elsőáldozó gyermek. Mit tett értünk Krisztus, mikor megtestesülése, szenvedése és halála árán az Oltáriszentséget létesítette, s mi ezzel szemben a bűn! — Viszont rámutatunk arra is, hogy a bűnnel szemben a legbiztosabb védelem az Oltáriszentség gyakori vétele; a legjobb elégtétel pedig a gyakori

résztétel a szentmiseáldozatban s az ebből fakadó áldozatos, engesztelő lelkület gyakorlati ápolása az életben.

A *pokolról* szóló beszédbe is hasonló gondolatokat szöhetünk bele.

Halál és Eucharistia: ismét a feltámadás gondolata: „Aki eszi az én testemet” stb. — szent útravaló, előkészület a jó halálra az Oltáriszentség buzgó és kitartó tisztelete és gyakori vétele által.

Állhatatosság és Eucharistia: a szentáldozás és gyümölcsei, a könyörgő szentmiseáldozat hatásai.

A *tisztító tűzről* szóló beszédben meg fogunk emlékezni a szentmise elégtételi értékéről, mely a szenvedő lelkek vigaszának és megsegítésének kiapadhatatlan forrása.

Isten irgalmasságának különös ajándéka a szentmiseáldozat, mellyel bűneinkért eleget tehetünk, Istent kiengesztelhetjük, könyörületét magunkra és másokra lehívhatjuk.

Az *egyes erényekről és parancsokról* szóló beszédekben ki fogunk térni az Oltáriszentség tiszteletének jelentőségére az imádatban, a káromkodás elleni küzdelemben, a gyakori szentáldozás nagy fontosságára a tisztaság erényének megőrzésében és tökéletesítésében, az Eucharistia szerepére a pályaválasztásnál, akár világi, akár egyházi hivatásról van szó. Eucharistia és munka, Eucharistia és kötelességteljesítés, Eucharistia és áldozat szintén egy-egy beszéd tárgyai lehetnek.

Az *állásbeli kötelemről* szóló oktatásokban a gyermekeket a gyakori áldozásra buzdítjuk s egyszerűen megtanítjuk annak jó végzésére. A leányok és ifjak oktatásában egész különös részt szentelünk az Oltáriszentség, főleg a gyakori szentáldozás felbecsülhetetlen jelentőségének a tisztaság megőrzésében és a helyes pályaválasztásban, a jegyesi élet megszentelésében. Ugyancsak kiemeljük az Oltáriszentség jelentőségét a házasság élet megszentelésére s annak misztikus jelentését megértetjük a házasságokhoz intézett beszédben. A családayak oktatásában a gyermekek eucharistikus

nevelését és korai szentáldozást sürgetjük. A férfiaknál rámutatunk az eucharistikus lelkület, főleg a férfiak gyakori áldozása és a hitvalló élet, a közélet megszentelése közt fennálló szoros kapcsolatra, példákkal megvilágítva a tárgyat. Kitérhetünk az Eucharistia társadalmi jelentőségére is.

Természetesen maga az *Oltáriszentségről* szóló beszéd a vele kapcsolatos ünnepéllyel és körmenettel az egész misszió fénypontja lesz. Ezen a beszéden kívül külön beszélhetünk még a gyakori szentáldozásról, a gyermekek korai áldozásáról, a szentmise értékéről, a húsvéti és vasárnapi kötelesség hű teljesítéséről. Sőt ennek a szentévi eucharistikus misszióknak egyik főhatása épp a húsvéti szentáldozás és a vasárnapi misehallgatás újabb, hatalmas fellendülése és a gyakori és korai szentáldozás terjedése legyen.

A *Jézus Szíve-tisztelet* eucharistikus beállítása (első-péntek, engesztelő szentáldozás) és viszont az Oltáriszentség tiszteletének Jézus Szívével való kapcsolása új, termékeny momentumokat ad missziós beszédeink számára. A *családok felajánlásánál* az Eucharistia jelentőségére utalunk a család életében.

Szűz Máriáról szóló beszédünkben kifejtjük a Mária-tisztelet és az Eucharistia között fennálló kapcsolatot. La Trappeban egy pyxist tartó Szűz Mária-szobrot látunk ezzel a felírással:

Si quaeras, Natum cur Matris dextera gestet;
Sola fuit tanto munere digna Parens:
Non poterat fungi maiori munere Mater,
Non poterat maior dextera ferre Deum.

Ha kérded: Mért hordja Fiát a Szűzanya jobbjára?
Ő egyedül méltó ekkora tisztre, csak ő:
Szébb tisztet nem tölthete be, szentebbet e földön,
Nem hordhatta nagyobb, szentebb kéz az Urat.

Végre a *befejező beszédben* mindent összefoglalva, ismét az Oltáriszentség nagy jelentőségére figyelmeztetünk.

tetünk az egyén és a társadalom életében és az állhatatosság és örök élet biztosítására. Az országos eucharistikus ünnepeken való buzgó részvételre buzdítjuk a misszió következtében máris lelkesülő híveket.

III. NYOLCNAPOS EUCHARISTIKUS SZENTGYAKORLAT.

ELSŐ NAP.

I. Ki teremtette a világot? — „Értsd meg, hogy mindezt semmiből teremtette az Isten.” (2 Mk. 7, 28.)

1. Isten hatalma. 2. Isten jósága a teremtésben.

Ugyanez a hatalom és jóság nyilvánul meg az Oltáriszentség szerzésében.

1. Hatalom: mily nagy csodák révén létesült az Eucharistia.

2. Jóság: az Eucharistia célja: „Hogy életük legyen, és minél több legyen.” (Jn. 10, 10.) — Az Eucharistia a feltámadás és örök élet záloga.

II. Miért teremtette Isten a világot? — „Szeretet az Isten.” (1 Jn. 4, 16.)

Az isteni szeretet lépcsőfokai:

1. a mindenség, 2. a boldogság utáni vágy, 3. a kegyelem, 4. a megtestesülés, 5. az Eucharistia, 6. a mennyország, melynek záloga az Eucharistia.

III. Az Eucharistia, mint Isten dicsőítése.

1. A szentmise: magasztaló, hálaadó, engesztelő, könyörgő áldozat.

2. A szentmise bemutatója, áldozati adománya, áldozatos lelkület — Kiszтус és az ő titokzatos teste, királyi papság. A lélek miséje.

IV. A halálos bűn. — Ellentét a halálos bűn és az Eucharistia közt.

1. Isten az Eucharistiában egészen odaadja magát az embernek: szenvedése és keresztyje árán, eledelül, misztikus megfosztottságban a kenyér és bor színe alatt. — Tehát a hála és viszonzó szeretet címén az ember részéről is teljes odaadást követel.

2. Ezzel szemben a halálos bűn: Isten kiűzése

a lélekből, új keresztrefeszítés, a gyermek elszakadása az atyától (Deut. 32, 10—18), a barát árulása barátjával szemben (Júdás, Amasa), a jegyes hűtlensége jegyesével szemben (Dalila). Elszakadás a misztikus testtől. Elsőáldozók, gyakori áldozók, a pap bűne. — Pokol.

MÁSODIK NAP.

I. Eucharistia a bocsánatos bűn.

1. Milyen Krisztus odaadása irántunk? — a) Megtestesülés, b) Kín szenvedés, c) Eucharistia, mint ezek gyümölcse, folytatása, betetőzője.

2. Mit követel ez az odaadás tőlünk? — Barátja, jegyese, egy test vele. — Mi ezzel szemben a bocsánatos bűn, főleg a tudatos és szokásos bocsánatos bűn, a lanyhaság állapota?

3. Az Eucharistia mint orvosság a bűn (halálos és bocsánatos) ellen. Korai és gyakori áldozás.

II. Halál és feltámadás.

1. Ellentét a halál és az élet törvénye közt: „Por vagy s vissza kell térnéd a porba.” (Gen. 3, 19.) — „Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él.” (Jn. 6, 52.) — „És én feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn. 6, 55.)

2. A lelki halál a testi halál előzménye, és az Eucharistia mint a lelki halál orvosszere. — Az Eucharistia a dicsőséges feltámadás (halálos bűn) és a magas mennyei dicsőség (bocsánatos bűn, erények) záloga.

3. Az Eucharistia vigasz a halálban. Útravaló.

III. A tékozló fiú példabeszéde.

V. ö. Deut. 32, 10—18; Ez. 16.

1. A tékozló fiú az apai házban. Az angyalok kenye, a szentek eledele, a szűzeket nevelő bor. Mit bír a lélek az Eucharistiában?

2. Eltávolodás. A bűn nyomora. A sertések eledele. Eucharistikus és világi örömek.

3. Visszatérés. Eucharistikus békecsók és eucharistikus lakoma.

IV. Lelki kitartás és növekedés.

1. Eucharistia és kegyelem: a) megszentelő kegye-

lem — b) egység Krisztussal — c) segítő kegyelmek: értelem, akarat, érzékek, szív, test.

2. Eucharistia és erények: a) hit, remény, szeretet — b) erkölcsi erények: imádság, tisztaság, alázat, engedelmesség, önmegtagadás, buzgóság.

3. Eucharistia és állhatatosság.

HARMADIK NAP.

I. Krisztus, mint eucharistikus király.

1. Rejtett nagyság és szépség. Ki az, aki a szentségi színek alatt él?

2. Eucharistikus kereszteshadjárata a világ, a lelkek meghódítására: a) Krisztus kafarnaumi beszéde, b) az Egyház története, c) X. Pius dekrétumai és hatásuk. — Cél: az eucharistikus korszak, világreform, eucharistikus élet és Krisztus-követés.

II. Krisztus eucharistikus élete, mint földi életének megisméltése (áttekintés).

1. Megtestesülés, Betlehem, Názáret, a pusztaság — messiási működés, tanítás, csodák, ellentmondások, Tábor — utolsó vacsora, szenvedés, Golgota — feláldozás, Emmaus.

2. Erényei: imádság, önfelajánlás, engedelmesség, alázat, lemondás, szegénység, szeretet, buzgóság, könyörület.

III. Eucharistia és Krisztus élete bennünk.

1. Krisztus mint szállószó. A titokzatos test dogmája, incorporatio. — Krisztus titokzatos módon él, imádkozik, szenved, örövend, szeret, dolgozik bennünk és általunk Atyja dicsőségére. Tovább él bennünk és általunk alázata, engedelmessége, szegénysége, szeretete életét. Ő néz szemünkkel, dolgozik kezünkkel, szeret szívünkkel. A „nagy” Krisztus él a világ végéig és az egész örökkévalóságon át.

2. Ennek a titokzatos testnek éltetője, táplálója az Eucharistia: „Aki eszi az én testemet és issza az én véreimet, énbennem marad és én őbenne. Amint engem küldött az élő Atya, és én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él én általam.” (Jn. 6, 57—58.)

Részesedés Krisztus életében az Eucharistia által; a valóságos testben való részesedés beleoijt a titokzatos testbe. — Szentáldozás — szentmise, mint a titokzatos nagy Krisztus áldozata.

IV. Szűz Mária és az Eucharistia.

1. Az Eucharistia, mint a megtestesülés folytatása és kiterjesztése.

2. Szűz Mária, mint élő szentség ház és szentségtartó.

3. Rokonság Szűz Mária és az eucharistikus lélek, a pap között.

NEGYEDIK NAP.

I. Megtestesülés és Eucharistia.

1. A megtestesülés titka.

2. Az Eucharistia titka.

3. Összefüggés a kettő között lényegében, céljában.

II. Szűz Mária látogatása Erzsébetnél eucharistikus vonatkozásaiban. (Élő szentségtartó, kegyelemközlés.)

III. Betlehem titkának eucharistikus vonatkozásai.

1. Krisztus az engedelmesség hatása alatt születik és jön le az oltárra. — 2. A betlehemiek közömbössége és a lelkek közömbössége az Eucharistiával szemben. — 3. Jászol és tabernákulum. — 4. Angyalok, pásztorok, királyok — szentségimádás, kongresszusok; láthatatlan angyalok, egyszerű emberek és előkelők, szentek és bűnösök az Eucharistia hódolatában.

IV. Jézus bemutatása a templomban.

1. A felajánlás. 2. Simeon — mint a szentmise és a pap előképei, az áldozatos lelkek.

ÖTÖDIK NAP.

I. Názáret és a tabernákulum rejtett élete.

II. Két zászló az Eucharistia történetében.

1. Jn. 6. — középkor — protestantizmus — janzenizmus — hitetlenség, istentelenek harci tábor.

2. Két tábor Krisztus barátai közt: buzgók és közömbösek, bátrak és kishitűek; X. Pius dekrétumai.
— Jézus Szíve-tisztelet.

3. Eucharistia és evangéliumi tanácsok; az aláztosság harmadik foka az Eucharistiából nő ki.

III. A kánai menyegző.

IV. A kenyérszaporítás.

HATODIK NAP.

I. *Krisztus az élő víz forrása.*

Jn. 4, 1—26; 7, 37—38.

II. *A nagy vacsora.*

Mt. 22, 1—14; Lk. 14, 16—24.

III. *Színváltozás.*

IV. *Lázár feltámadása.*

HETEDIK NAP.

I. *Bevonulás Jeruzsálembe* — eucharistikus bevonulás (a lelkekbe, kongresszusok, körmenetek — utána nem egyszer tömeges elpártolás: Spanyolország, Mexikó.)

II. *Utolsó vacsora.*

III. *Kínszenvedés, Golgota.*

A kínszenvedés, mint az Eucharistia forrása. — Misztikus passió az Eucharistiában. — Golgota és szentmiseáldozat. A szentmise kiválóságai.

IV. *Jézus oldalának megnyitása.*

NYOLCADIK NAP.

I. *Feltámadás és Eucharistia.* A megdicsőült test tulajdonságai; az Eucharistia ennek záloga.

II. *Emmaus.*

III. *Apostolok küldetése* — eucharistikus küldetés — Krisztus hármasságának végrendelete (missio, Eucharistia, unum).

IV. *Isten szeretete az Eucharistiában.*

1. Mi mindent adott nekünk az Isten? — Mindennek betetőzője az Oltáriszentség itt a földön, mely egyúttal a jövő javának is záloga.

2. Isten jelen van mindenben, amit ad. — Legcsodálatosabb jelenléte az Oltáriszentségben.

3. Isten működik mindenben, amit ad. — Meny-nyibe került neki az Oltáriszentség szerzése!

4. Isten önmagát adja némileg mindenben, amit ad; mert minden belőle folyik, mint a patak a forrásból. Az Oltáriszentségben azonban önmagát adja, ez a mennyei boldogság előíze: „a kenyér, mely minden édességet magában rejt”.

BEFEJEZŐ.

Az Eucharistia a szeretet köteléke.

1. Krisztus titokzatos testének tagjai egymásközt: „Egy kenyér, egy test vagyunk sokan.” (1 Kor 10, 17.)
2. Eucharistia és család, társadalom, Egyház.
3. Raffael Disputa-ja.

FÜGGELÉK.

UNUM-SZÖVETSÉG.

Vezérelve: „Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint Te Atyám én bennem és én Te benned, úgy ők is egyek legyenek bennünk, és így elhiggye a világ, hogy Te küldöttél engem.” (Jn. 17, 21.)

Célja: Imádkozni, áldozatot hozni, cselekedni a lelkek, családok, osztályok, nemzetek és az Egyház egységéért az egész világon és engesztelni az egység és szeretet ellen elkövetett bűnökért.

Tagjai: Akiknek nevei szabályszerűen be vannak vezetve a Szövetség törzskönyvébe és szándékuk a Szövetség kötelezettségeit teljesíteni.

Kötelezettségek:

I. Világiak számára.

1. Mindennap elmondják az imát az egységért. (Lásd a 150. oldalon.)
2. Minden hó első csütörtökén a szentáldozást a Szövetség céljaiért felajánlják.
3. A felebaráti szeretet parancsát különös gonddal gyakorolják és az egység és szeretet ellen elkövetett bűnökért tetteikben megnyilatkozó szeretettel engesztelnek.

Ajánlatos, de nem kötelező:

1. A keresztelezés napján, mikor Krisztus titokzatos testének tagjai lettünk, megáldozni.
2. A Szövetség céljaira évenként tetszésszerűen alamizsnát adni.

II. Papok számára.

1. csoport: A hó minden első csütörtökén a szentmisét felajánlják az egységért a Szövetség szándékai szerint.

2. csoport: Évente egyszer, valamelyik hó első csütörtökén a szentmisét felajánlják az egységért, minden más hó első csütörtökén legalább „secunda intentione” ugyanerre a célra.

Komoly akadályoztatás esetén a szentmise más napra is áttehető.

III. Buzgólkodók számára.

Akár papok, akár nem:

1. Törekszenek a Szövetség eszméit terjeszteni, előmozdítani.
2. Iparkodnak a Szövetségnek új tagokat szerezni.

A Szövetség **lőnnépe**: nagycsütörtök, amikor lehetőség szerint valamennyien megáldoznak, ez az áldozás az első csütörtöki áldozás helyett is számíthat.

Vezetés: A Szövetség élén egy, a megyés főpásztortól kinevezett pap áll, aki az általa megválasztott bizottsággal együtt intézi a Szövetség ügyeit.

IMÁDSÁG AZ EGYHÁZ ÉS A LELKEK EGYSGÉÉRT.

Szent Atyánk, szent Fiad szeretetére, az Ő nevében és az Ő Szívével kérünk Téged, dicsőítsd meg Fiadat, és add, hogy amint Te Őbenne és Ő Tebenned, úgy mi is eggyé legyünk Tibennetek és így megismerje a világ, hogy Te küldötted Őt, és szeretted minket, amint Őt szeretted. A világ Téged nem ismer, de Ő megismertette velünk a Te nevedet, és mi kérünk Téged, hogy a szeretet, amellyel Őt szeretted, bennünk legyen, hogy a Te dicsőséged és az Ő öröme teljes legyen mibennünk. Amen. (Ján. 17.)

Szűz Mária, szép szeretet Anyja, könyörögi érettünk, és hozd meg nekünk a Te szent Fiad által óhajtott egységet. Amen.

Fohászok: Jézus Szíve, jöjjön el a Te szereteted országa!

Szűz Mária, szép szeretet Anyja, könyörögi érettünk!

Ó Szentlélek Isten, kösd egybe a lelkeket és nemzeteket az egész világon szereteted kapcsával!

Jóváhagyva a csanádi egyházmegyére vonatkozólag 1452—1937. sz. alatt május 11-én.

Vác: 2870—1937. június 10-én.

Győr: 1166—1937. június 14-én.

TARTALOMJEGYZÉK.

Mi volt Isten gondolata az Eucharistiával ?	5
I. A mindenség	6
II. A lélek	7
III. A kegyelem	7
IV. A megtestesülés	8
V. Az Oltáriszentség	10
A szeretet fensége és mélysége az Eucharistiában . .	12
I. Ki az Isten?	12
II. Mibe került Istennek az Eucharistia?	15
III. Mily csodálatos az Ő jelenléte köztünk . . .	18
A legmélyebb titok	21
I. A hittitkok természetes folyománya	22
II. Az ígélet szavai	24
III. A szentség szerzése	27
IV. Az ősegyház és a szentatyák	28
V. A századok szava	28
Örök imádás	31
Az Egyház középpontja	39
I. Jelen van, hogy közöttünk lehessen	40
II. Jelen van, hogy magát értünk feláldozza . .	42
III. Jelen van, hogy lelkünk tápláléka legyen . .	46
Eucharistikus kereszteshadjárat	50
I. Krisztus óhaja	50
II. Az Egyház tanítása és gyakorlata	54
III. X. Pius pápa manifesztuma	58
A nagy vacsora	63
I. Nem merek!	64
II. Nincs időm!	69
III. De hát mégis	72
Gyermekek eucharistikus kereszteshadjárata	76
Az élet fája	83
I. Az Oltáriszentség a kegyelmek trónja	83

II. Az Oltáriszentség az erősség bástyája	89
Az újszövetség áldozata	96
I. A szentmiseáldozat az újszövetség egyedüli áldozata	97
II. A szentmiseáldozat egyetemes, az egész világra kiterjedő áldozat	99
III. A szentmiseáldozat belső értékében mindent felülmúló áldozat	101
Áldozás előtt	109

Szentórák.

I. Szentóra	115
II. Szentóra	121
III. Szentóra	129

Gyakorlati utasítások.

I. Eucharistikus triduum tervezete	139
II. Missziós szentbeszéd, vonatkozásban az Oltáriszentségre	140
III. Nyolcnapos eucharistikus szentgyakorlat	143
Befejező	148
Függelék	149

